

YLEISRADION HALLINTONEUVOSTON
KERTOMUS EDUSKUNNALLE
VUOSILTA 2011 JA 2012

K 9/2013 vp

**YLEISRADION HALLINTONEUVOSTON
KERTOMUS EDUSKUNNALLE YHTIÖN
TOIMINNASTA VUOSILTA 2011 JA 2012**

Yleisradion toiminnasta annetun lain 6 §:n mukaisesti yhtiön hallintoneuvosto antaa eduskunnalle kertomuksen Ylen julkisen palvelun toteutumisesta.

SISÄLLYSLUETTELO

- 4 **1. YLEN JULKISEN PALVELUN TEHTÄVÄ JA STRATEGIA**
1.1. Yleisradion tehtävä
1.2. Ylen strategiset tavoitteet kertomuskaudella
- 5 **2. TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSIA**
2.1. Eurooppalaisia linjauksia
2.2. Kansallinen sääntely
2.3. Mediaympäristön muutoksia
- 8 **3. YLEN JULKAISUT JA SISÄLLÖT**
3.1. Ylen julkaisut radiossa, televisiossa ja internetissä
3.2. Ylen ohjelma- ja palvelutarjonta sisältökokonaisuuksittain Uutiset ja ajankohtaistoiminta Luovat sisällöt Svenska Yle
3.3. Saamenkieliset ohjelmat ja palvelut
3.4. Yle suomalaisen tv-tarjonnan monipuolisuusvertailussa
3.5. Monikulttuurisuus
3.6. Riippumattomien kotimaisten tuottajien rooli Ylen tarjonnassa kertomusvuosina
- 21 **4. ERITYISPALVELUT**
4.1. Hartausohjelmat
4.2. Ohjelmatekstitykset ja tulkkaukset
4.3. Ulkomaanpalvelut ja vieraskieliset lähetykset
4.4. Turvallisuus, viranomaistiedottaminen ja varautuminen poikkeusoloihin
- 25 **5. YLEN YLEISÖSUHDE**
5.1. Luottamus Yleen ja Ylen tärkeys ja merkityksellisyys
5.2. Yle kansalaisyhteiskunnan ja suomalaisen kulttuurin vahvistajana
5.3. Ylen yleisösuhte televisiossa, radiossa ja internetissä
5.4. Tyytyväisyys Ylen tarjontaan
5.5. Ylen yleisöpalautteen seuranta
- 34 **6. YLEN RAHOITUS JA KUSTANNUSRAKENNE**
6.1. Ylen talous kertomusvuosina
6.2. Tv-maksu tuli tiensä päähän
6.3. Kustannusrakenteen kehitys
- 40 **7. YLEISRADION HALLINTO VUOSINA 2011 JA 2012**
7.1. Hallintoneuvosto ja sen tehtävät
7.2. Hallitus ja sen tehtävät
7.3. Hallintoneuvoston päätöksiä
7.4. Hallituksen päätöksiä
7.5. Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet
- 45 **8. HENKILÖSTÖN KEHITYS JA TASA-ARVO**
- 46 **9. YLEN YMPÄRISTÖVASTUU**
- 47 **10. TULEVAISUUDEN SUUNNITELMIA**
- 49 **LIITE**
Saamelaiskäräjien lausunto 6.3.2013

1. YLEN JULKISEN PALVELUN TEHTÄVÄ JA STRATEGIA

1.1. YLEISRADION TEHTÄVÄ

Lain (19.8.2005/635) mukaan Yleisradion tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkiseen palveluun liittyviä sisältöpalveluja voidaan tarjota kaikissa televerkoissa.

Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti:

- ➔ tukea toimivaa kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia;
- ➔ tuottaa, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä;
- ➔ ottaa ohjelmistossa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tarjota mahdollisuus oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, painottaa lapsille suunnattuja ohjelmistoja sekä tarjota hartausohjelmia;
- ➔ kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielistä väestöä, tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muiden kieliryhmien kielellä;
- ➔ tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta sekä huolehtia ohjelmatarjonnasta myös vähemmistö- ja erityisryhmille;
- ➔ edistää kulttuurien vuorovaikutusta ja ylläpitää ulkomaille suunnattua ohjelmatarjontaa;
- ➔ välittää asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa.

.....
Laki Yleisradio Oy:stä, 7§, Julkinen palvelu
.....

1.2. YLEN STRATEGISET TAVOITTEET KERTOMUSKAUDELLA

Vuosina 2011 ja 2012 Ylen toimintaa ohjauva strategia painotti julkisen palvelun erotuvuutta, asiakaslähtöisyyttä ja avoimuutta. Yle haluaa olla suomalaisille tärkein ja heidän omakseen kokema sähköisen viestinnän sisältötuottaja sekä rohkea ja luova suunnannäyttäjä journalismissa ja kulttuurissa. Yle pyrkii turvaamaan suomalaisen kulttuurin, kotimaisten kielten ja demokraattisen kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuuden. Yhtiö toimii myös avoimen tietoyhteiskunnan aktiivisena suunnannäyttäjänä.

Vuosia 2011 ja 2012 leimasi uudistuneen organisaation toimintatapojen tehostaminen. Vuoden 2011 aikana kurottiin umpeen suuri osa aikaisemmasta talouden alijäämästä. Strateginen painopiste on ollut erityisesti nuorten yleisöjen tavoittaminen. Niinpä ohjelmistoja uudistettiin ja kanavia profiloitiin paremmin toisistaan erottuviksi.

Ohjelmatoimintaa linjasivat keväällä 2011 hyväksytyt sisältö-, tuotanto- ja julkaisustrategiat. Asiakkuus- ja resurssitavoitteet on johdettu kolmesta lupauksesta:

- ➔ Yle tavoittaa paremmin kaikki suomalaiset,
- ➔ Yle kehittää, tehostaa ja muuttaa tekota- pojan ja
- ➔ Yle saavuttaa taloudellisen tasapainon ja kehittää seurantaa.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSIA

2.1. EUROOPPALAISIA LINJAUKSIA

Euroopan unionin komission vuonna 2009 hyväksymän julkisen palvelun yleisradiotoiminnan valtioneuvoston päätöksiä koskevan tiedonannon soveltaminen eteni kertomuskaudella. Muun muassa tiedonannossa edellytetty uusien merkittävien palvelujen ennakoarviointi tuli käyttöön yhä useammassa jäsenvaltiossa. Ennakoarvioinnista määrätään muun muassa tiedonannon kohdassa 84: "... jäsenvaltioiden on selvitettävä avoimeen julkiseen kuulemiseen perustuvan ennakoarviointimenettelyn avulla, täyttävätkö yleisradioyhtiöiden suunnittelemaat merkittävät uudet audiovisuaaliset palvelut Amsterdamin pöytäkirjan vaatimukset... kun otetaan ... huomioon niiden potentiaaliset vaikutukset kaupankäyntiin ja kilpailuun markkinoilla."

Euroopan unionin komissio teki vuonna 2011 viisi julkisen palvelun yleisradioyhtiöiden valtioneuvoston päätöksiä koskevaa päätöstä. Maantieteellisen läheisyyden takia suomalaisittain kiinnostavimpia ovat kaksi Tanskan TV2:ta ja yksi Tanskan FM4-radiokanavaa koskevaa päätöstä, vaikka tapausten olosuhteet eivät vastaa Suomessa vallitsevaa tilannetta. Kaikissa tapauksissa komissio katsoi Tanskan valtion toimenpiteiden olevan yhteismarkkinasääntöjen mukaisia. Vuonna 2012 komissio ei tehnyt yhtään yleisradioyhtiöiden valtioneuvoston päätöksiä koskevaa päätöstä.

Muita Yleisradion toimintaedellytysten kannalta olennaisia Euroopan tason tapahtumia olivat

➔ tekijänoikeuksien suoja-ajan pidentäminen 50 vuodesta 70 vuoteen (direktiivimuutos 2011/77/EU, 27.9.2011),

➔ YK:n televiestintäjärjestö ITUn tammihelmikuussa 2012 pidetyn Maailman radiokonferenssin (World Radiocommunication Conference 2012, WRC-12) jälkeen käynnisty-

nyt eurooppalainen suunnittelutyö 700 MHz radiotaajuuskaistan siirtämisestä tv-käytöstä langattomien laajakaistaverkkojen käyttöön, ➔ maaliskuussa 2012 hyväksytty Euroopan radiotaajuuspolitiikan ohjelma (Radio Spectrum Policy Programme, RSPP), joka edellyttää muun muassa lisätaajuuksien osoittamista langattomien laajakaistaverkkojen käyttöön ja saattaa siten vaikuttaa tv-käytössä olevien radiotaajuuksien määrään.

2.2. KANSALLINEN SÄÄNTELY

Yleisradion rahoitusmallin pääperiaatteista saatiin poliittinen ratkaisu vuoden 2011 loppuun mennessä, kuten kesällä 2011 aloitettujen hallituksen hallitusohjelmaan oli kirjattu. Eduskuntaryhmien puheenjohtajat ja asunto- ja viestintäministeri Krista Kiuru sopivat 16.12.2011 Yleisradion rahoituksesta, tehtävästä sekä valvonnasta. Eduskunta hyväksyi Yleisradiosta annetun lain muutokset ja kokonaan uuden yleisradioverosta annetun lain kesäkuussa 2012. Uudet lait tulivat voimaan 1.1.2013.

Yleisradion julkinen palvelu rahoitetaan vuoden 2013 alusta uudella, henkilökohtaisella yleisradioverolla, joka määräytyy ansio- ja pääomatulojen mukaan. Veron suuruus on 0,68 %, euroina 50–140 tulotasosta riippuen. Tietyn tulotason alittavilta veroa ei peritä. Yritykset, joiden verotettava tulo on vähintään 50 000 euroa, maksavat veroa 140–3 000 euroa. Yle-veron tuottama yhtiön rahoitustaso vuonna 2013 on 500 miljoonaa euroa arvonlisäveroineen. Taso tarkistetaan vuosittain indeksin mukaista vuotuista kustannustason nousua vastaavasti.

Ylen ohjausta ja valvontaa täydennettiin merkittävien uusien palvelujen ennakoarviointia koskevalla uudella Yleisradiolain 6 a §:llä. Ennakoarviointi on tehtävä sellaisista uusis-

ta palveluista ja toiminnoista, joilla on vähäistä suurempaa vaikutusta tarjolla olevien sisäl-
töpalveluiden kokonaisuuteen ja jotka ovat
merkittävydeltään, ajalliselta kestoltaan ja
kustannuksiltaan olennaisia. Arviointiin on
sisällytettävä arvio suunnitellun palvelun tai
toiminnon vaikutuksista markkinoihin ja kil-
pailuun sekä muista vaikutuksista.

Lisäksi eduskunnan mahdollisuuksia saada
tietoa julkisen palvelun toteutumisesta sekä
sen ohjauksesta ja valvonnasta lisätään. Ylen
julkisen palvelun tehtävänantoa päivitettiin
mm. lisäämällä nuorille suunnatut ohjelmistot
Ylen tehtäviin.

Jo ennen ennakoarviointimenettelyn sisäl-
lyttämistä Yleisradiolakiin Ylen hallintoneuvos-
to päätti 14.12.2010 pitämässään kokouksessa
toteuttaa HD-palvelua koskevan ennakoarvi-
ointimenettelyn hallituksen esityksen mukai-
sesti. Ennakoarviointimenettely päätettiin
suorittaa hallintoneuvoston työvaliokunnan
toimesta. Hallintoneuvoston työvaliokunta
valitsi Asianajotoimisto Borenus&Kempainen
Oy:ltä asianajaja Ilkka Aalto-Setälän päävas-
tuulliseksi asiantuntijaksi toteuttamaan kuu-
lemismenettelyn sekä suorittamaan arvioinnin
teräväpiirtokanavan aloittamisesta johtuvis-
ta markkinavaikutuksista ja viestintäpolitiikan
professori Hannu Niemisen Helsingin yliopis-
tosta arvioimaan palvelun yhteiskunnallisia
vaikutuksia. Markkinavaikutuksiin liittyvän kuu-
lemisen kysymykset laadittiin ja lopullinen arvi-
ointi tehtiin yhteistyössä Kilpailuviraston kans-
sa. Julkisen palvelun arvosta laaditut kysymykset
valmisteli professori Nieminen.

Kuuleminen toteutettiin verkkokyselynä
25.1.–18.2.2011. Laaja joukko markkinaosapu-
olia ja intressiryhmiä kutsuttiin vastaamaan ja
kysely oli myös vapaasti saatavilla Ylen verkkosi-
vuilla. Kuulemiseen saatiin yhteensä 25 vastaus-
ta. Viestintävirasto antoi pyynnöstä lausunnon
must carry -kysymykseen. Liikenne- ja Viestin-
tämisenministeriö ilmoitti, että ei anna virallista lau-
suntoa asiasta.

Hallintoneuvosto päätti 29.3.2011 terävä-
piirtokanavan aloittamisesta todeten pää-
töksessään, että "Yleisradion HD-palvelun
julkisen palvelun arvo on ilmeinen. Pal-

velu koostuu julkisen palvelun kanavista
TV1 ja TV2, joiden Eduskunta on arvi-
oidessaan Yleisradion julkista palvelua
sekä Viestintävirasto vuosittaisessa jälkikätei-
sarvioinnissa katsoneet toteuttavan Yleisra-
diolle laissa asetettuja tehtäviä. HD-palvelun
tavoitteena on toteuttaa julkisen palvelun teh-
tävää mahdollisimman hyvin muuttuvassa toi-
mintaympäristössä ottaen huomioon yhtiön
resurssit. Lisäksi voidaan katsoa, että julki-
sen palvelun yleisradiotoiminnan tehtävänä
on myös yleisesti käytettäväksi tulevien julki-
sen palvelun tehtävään liittyvien viestintätekn-
ologioiden edistäminen (vrt. aiemmin esim.
väri-tv)." Tämän lisäksi hallintoneuvosto tote-
si, että HD-palvelulla ei ole sellaisia markkina-
vaikutuksia, jotka olennaisesti muuttaisivat
nykyisiä markkinarakenteita kielteiseen suun-
taan. Kun punnitaan keskenään suunnitellun
HD-palvelun markkinavaikutuksia ja julkisen
palvelun arvoa, niin julkisen palvelun arvoa on
pidettävä merkittävästi suurempana kuin pal-
velun kielteisiä vaikutuksia markkinoille.

Kaapeli-tv-operaattorien siirtovelvoitteen
(ns. must carry) piiriin kuuluvien tv- ja radio-
kanavien uusi määrittely tuli voimaan 1.7.2011.
Yleisradion kanavien osalta tilanne ei muuttu-
nut. Kaupallisista tv-kanavista vain kolme mää-
riteltiin siirtovelvoitteen piiriin: MTV3, Nelonen
ja SuomiTV (nykyinen FOX). Aikaisemmin
siirtovelvoite kattoi kaikki kahdeksan maan-
päällisessä tv-verkossa lähetettävää vapaasti
vastaanotettavaa kaupallista tv-kanavaa. Siir-
tovelvoitteen piiriin pääsemisen edellytykse-
nä on näkö- ja kuulovammaisia, ikääntyviä ja
maahanmuuttajia palvelevan ääni- ja teksti-
tyspalvelun toteuttaminen laissa määrittelyssä
aikataulussa ja laajuudessa.

Uusi kuvaohjelmalaki tuli voimaan vuo-
den 2012 alusta. Lailla pyritään suojelemaan
lapsia haitallisilta audiovisuaalisilta sisällöiltä
yhä runsaamman tarjonnan mediaympäris-
tössä. Kaikki Suomessa tarjottavat kuvaohjel-
mat, elokuvat, pelit ja tv-ohjelmat luokitellaan
yhdenmukaisin perustein. Suuri osa ohjelmista
(ei koske mm. uutis- ja ajankohtais- ja asiaoh-
jelmia) luokitellaan joko kaikenikäisille sovel-
tuviksi tai niille on määriteltävä joko 7, 12, 16

tai 18 vuoden ikäraja. Ohjelmiin lisätään myös niiden mahdollista väkivaltaista tai ahdistavaa sisältöä kuvaava symboli. Ohjelmia luokittelevat kuvaohjelma-alalla työskentelevät henkilöt tv-yhtiöissä tai muissa alan yhtiöissä. Aiemmasta kuvaohjelmien ennakkotarkastuksesta, joka ei koskenut tv-lähetyksiä, luovuttiin kokonaan. Valtion elokuvatarkastamo muutui Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskukseksi (MEKU), joka valvoo ja ohjaa lain toteutusta.

Yleisradion ensimmäiset uuden lain mukaan koulutetut luokittelijat saivat joulukuussa 2011 virallisen pätevyyden luokitella ohjelmia. Vuoden 2012 aikana luokittelijoita koulutettiin lisää ja keväällä 2013 luokittelijoita on Yleisradiossa noin neljäkymmentä. Kaikki luokittelijat tekevät luokittelutyötä osana muita työtehtäviään, päätoimisia luokittelijoita yhtiössä ei ole. Luokittelutyötä Yleisradiossa on alkuvaiheessa vuositasolla yli 4 500 tuntia. Kun arkistossa olevaa ohjelmistoa on saatu luokiteltua, tuntimäärä vähenee jonkin verran.

2.3. MEDIAYMPÄRISTÖN MUUTOKSIA

Mediaympäristön globalisoituminen on jatkunut voimakkaasti ja sisältöjen tuotantoon ja jakeluun on tullut sellaisia uusia toimijoita, jotka aiemmin eivät ole olleet alalla. Samalla perinteiset mediat kuten televisio ja radio ovat solmineet kumppanuuksia aivan uudenlaisten toimijoiden kanssa. Viime vuosien kehitys on johtanut siihen, että medioiden keskinäinen kilpailu houkutusvoimaisimmista ohjelmista, sisällöistä ja oikeuksista on koventunut.

Kaupallisen median mainosrahoituksessa on syntynyt uusjakoja internetmainonnan kasvassa. Mainosvälineistä vain verkkomainonta kasvoi edelleen merkittävästi ja se (240,4 Me) lähestyy jo tv-mainonnan määrää (280,1 Me). Maksu-tv on kansainvälisesti kypsä toimiala, mutta ei vielä Suomessa. Myös uudenlaiset sisältöjen jakelutavat internetissä voivat uhatta maksu-tv:n kasvua. Vuonna 2012 maksu-tv-tilausten määrä nousi yli 30 %:iin kotitalouksista. Digitaalinen sisaryritys TV Viihde (TDF Entertainment Oy) lopetti toimintansa huhtikuussa 2012, noin vuoden kuluttua toiminnan aloituksesta.

Tv-sisältöjen jakeluteiden kilpailussa teleoperaattorien IPTV- eli laajakaista-tv-palvelut saavuttivat noin 10 %:n osuuden kotitalouksista, mikä on jo suurempi kuin satelliitti-tv-jakelun osuus. Kehityksestä huolimatta maanpäällisten tv- ja kaapeli-tv-verkkojen johtoasema säilyi molempien osuuden ollessa yli 40 %. Laajakaistaverkko-operaattorista riippumattoman internet-tv:n osuus kotitalouksien ensisijaisten tv-vastaanottoapojen joukossa on vielä alle 10 %, vaikka internet-tv on yleistynyt muuta katselua täydentäväksi tv-katselutavaksi.

Viestintäviraston AV-sisältöpalvelututkimuksen mukaan yli 55 % internetin käyttäjistä ilmoittaa katselevansa tv-ohjelmia ja vastaavia sisältöjä internetin kautta. Internetin palvelukehityksen eräs keskeinen suunta onkin liikkuvuuden, sosiaalisten verkostojen ja paikallisuuden yhdistävässä palveluissa, kun älypuhelimet ja taulu- eli tablettitietokoneet yleistyvät.

Laajakaistaverkko-operaattorista riippumattoman videojakelun (ns. over-the-top, OTT-videojakelu) markkinat laajenivat merkittävästi maksullisten palvelujen suuntaan, kun yhdysvaltalaiset Netflix ja HBO käynnistivät tv-draamaan ja elokuvaan keskittyvät kuukausimaksulliset palvelunsa Suomessa vuonna 2012.

Vuosi 2012 käynnisti kaupallisten radioiden kahdeksanvuotisen toimilupakauden. Yhteensä 66 radiotoimiluvasta 10 on valtakunnallisia. Kaupallinen radiomarkkina keskittyi edelleen, kun Sanoma-konserni (Nelonen Media) nousi markkinajohtajaksi ostamalla Metrora-dion koko osakekannan. Kaksi muuta suurta radiotoimijaa ovat Bonnier ja SBS-konserni. Uutisjournalismin keskeiset kilpailijat MTV3 ja Sanoma yhdistivät kumpikin tahoillaan uutistoimituksensa monimediatoimituksiksi, jotka tuottavat uutissisältöä konsernin kaikille jakeluteille.

Radiokanavien musiikkitarjonnalle on kehitetty uusia merkittäviä kilpailijoita musiikkitalenteiden rinnalle. YouTube -videoyhteisö on tullut jo merkittävä on demand -musiikin lähde. Musiikkipalvelu Spotify tavoitti viikossa 10 % suomalaisista.

Suomalaisten kotitalouksien yleisimmät viihde-elektroniikan laitteet vuonna 2012 ovat matkapuhelin, televisio ja tietokone, jotka ovat käytössä lähes kaikissa kotitalouksissa. Laajakaista on käytössä myös jo 80 %:ssa talouksista, liikkuva laajakaista 51 %:ssa. Taulutietokone (tabletti) on 70 %:ssa talouksista, tallentava digisovitin tai DVD-laite on 48 %:ssa, täysterväpiirto-tv 37 %:ssa. Älypuhelin on 52 %:lla talouksista, lankapuhelin enää 18 %:lla. (Tilastokeskuksen Laitetiedustelut 11/ 2012.)

Vuoden 2012 aikana kotitalouksiin hankittiin eniten teräväpiirto-tv-vastaanottimia, taulutelevisioita sekä älypuhelimia.

Tv-talouksia oli vuoden 2012 lopussa keskimäärin 91 % kaikista talouksista (Tilastokeskuksen Laitetiedustelut, 11/2012). Televisiotomia olivat edelleen muita useammin alle 35-vuotiaat ja yksinasuvat.

3. YLEN JULKAISUT JA SISÄLLÖT

3.1. YLEN JULKAISUT RADIOSSA, TELEVISIOSSA JA INTERNETISSÄ

Ylen julkaisustrategia perustuu vuosien 2011 ja 2012 strategiaan, jonka tavoitteena on julkaisukokonaisuuden (tv- ja radiokanavat sekä internetpalvelu) entistä parempi hallitseminen. Yhtenäisellä julkaisujohtamisella halutaan myös varmistaa asiakkuustavoitteiden toteutuminen. Koska suomalaiset käyttävät yhä enemmän mediasisältöjä verkossa, Yle siirsi resursseja broadcast-toiminnasta verkkoon.

Vuonna 2012 Ylen asiakkuustavoitteiden mukaisesti vuonna 2011 jo aloitettua tv- ja radiokanavien profilointia jatkettiin. Vuonna 2011 tv-kanavien profilointia uudistettiin entistä paremmin toisistaan erottuviksi ja kohderyhmiään paremmin palveleviksi. Yle TV1 profiloitiin entistä selkeämmin uutis-, ajankohtais- ja asiaohjelmien kanavaksi. Eniten muutettiin Yle TV2:ta, jonka tavoitteeksi asetettiin kehittyminen erityisesti lasten-, nuorten ja perheiden kanavana. Kanavan painopistettä muutettiin huomattavasti aiempaa vahvemmin alle 45-vuotiaisiin. Yle Teemassa vahvistettiin kulttuurista roolia historian ja tieteen ohella, ja yhteistyötä Yle TV1:een tiivistettiin. Yle Fem tarjoaa kattavan ohjelmiston suomenruotsalaisille. Kanavan uudistuksessa korostettiin pohjoismaista profiilia.

Radiokanavien profiloinnissa Yle Radio Suomeen lisättiin ajankohtaisohjelmien ohjelma-aikaa ja sisällöissä painotettiin erityisesti alueellista ohjelmistoa. Yle Puhe -kanavan kuuluvuusalue laajeni valtakunnalliseksi ja tapahtumaurheilu siirtyi Yle Radio Suomesta Yle Puheelle. YleX:lle lisättiin musiikkitarjontaa, YleX:n iltalähetysajat liitettiin osaksi kanavan koko lähetysvirtaa ja verkkopalveluja vahvistettiin. Yle Radio Suomen alue- ja uutisotetta terävöitettiin, ja Yle Radio 1:n kulttuuriprofiilia vahvistettiin ja ohjelmakaaviota selkeytettiin rakentamalla ohjelmallisia kokonaisuuksia. Kehitystyö ja ohjelmiston uudistaminen jatkuvat edelleen vuonna 2013.

Ylen verkkotarjontaa päätettiin v. 2011 keskittää voimakkaasti ja samalla karsia palvelujen lukumäärää. Tavoitteena oli tuottaa määrällisesti vähemmän, mutta vaikuttavampia palveluja: Yle Areenan palvelua, uutis-, lasten- ja elävän arkiston palveluja kehitettiin, mutta yksittäisten televisio- tai radio-ohjelmien sivustoja vähennettiin. Ylen verkkopalvelut hahmottuvat käyttäjilleen tulevaisuudessa nykyistä isompina kokonaisuuksina, joista sisältöjen löytäminen on entistä helpompaa. Yle Areena uudistettiin ja palvelu otettiin vanhan palvelun rinnalle koekäyttöön vuo-

den 2011 lopulla. Vuonna 2012 verkkotoiminta organisoitiin uudelleen hajauttamalla sen osia Ylen eri yksiköihin. **Yle.fi-palvelukokonaisuus ryhmitettiin viiteen eri kategoriaan:**

- pääpalveluina Yle Areena ja Yle Uutiset,
- muina palveluina lasten palvelut, oppiminen ja muu verkkojournalismi.
- Svenska.yle.fi:n palvelut muodostuvat samoista kategorioista ruotsiksi lukuun ottamatta Yle Arenaa, joka palvelee sekä suomen- että ruotsinkielisiä.

Yle Areenan tarjonta on katsottavissa ja kuunneltavissa verkon kautta eri vastaanottimissa tv-vastaanottimista älypuheliin. Radio- ja tv-ohjelmat ovat saatavissa joko 7 tai 30 päivää ohjelmien ensilähetysten jälkeen. Elävä arkisto tuo katsottavaksi ja kuunneltavaksi tv- ja radio-ohjelmia menneiltä vuosilta: suuria uutistapahtumia, urheilun huippuhetkiä, nostalgiaa ajankuvaa sekä viihdettä, musiikkia ja draamaa. Palvelun sisältö karttuu koko ajan. Se reagoi myös ajankohtaisiin aiheisiin ja tuottaa toimitetun arkistomateriaalin avulla syventävää ja taustoittavaa tietoa.

Verkkopalveluja on kehitetty vastaamaan yleisöjen tarpeisiin myös mobiilivastaanottimien tarjonnassa. Sivustoja on mukautettu sopimaan automaattisesti kaikkiin vastaanottimiin ja tätä varten on tehty yhteistyötä käyt-

täjien kanssa. Sisältöjen entistä parempaa löydettävyyttä on myös parannettu entisestä.

Koko yhtiön ja kaikkien julkaisukanavien ilmeet uudistettiin keväällä 2012. Uudistuksella haluttiin parantaa sisältöjen löydettävyyttä ja tunnistettavuutta. Verkon käytön mahdollisuus, monimediaisuus ja mobiilikehitys ovat muuttaneet esimerkiksi yhtiön logon käyttötarpeita. Kanavien ilmeuudistuksilla tuettiin myös kanavien profiilien muutoksia.

Ylen TV-lähetysten määrä vuonna 2012 oli yhteensä 18 432 tuntia, joista kotimaisia ensilähetystunteja oli 4 909. Ohjelmatuntien määrä väheni vuodesta 2011 yhteensä 1 572:lla, kun muun muassa Yle Teemasta vähennettiin päivälähetystunteja. Kotimaisten ensilähetysten määrä kasvoi vuoden aikana 225 tunnilla.

Ylen valtakunnallisten radiolähetysten määrä vuonna 2012 oli yhteensä 45 278 tuntia, aluelähetysten 32 531 tuntia. Valtakunnallisten ohjelmatuntien määrä kasvoi 112 tunnilla edellisvuodesta, aluelähetysten väheni yhteensä 5 225 tunnilla. Vähennys johtuu siitä, että alueiden tuottamat valtakunnalliset lähetykset eivät näy luvuissa sekä vuoden 2012 harvinaisen suuresta määrästä arkipyhiä, jolloin ei aluelähetystunteja lähetetty lainkaan.

Svenska Ylen lähetystunteja oli yhteensä 17 863, mikä on 124 tuntia vähemmän kuin edellisvuonna.

YLEN TV-LÄHETYKSET YHTEENSÄ*

	2012	MUUTOS VUODESTA 2011
Ohjelmatunnit **	18 432	(- 1 572 tuntia) *****
Kotimaiset ensilähetykset ***	4 909	(+ 255 tuntia)
Svenska Ylen tv-ohjelmatunnit ****	2 827	(- 331 tuntia)

* Maanpäälliset lähetykset (pl. HD-lähetykset ja SVT World).

** Ilman rinnakkaisia alueuutislähetystunteja ohjelmatuntimäärä oli 18 095 tuntia.

*** Ilman kansainväliseen signaaliin perustuvia urheiluohjelmia (365 tuntia).

**** Pl. saamenkielisten uutisten rinnakkaislähetykset (48 tuntia) ja SVT World.

***** Ohjelmatuntien väheneminen johtuu mm. Yle Teeman päivälähetysten vähentämisestä.

YLEN RADIOLÄHETYKSET YHTEENSÄ*

	2012	MUUTOS VUODESTA 2011
Valtakunnalliset ohjelmatunnit**	45 278	+ 112 tuntia
- ohjelmistosta ensilähetyksiä	91 %	+ 10 %-yksikköä
- ohjelmiston musiikkipitoisuus	46 %	+ 1 %-yksikköä
Alueelliset ohjelmatunnit	32 531	- 5225 tuntia ****
Saamenkieliset ohjelmatunnit	1 574	- 17 tuntia
Yle Mondo	8 784	+ 24 tuntia
Ylen Klassinen***	5 986	- 240 tuntia
Ohjelma-aika yhteensä	94 153	
Svenska Ylen ohjelmatunnit***	17 863	(-124 tuntia)

* Maanpäälliset lähetykset (pl. samanaikaiset lähetykset televisiossa).

** Kaikki kanavat lähettävät ohjelmia ympäri vuorokauden ja lainaavat osin toistensa lähetyksiä. Ohjelma-ajassa ei ole mukana muulta kanavalta lainattuja ohjelmatunteja. Tällaiset tunnit mukaan lukien lähetyksiaika yhteensä oli 105 280 tuntia (pl. Sámi Radion lainat Yle Radio Suomesta tai Lapin Radiosta).

*** Lähetetään vain televisiossa.

**** Radion ohjelmatuntien väheneminen johtuu muun muassa vuoden 2012 suuresta määrästä arkipyhiä, jolloin aluelähetyksiä ei lähetetty lainkaan sekä alueiden tuottamien valtakunnallisten ohjelmatuntien kasvusta, joka ei näy alueluvuissa.

INTERNET-TARJONTA 2012 (31.12.2012)

YLE AREENA

Videoita 24 041 kpl 21 517 tuntia
(vuodesta 2011 + 9 635 tuntia)

Audioita 25 960 kpl 33 200 tuntia
(vuodesta 2011 + 12 680 tuntia)

YLE ELÄVÄ ARKISTO

Tausta-artikkeleita 10 551 kpl

Videoita 19 629 kpl 2 650 tuntia

Audioita 5 573 kpl 1 299 tuntia

Yle Areenan läpi virtaa suuri osa Ylen radiossa ja televisiossa tarjottavasta ohjelmasisällöstä. Yle Areenassa oli tarjolla vuoden 2012 lopulla 24 041 videota ja 25 960 audiota. Elävässä arkistossa oli 10 511 tausta-artikkelia sekä 18 629 videota ja 5 573 audiota. Tarjonta on vuodesta 2011 lähes kaksinkertaistunut.

Tällä hetkellä suurin osa Ylen verkkosisällöstä liittyy tavalla tai toisella broadcast-sisältöihin. Jo lähivuosina nimenomaan verkkoon tuotetun sisällön osuus tulee kasvamaan merkittävästi. Tavoitteena on parantaa palvelua ennen muuta niille suomalaisille, jotka jo tällä hetkellä pitävät verkkoa itselleen tärkeimpänä sähköisenä mediana.

3.2. YLEN OHJELMA- JA PALVELUTARJONTA SISÄLTÖKOKONAISUUKSITTAIN

Ylen strategian yhtenä teemana vuosina 2011 ja 2012 oli Ylen sisältökokonaisuuksien entistä vahvempi hallinta seitsemällä sisältökokonaisuudella, joilla kullakin on erilaiset roolit ja toimintalogiikka. Sisältökokonaisuudet ovat Uutiset, Ajankohtaisohjelmat, Urheilu, Asia, Kulttuuri ja viihde, Draama sekä Lapset ja nuoret.

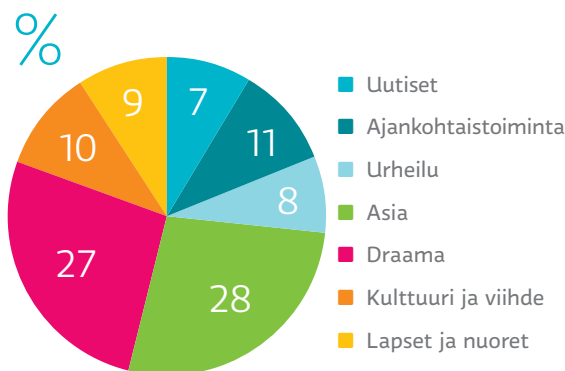
Vuonna 2012 tv:n ohjelmatusunneista suurimmat osuudet kattoivat asia- (28 %, v. 2011 myös 28 %) ja draamaohjelmat (27 %). Draama oli v. 2011, ennen luokituksen muutosta osa kulttuuria ja viihdettä, jotka yhdessä muodostivat 39 % osuuden ohjelmatusunneista (v. 2012 vastaava vertailuluku olisi 37 %). Uutiset ja ajankohtaisohjelmat muodostavat yhteensä 19 % osuuden (v. 2011 18 %). Lasten ja nuortenohjelmien osuuden ovat 9 % (v. 2011 myös 9 %) ja urheilun 8 % (v. 2011 6 %). Urheiluosuus on kasvanut vuonna 2012 suuren urheilutapahtumien määrän vuoksi. Kaiken kaikkiaan vuodesta 2011 vuoteen 2012 on tv:n sisältökokonaisuuksien jakautumisessa tapahtunut hyvin vähäisiä muutoksia.

Radion luvuissa ovat mukana valtakunnalliset lähetykset, mukaan lukien Yle X3M. Luvut eivät sisällä rinnakkaisia maakunta- ja aluelähetyksiä, mutta itse "alueikkuna" on mukana.

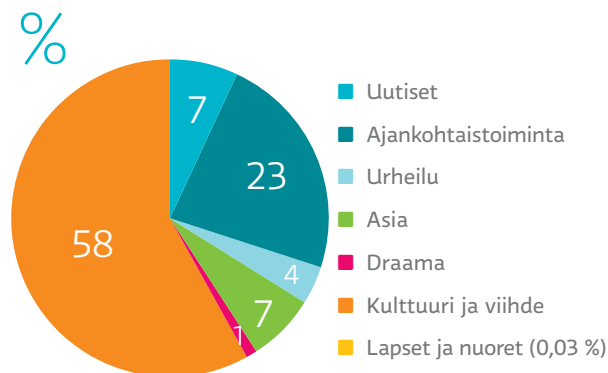
Vuonna 2012 radion ohjelmatusunneista suurimmat osuudet kattoivat kulttuuri ja viihde (58 %), pienimmän draama (1 %, v. 2011 kult-

tuuri, viihde ja draama olivat yhteensä 59 %). Ajankohtaisohjelmat muodostavat radiossa toiseksi suurimman osuuden (23 %, v. 2011 yhdessä uutisten kanssa 27 %, 2012 yhdessä 30 %) sisältäen kuitenkin maakuntaradioiden rinnakkaislähetykset vain kertaalleen. Asian osuus on 7 % (v. 2011 12 %) ja urheilun 4 % (v. 2011 2 %). Urheiluosuus on radiossakin kasvanut urheilutapahtumien määrän kasvaessa. Lastenohjelmien osuus radiossa on pienin, mutta sisältää sekä draamaa että musiikkia. Internetissä lapsille on tarjolla radion on-demand-sisältöjä. Kaiken kaikkiaan vuodesta 2011 vuoteen 2012 on radion sisältökokonaisuuksien jakautumisessa tapahtunut vain vähän muutoksia.

SISÄLTÖKOKONAISUUKSIEN OSUUKSET TV:N TUNNEISTA 2012

SISÄLTÖKOKONAISUUKSIEN OSUUKSET RADION TUNNEISTA 2012*

* Yhteensä 47 658 tuntia. Sisältää valtakunnalliset lähetykset ml. Yle X3M:n. Ei sisällä rinnakkaisia maakunta- ja aluelähetyksiä, paitsi "alueikkunan".

UUTISET JA AJANKOHTAISTOIMINTA

Yksikkö koostuu uutisten ja ajankohtaislähetysten lisäksi urheilun sisällöistä ja palveluista.

Uutiset

Yle Uutiset uudisti toimituksen operatiivisen johtamisjärjestelmän vuonna 2011. Uudistuksen ansiosta uutistyö eri välineiden (radio, tv, internet) kesken on joustavampaa, nopeampaa ja vaikuttavampaa. Ohjelmistoon ja verkkoon luotiin useita uusia kokeilevia konsepteja, jotka perustuvat sisältöjen kehittelyyn kansalaisten kanssa. Näistä Suora Linja -ohjelmat kuten myös perjantain A-studion sisällöt perustuvat verkossa keskustelua herättäviin asioihin. Tavoitteena on luoda yleisölle mahdollisuus osallistua keskusteluun, antaa uutisvinkkejä ja tuoda uusia näkökulmia.

Vuonna 2011 tuotettiin eduskuntavaalien ennako-ohjelmat ja tulospalveluillaan kaikissa Ylen medioissa ja vuonna 2012 presidentinvaalien kaksi kierrosta tammi-helmikuussa sekä kuntavaalit. Vaalilähetysten katsojaluvut nousivat: tulosiltojen katsojaluvut nousivat 1, 4 miljoonaan, ja vaalikeskustelutkin tavoittivat keskimäärin yli 900 000 katsojaa. Vaalikone uudistui ja sitä käytettiin yli miljoona kertaa.

Yle Radio 1:ssä aloittivat uudet, kanavalle räätälöidyt kulttuuripainotteiset pääuutislähetykset. Yle Radio Suomessa käynnistyivät Talousuutiset klo 16.00:n uutispaketin sisällä.

Uutistoimintaan sisältyvä *Ylen alueet* ovat kertomusjaksolla (2011–2012) kehittäneet toimintaansa siten, että ne palvelevat entistä koordinoitummin sekä alueellisia että valtakunnallisia yleisöjä kaikissa Ylen medioissa. Monimediaisten aluetoimitusten tuottamien sisältöjen osuus valtakunnallisissa lähetyksissä on kasvanut. Samalla aluetoimitukset ottivat vastuun myös valtakunnallisten uutisten tuottamisesta omilla alueillaan. Alueellisissa lähetyksissä on keskitytty puolestaan entistä enemmän kyseisen alueen yleisölle läheisiin sisältöihin, jotka eivät ylitä valtakunnallista uutiskynnystä.

Alueellista lähetysvirtaa ja alueellisia uutisia Yle Radio Suomeen tuotettiin kertomusjaksol-

la 18 maakuntaradiossa arkisin klo 6.30-17.00 ja aamupäiväohjelmia klo 6.30-10.00 kahdessa Yle Helsingin sivutoimipisteessä Lohjalla ja Porvoossa. Alueellisia 10 minuutin tv-uutisia lähetettiin kahdeksalle alueelle osana Yle TV2:n klo 19.00-uutisblokkia. Yle Radio Suomessa kahdesti arkipäivisin lähetettävät valtakunnalliset Ajantasa-ajankohtaisohjelmat pitenevät lokakuussa 2011 puolesta tuntiin, kun alueiden osuutta ohjelmissa kasvatettiin.

Eduskunta- ja kuntavaalien vaalien yhteydessä aluetoimitukset järjestivät alueellisia ja vaalipiirikohtaisia keskusteluja sekä vaalien tulospalvelut osana valtakunnallista kokonaisuutta. Presidentinvaalien yhteydessä aluetoimitukset seurasivat ehdokkaiden kampanjoita. Kuntavaalien tulospalvelua varten toteutettiin ensimmäisen kerran myös ylimääräiset alueelliset tv-lähetykset vaalien jälkeisenä aamuna Yle TV1:ssä.

Ylen uutis- ja ajankohtaissisällöt verkkopalvelun konsepti ja alusta uusittiin keväällä 2012. Uusi konsepti perustuu eri päätelaitteille automaattisesti mukautuvaan esitystapaan. Erityisesti mobiililaitteiden käytön osalta kehitys on ollut myönteistä. Lähes 16 % käynneistä uutispalvelussa ja 20% urheilupalvelussa tuli älypuhelimista ja taulutietokoneista.

Uutis- ja ajankohtaisohjelmien tv-studioiden tekniikka uusittiin ja otettiin käyttöön vuonna 2012. Samalla valmistauduttiin yhtiön uuden yhtenäisen uutisbrändin audiovisuaalisen ilmeen käyttöönottoon alkuvuodesta 2013. Uusi uutisbrändi kattaa niin suomenkuin ruotsinkielisetkin uutiset ja myös keväällä 2013 alkavat venäjänkieliset tv-uutiset.

Päivittäisten ajankohtaisohjelmien niin kutsuttu A-jatkumo uudistettiin vuonna 2012. Se muodostuu neljästä A-studiosta ja tiistain Ajankohtaisesta Kakkosesta. Kaikkien A-ohjelmien audiovisuaalinen ulkoasu uusittiin. A-plus yhdistettiin A-studioihin ja perjantaille kehitettiin uusi A-ohjelma. Uudistuksella haluttiin vahvistaa ohjelmiston vaikuttavuutta ja lisätä uutisyhteistyötä.

Urheilu

Yle urheilu välitti vuonna 2011 muun muassa hiihdon, alppihiihdon ja ampumahiihdon MM-kilpailut sekä jääkiekon ja yleisurheilun MM-kisat. Vuosi 2012 oli poikkeuksellisen laajan urheilutarjonnan ja urheilun suur tapahtumien vuosi. Kesäkuussa Yle televisioi jalkapallon EM-kisat ja Helsingissä järjestetyt yleisurheilun EM-kisat. Elokuussa vuorossa olivat Lontoon olympialaiset. Yle vastasi myös Lontoon olympialaisten avajaisten, päättäjäisten ja yleisurheilun kansainvälisestä televisioinnista. Olympiakisat ovat yksi suosituimmista tv-lähetyksistä. Vuoden 2012 keihäänheiton loppukilpailua seurasi yli 1,6 miljoonaa suomalaista tv:n katsojaa.

LUOVAT SISÄLLÖT

Yksikkö koostuu neljästä sisältökokonaisuudesta ja vastaa näiden kokonaiskehittämisestä ja Ylen sisäisestä sisällöntuotannosta: asia, draama, kulttuuri ja viihde sekä lapset ja nuoret.

Asia

Koko Ylen mittavin tapahtumatuotanto vuonna 2012 oli monimediainen Juhannusjuna-projekti. Tuotanto toteutettiin juhannusaattoilta ja -yönä suorana lähetysnä televisiossa, radiossa ja verkossa. Juhannusjuna yhdisti suomalaisia esitellen samalla suomalaista kulttuuria ja elämäntapaa myös kansainvälisille katsojille. Osa televisiolähetyksestä välitettiin suorana Saksaan ja Ranskaan. Projektissa Ylen yhteistyökumppaneina olivat VR ja ranskalais-saksalainen kulttuurikanava Arte. Juhannusjuna-blogissa vierailtiin juhannusviikonlopun aikana n. 50 000 eri selaimelta.

Oppimisen sisällöistä tehtiin merkittävä päätös: kaikki Ylen oppimiseen liittyvä sisältö siirretään verkkoon ja sisällöistä kehitetään ikuista oppimista ja kaikkia suomalaisia palveleva kokonaisuus. Palvelun tekninen rakentaminen alkoi vuoden 2012 alussa ja joulukuun lopussa julkaistiin Oppiminen-betaversio.

Puoli Seitsemän -ohjelman luontotoimittaja Kimmo Ohtosen norppauintiprojekti Saimaan halki tuotti norpan suojeluun yli 135 000

euroa. Yhteistyökumppaneista suurin oli WWF. Myös monimediainen Elämä pelissä -kokonaisuus kiinnosti runsaasti: n. 300 000 ihmistä teki testin verkossa ja elämäntavan valmennukseen ilmoittautui yli 50 000 suomalaista.

Kulttuuri ja viihde

Yle Kulttuuri ja viihde tuottaa taidetta ja kulttuuria, tekee kulttuurijournalismia, tilaa teoksia ja välittää ja taltioi kulttuuri- ja viihdetapahtumia. Vuoden 2012 suurin ponnistus oli Musiikkitalon avajaiskausi. Viihteessä ohjelmatuotannon painopistettä muutettiin vuoden 2012 aikana niin, että suuret viihdetuotannot ostetaan pääosin ulkopuolisilta tuotantoyhtiöiltä ja Ylen oma viihdetuotanto keskittyy tapahtumien, musiikkiviihteen ja sarjojen tekemiseen.

Musiikkiviihdeohjelmat kuten Suomen paras kuoro, Maestro, Suojele minua! ja Rock-Suomi kokosivat runsaasti katsojia tv:n ääreen. Alkuvuodesta 2012 käynnistyi vilkas mielipiteenvaihto Suomen euroviisuedustajan valintamenettelyn uudistamisesta, kun perustettiin kaikille musiikintekijöille avoin Uuden musiikin kilpailu.

Syksyllä keskustelun herättäjänä toimi Operaatio Mannerheim, joka toteutettiin suomalais-virolais-kenialaisena yhteistyönä. Kenialainen tuotantoyhtiö kuvasi elokuvan "Suomen marsalkka" Kenian Nairobissa ja Yle teki elokuvan tuotantoprosessista kuusiosaisen reality-sarjan.

Perinteinen Nenäpäivä tuotti ennätysellisen keräystuloksen tavoittaen uusia, erityisesti nuoria yleisöjä ensimmäisen kerran toteutetun Nenäradion kautta.

Kesällä 2012 avattiin uusi musiikin verkkopalvelu yle.fi/musiikki, johon kootaan kaikki Ylen musiikkitarjonta. Palvelun keskittyy tapahtumiin, mutta myös musiikin verkkokokonaisuuksiin kuten UMK, Euroviisut ja Tangomarkkinat.

Vuodet 2011–2012 olivat RSO:lle suurten muutosten aikaa Musiikkitaloon muuton ja ylikapellimestarin vaihtumisen vuoksi. Musiikkitalosta on pyritty tekemään "koko Suomen konserttitalo". Suorien konserttilähetysten kuu-

lijamäärät ovat kasvaneet radiossa yli 100 000 kuulijaan lähetystä kohden. RSO:n konserttien suorat internet-lähetykset aloitettiin syksyllä 2011. Televisiointien määrä on lisääntynyt ja RSO on samalla saavuttanut kansallisorkesterin statuksen.

Taiteellisia kohokohtia ovat olleet mm. Esa-Pekka Salosen johdolla esitetty Wagnerin *Tristan ja Isolde* -ooppera Helsingin juhlaviikoilla, pianotaitelija András Schiffin kanssa järjestetty Bartók-festivaali sekä konsertti laulaja Ismo Alangon kanssa syksyllä 2012. Marraskuun lopulla RSO teki konserttikiertueen Itä-Suomeen ja esiintyi täysille saleille Savonlinnassa, Varkaudessa, Joensuussa ja Lieksassa.

Draama

Yle Draaman kotimaisen draamaohjelmiston tavoitteena on peilata suomalaisten arkea monipuolisesti ja moniäänisesti. Uusin keinoin on pyritty tavoittamaan (mm. sosiaalisessa mediassa) yleisö, jonka mediankäyttötottumukset ovat muuttumassa perinteisistä kanavista verkon suuntaan. Suuri muutos tarjonnan perusrungossa tapahtui joulukuussa 2012, kun Yleisradion yli 17 vuotta jatkunut Kotikatu päättyi. Erityisesti nuoria yleisöjä tavoittava Uusi päivä jatkaa jatkuvajuonisena draamasarjana. Uusi päivä on ”nettiextroineen” yksi Yle Areenan katsotuimmista ohjelmista, jolla on myös lähes 27 000 fania Facebookissa.

Radion draamatarjonnassa Yle Radio 1:ssä ja Yle Radio Suomessa esitettiin mm. poliittista satiiria, viihdesarjoja, radiomusikaaleja ja äänitaidetta. Uusi lastendraamapaikka avattiin Yle Puheelle vuonna 2012.

Lutena draama-avauksena valmisteltiin vuonna 2012 kolmivuotinen puitesopimus Kansallisteatterin kanssa. Tämä mahdollistaa teatteritaltioyhteistyön tulevana vuosina johtavan kotimaisen kulttuurilaitoksen kanssa. Myös Yle Draaman kansainvälinen yhteistyö on käynnistynyt lupaavasti pohjoismaisella tasolla. Kansainväliset hankinnat ovat monipuolistaneet draaman kokonaistarjontaa.

Lapset ja nuoret

Uuteen Yle-lakiin, 3. pykälän 3. luvun määri-

telmiin yhtiön tehtävistä lisättiin vuoden 2013 alusta lastenohjelmien lisäksi vaade ”painottaa lapsille ja nuorille suunnattuja ohjelmistoja”. Lasten ja nuorten tarjonnassa Yle haluaakin säilyttää asemansa tärkeimpänä kotimaisena toimijana. Lasten palvelut on keskitetty televisioon ja internetiin.

Alle kouluikäisille pienille lapsille kohdennettu päivittäinen Pikku Kakkonen on suorituin ohjelma. TV-mittaritutkimuksen mukaan 37 % 3–6-vuotiaista katsoi päivittäin Yle TV2:n lähetysä, 13 % MTV3:a ja 10 % MTV3 Junioria. Yle TV2:n lastenohjelmia pidetään erityisen turvallisina, kehittävinä, lapsia arvostavina ja viihdyttävinä. Tarjontaa myös koetaan olevan riittävästi, sillä tarjonnan lisäykset tv:ssä eivät enää lisänneet lapsiyleisömääriä. Vuonna 2012 panostettiin erityisesti lastenohjelmien verkkopalveluihin ja julkaistiin ensimmäiset sovellukset kosketusnäytöille.

7–10-vuotiaille kouluikäisille lapsille Yle TV2:n Makasiiniohjelma Galaxin uuden ohjelmapaikan (arkisin klo 16.30-17 ja viikonlopulla klo 9-10) myötä Ylen televisiossa koululaisille tarjottavan ohjelmiston määrä kaksinkertaistui vuonna 2012. Galaxin tarjonta on saatavilla myös verkossa.

11–14-vuotiaille Yle TV2:n nuortenohjelma Summeri uudistettiin kokonaan vuonna 2012 sekä televisiossa että verkossa. Varhaisnuorille suunnattu ohjelma on erittäin suosittu myös sosiaalisessa mediassa, jossa se tavoittaa 22 % 180 000:sta kohderyhmänsä nuoresta. TV-mittaritutkimuksen mukaan 10–14-vuotiaiden ryhmässä Ylen tv-tavoittavuus on vähentynyt vuodesta 2011.

15–24-vuotiaiden nuorten ohjelmamaku on hyvin samanlainen kuin 18–34-vuotiailla nuorilla aikuisilla. Kaikki uusi ja erilainen viihdetarjonta kiinnostaa faktaa enemmän. Yle tarjoaa nuorille ja nuorille aikuisille populaarikulttuuria radiossa YleX-kanavalla.

SVENSKA YLE

Svenska Yle on Ylen ruotsinkielinen sisältö radiossa, televisiossa ja verkossa sekä ensisijaisesti suomenruotsalaiselle että vaihtoehtona erityisesti niille suomenkielisille yleisöille, jot-

ka ovat kiinnostuneita kulttuurista tai journalistiikasta ruotsin kielellä tai Yle Fem -kanavan tarjoamasta näkymästä Pohjoismaihin.

Svenska Ylen ohjelmatoiminnassa uutisilla ja ajankohtaislähetyksillä on keskeinen rooli. Myös Svenska Ylen uutistoimitukset Pasilasassa ja alueilla ovat lisänneet yhteistyötään ja ne työskentelevät yhä monimediaisemmin. Tämä on vahvistanut myös ruotsinkielisten uutisten kykyä tuoda puheenaiheita kansalliselle tasolle, mutta samalla myös pienten toimitusten entistä perusteellisempaa paneutumista paikallisiin uutisaiheisiin. Myös Svenska Ylen roolia yhteiskunnallisen keskustelun näyttämönä on vahvistettu, kun ajankohtaisohjelma OBS:ia on kehitetty keskusteluohjelmaksi vahvistamalla sen vuorovaikutteisuutta.

Urheilujournalismia on laajennettu entistä enemmän käsittelemään myös urheilun yhteiskunnallista roolia. Kanavien välistä yhteistyötä on vahvistettu, jotta eri lajeja ja tapahtumia voidaan lähestyä laajalla rintamalla, esimerkiksi Lontoon v. 2012 olympiakisoissa Yle Fem toimi myös Ylen toisena urheilukanavana. Suur tapahtumat tarjottiin ruotsinkielisen selostuksin.

Vuonna 2011 ruotsinkielinen tv-kanava täytti 10 vuotta ja samana vuonna ryhdyttiin yhteistyöhön SVT Worldin kanssa. Sen tuloksena Ylen oma lähetysaika kanavalla väheni lähinnä uusintojen osalta. Katsojat saivat uudella yhteiskanavalla käyttöönsä sekä ympärivuorokautisen tarjonnan että erityisesti SVT:n suosittu viikonloppuohjelmistot. Vuonna 2012 kanavan nimi muutettiin Yle FST5:stä Yle Fem -kanavaksi.

Yle Fem-kanavan ohjelmista erityistä kiinnostusta ovat herättäneet pohjoismaiset draamasarjat:

- ruotsalainen Onnea onkimassa (Solsidan),
- norjalainen Lillyhammer,
- tanskalainen Vallan linnake (Borgen), Henkivartijat (Livvakterna) ja Tanskalainen maajussi (Bonderøven).

Yleisöennätyksiä löi myös kotimainen draama Missä kuljimme kerran (Där vi en gång gått), joka perustuu Kjell Westön romaaniin. Myös

kautta aikojen ensimmäinen ruotsinkielinen perhedraama Ulrika Bengtsin Iris kokosi suuren yleisön vuoden 2012 lopulla.

Strömsö vietti 10-vuotisjuhliansa avoimien ja tutustumassa kävi yli 2 000 vierailijaa. Strömsö kiinnostaa laajempaa yleisöä kuin pelkästään ruotsinkielisiä, samoin siihen liittyvä Purtavaa Pohjolasta (Mat så in i Norden). Ministeri Rehnin haastatteluohjelma Elisabeth möter, jossa haastateltiin tunnettuja ja kansainvälisiä vaikuttajia, kiinnosti myös kansainvälisesti.

Lastenohjelmien kiusaamista ehkäisevä ”Sano hei ja hymyile” -ohjelma (Säg hej och le) BUU-klubbenissa päättyi konserttiin Musiikkitalossa ja tuli tunnetuksi suurimmalle osalle ruotsinkielisistä päiväkotijä- ja kouluikäisistä lapsista. Lasten BUU-klubbenin joulukalenteri on yksi suosituimmista svenska.yle.fi:n sisällöistä.

Ruotsinkielisen Yle Radio Vegan kohdeyleisöä on laajennettu tuomalla ohjelmistoon muun muassa erikoismusiikkiohjelmaa ja pitkiä suorina urheilulähetyksiä. Yle X3M on löytänyt nuoren yleisön entistä paremmin sekä radiokanavalla että nettisivuillaan, joita arvostetaan myös yli kielirajojen. Palkittu Hurriksi.fi-kampanja on keskusteluttanut yleisöä yhteiskunnallisesta ilmastosta kuten myös musiikkivideo Ahvenanmaan kuningatar (Drottningen av Åland), jota seurasi 400 000 eri selainta internetissä.

3.3. SAAMENKIELISET OHJELMAT JA PALVELUT

Yle Sápmi tuottaa saamenkieliset sisällöt Ylen radioon, televisioon ja internetiin ja on tärkein saamelais- ja alkuperäiskansauutisten päivittäinen lähde Suomessa sekä saamen kielten, kulttuurin ja identiteetin vahvistaja.

Yle Sámi Radio lähettää ohjelmat omalla kanavallaan Pohjois-Lapin alueella pohjois-inarin- ja koltansaameksi arkipäivisin klo 07.15-10.00 ja klo 15.00-19.00 välisenä aikana (syksyyn 2011 asti klo 14.30-19.00 välisenä aikana). Muina aikoina kanavalta tulee Yle Radio Suomen ohjelmaa.

YLE SÁMI RADION OHJELMATUNNIT V. 2011–2012

	2011 TUNNIT	%	2012 TUNNIT	%
Pohjoissaame	1 236	78	1 217	77
Inarinsaame	230	14	231	15
Koltansaame	126	8	126	8
Yhteensä	1 591	100	1 547	100

Radion saamenkielisiä ohjelmaturteja oli vuonna 2012 yhteensä 1 574 (vuonna 2011 1 591), keskimäärin 6 tuntia päivässä, josta lähetetään inarinsaameksi noin 15 %, koltansaameksi 8 % ja suurin osa, 77 %, pohjoissaameksi. Tuntimäärä on vähentynyt vuodesta 2011 vuoteen 2012 ohjelmamuutosten vuoksi.

Radion sisällöt koostuvat uutis-, ajankohtais-, kulttuuri- ja hartausohjelmista sekä lastenohjelmista:

- arkisin päivittäin lähetetään viisi omaa radio-uutislähetystä ja ajankohtaismakasiini
- arkisin päivittäin lähetetään myös kaksi NRK Sápmin uutislähetystä ja NRK Sápmin ajankohtaisohjelmia
- viikoittain lähetetään lastenohjelma Bina Banna sisältäen kaikkia kolmea Suomessa puhuttua saamen kieltä
- viikoittain lähetetään inarinsaamenkielinen makasiiniohjelma sekä koltansaamenkielinen makasiiniohjelma sekä hartausohjelma kolmella saamenkielellä
- kanavalla soitettu musiikki on pääosin saamelaista

Vuoden 2012 lopussa aloitettu sisältöjen kehittäminen alkaa näkyä ajankohtaisohjelmissa keväällä 2013. Myös alueellista monipuolisuutta parannetaan. Vuonna 2013 ohjelmistoon on odotettavissa koltankielinen hartausohjelma sekä perjantain nuorten aikuisten iltapäiväohjelman juontajaksi inarinsaamenkielinen toimittaja.

Saamenkieliset tv-uutiset, Oddasat, tuotetaan arkipäivisin yhdessä Norjan (NRK) ja Ruotsin (SVT) yleisradioyhtiöiden kanssa.

- Oddasatin ensilähetys on ollut Pohjois-Lapissa ja Tervolan ja Kemin alueella Yle Fem -kanavalla arkisin klo 19.10-19.25. Uutiset on uusittu valtakunnallisesti sekä suomeksi että ruotsiksi tekstitettynä sekä myöhäisillassa Yle TV1 -kanavalla klo 23.00-01.00 välisenä aikana että seuraavana aamupäivänä Yle TV2 -kanavalla klo 08.50-11.00 välisenä aikana. 15 minuutin pituisia Oddasat-lähetystyksiä lähetettiin uusintoineen vuonna 2011 131 tuntia, vuonna 2012 134 tuntia.
- Oddasat on tuotettu pääasiassa pohjoissaameksi. Ennen valtakunnallista uusintaa uutiset on sekä käännettävä että tekstitettävä, mikä viivästyttää lähettämistä.
- Tekstitetty Oddasat on ollut nähtävissä myöhäisillan lähetysten jälkeen Yle Arenassa yhden viikon ajan.
- Oddasatia on lähetetty viitenä päivänä viikossa kahdeksan viikon kesätaukoa lukuun ottamatta.

Joulukuussa 2012 eduskunnan apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin saattoi Yleisradion tietoon ratkaisunsa koskien saamenkielisten tv-uutisten Oddasatin lähetysaikaa. Apulaisoikeusasiamies edellytti valtakunnallisen saamenkielisen uutislähetysten sijoittamista tv-kanavilla keskeisimpään ilta-aikaan ja pyysi Yleisradio Oy:tä ilmoittamaan 31.10.2013 mennessä, mihin toimenpiteisiin yhtiö on asiassa ryhtynyt.

Saamenkieliset television lastenohjelmat tuottaa Yle Sápmi, mutta myös SVT:n tuottaa ohjelmaa on lähetetty:

- Unna Junná -lastenohjelma lähetetään viikoittain kevät- ja syyskausilla Yle TV2 -kanaval-

la sunnuntaiaamuisin klo 07.45-08.00 sisältäen kaikkia kolmea Suomessa puhuttua saamen kieltä. Uusinta on tullut Yle Fem-kanavalla sunnuntaisin klo 8.15. Unna Junná -ohjelmia lähetettiin uusintoineen vuonna 2011 yhteensä 9,5 tuntia, vuonna 2012 9,6 tuntia.

- Jaksot on tekstitetty suomeksi ja ruotsiksi. Vuonna 2012 pystyttiin tuottamaan neljä ylimääräistä jaksoa, koska budjettia korotettiin.
- SVT:n tuottamaa Uldá-lastenohjelmaa on lähetetty vuonna 2011 10 jaksoa ja vuonna 2012 10 jaksoa syyskausilla Yle TV2:ssä. Uldá on 15 minuutin mittainen pohjoissaamenkielinen lastenohjelma.

Internetin palvelujen kehittyminen on ollut merkittävää saamenkielisten palvelujen entistä paremmalle saatavuudelle myös Pohjois-Lapin ulkopuolella, jossa asuu noin 65 % noin 9 900 Suomen saamelaisesta (Saamelaiskäräjien tilasto 2011).

Yle Sápmin internetsivulla julkaistaan kaikki Yle Sápmin tuottamat uutiset pohjoissaameksi. Sivulla on myös linkkejä Yle Areenan pohjois-, inarin ja koltansaamenkielisiin radio- ja tv-sisältöihin. Yle Sápmin internetsivulla vierailee viikoittain noin 1 500–2 000 eri selainta. Yle Sápmin suomenkielisillä verkkosivuilla pääuutiset olivat luettavissa tekstimuodossa myös suomeksi. Internetissä Yle Sámi Radiota voi kuunnella suorana Yle Areenassa internetissä ja matkapuhelinapplikaatioiden kautta. Lisäksi Yle Areenassa voi kuunnella ja katsoa Yle Sápmin tuottamia radio- ja tv-ohjelmia.

Yle Sápmi tuottaa saamelaista musiikkia radio-, tv- ja internetsisältöjensä lisäksi. Viime vuosina on äänitetty erityisesti inarinsaamenkielistä perinteistä sekä pop- ja iskelmämusiikkia Yle Sápmin kantanauhoksi. Lisäksi Yle Sápmi on lähettänyt suoratoistona internetissä mm. saamelaisnuorten taidetapahtuman, saamelaiskulttuurikeskus Sajoksen avajaiset ja alkuperäiskansojen musiikkifestivaali Ijahis Idjan lasten- ja pääkonsertit.

Saamelaiden mediankäyttötutkimuksia ei tehdä säännöllisesti, mutta vuoden 2011 yhteispohjoismainen yleisötutkimus osoittaa, että Yle Sápmin saamenkieliset radio-, tv- ja internetsi-

sällöt sekä tv-ohjelmat Oddasat ja Unna Junná ovat hyvin tunnettuja Suomen äidinkieleltään saamelaiden keskuudessa. Tunnettuusluvut ovat Norjan ja Ruotsin vastaavia korkeammat. Tutkimuksen mukaan Suomen äidinkieleltään saamelaiset käyttävät internetiä harvemmin kuin radiota tai televisiota ja Yle Sápmin radio- ja tv-ohjelmia pidetään parhaina saamelaisasioista tiedottajina Suomessa. Ikäryhmittäin medioihin suhtaudutaan eri tavoin: yli 60-vuotiaat pitävät radiota parhaimpana saamelaisasioista tiedottajana, 30–60-vuotiaat pitävät parhaina saamenkielisiä tv-ohjelmia ja 15–29-vuotiaat Yle Sápmin internetpalveluja. Yle Sápmin radiosisältöihin on 72 % saamelaisista vähintään melko tyytyväisiä, tv-tarjontaan kolmannes ja internetpalveluun 40 %. (Saamelaiden mediankäyttö Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa keväällä 2011. Yhteistyöhanke Ylen, SR:n, SVT:n ja NKR:n kanssa.)

Saamelainen media ei ole vain tiedonvälitystä, sillä on roolinsa myös saamelaiden yhteenkuuluvuuden rakentajana. Yle Sápmillä on pitkään ollut keskeinen rooli saamen kielten, kulttuurin ja identiteetin vahvistajana ja kehittäjänä. Yle Sápmin uutis- ja ajankohtaistoiminta ylläpitää perinteistä sanastoa, mutta juurruttaa myös modernia saamenkielistä sanastoa osaltaan päivittäiseen kielenkäyttöön. Televisioiden ja radion lastenohjelmat tukevat saamelaiden kielellistä kehitystä sekä heidän identiteettiään. Yle Sápmin sisällöissä saamen kielet kuuluvat ja näkyvät joka arkipäivä, mutta Yle Sápmi on myös yksi suurimmista saamenkielisistä työpaikoista Suomessa. Yhteistyössä pohjoismaisten yleisradioyhtiöiden kanssa tuotetut sisällöt vahvistavat saamelaiden yhteenkuuluvuutta yli valtakuntien rajojen. Yle Sápmin tekstitetyt tv-ohjelmat antavat valtaväestölle ja myös saamen kieltä taitamattomille saamelaisille tietoa saamelaisista Suomessa, Norjassa, Ruotsissa ja Venäjällä sekä tietoa muista alkuperäiskansoista.

Yhteispohjoismainen strategiatyö Ruotsin ja Norjan yleisradioyhtiöiden saamelaisradioiden ja -televisioiden SVT:n, SR:n ja NRK:n kanssa on keskittynyt uutisyhteistyöhön vuosina 2011–2012. Ylen, SVT:n, SR:n ja NRK:n saamelais-

ta ohjelmista vastaavat päälliköt hyväksyivät vuonna 2012 pohjoismaiset saamen uutisarvot ja yhteisen uutisvision. Vision mukaan pohjoismaiset saamelaisuutiset, etenkin Ođđasat ovat tärkein lähde sille, mitä Saamenmaassa ja muilla alkuperäisaluilla tapahtuu. Uutisia ohjaavat yhteiset saamen uutisarvot, jotka ovat luotettavuus, rohkeus, yleisön palveleminen ja saamelaisuus.

3.4. YLE SUOMALAISEN TV-TARJONNAN MONIPUOLISUUSVERTAILUSSA

Liikenne- ja viestintäministeriö tilaa vuosittain selvityksen suomalaisen tv-tarjonnan monipuolisuudesta. Tuorein raportti vuodelta 2011 sisältää yleiskuvauksen tv-kanavista ja muutoksista. Vuoden 2012 raportti ei ole vielä käytettävissä.

Monipuolisuutta tarkastellaan selvityksessä ohjelmatyypin monipuolisuutena, jota arvioidaan 13-kohtaisen perusluokituksen avulla. Selvityksen mukaan – hiukan yksinkertaistuen – monipuolisuus toteutuu parhaiten silloin, kun kanavan ohjelmisto jakautuu mahdollisimman tasaisesti kaikkiin tutkittuun 13 ohjelmaluokkaan. Kanavakohtainen monipuolisuuden tarkastelu ei monikanavamaailmassa kuitenkaan aina ole mielekästä. Ylen tavoitteena ei ole tarjota suomalaisille neljää monipuolista kanavaa, vaan mahdollisimman monipuolinen neljän kanavan kokonaisuus.

Vuoden 2011 selvityksessä olivat mukana kaikki valtakunnalliset, ns. vapaasti katsottavat kanavat. Näiden 12 kanavan ohjelmatarjonta oli keskimäärin 1 199 tuntia viikossa eli yli 171 ohjelmatusuntia vuorokaudessa. Kanavien ohjelma- ja muu tarjonta (myös uutisikkunat, chatit ja mobiilipelit) oli yhteensä yli 1 750 viikkotuntia eli 250 tuntia päivittäin. Sekä varsinainen ohjelmatarjonta että perustarjontaa täydentävä muu tarjonta lisääntyivät hieman edellisvuodesta. Kanavien kokonaistarjon-

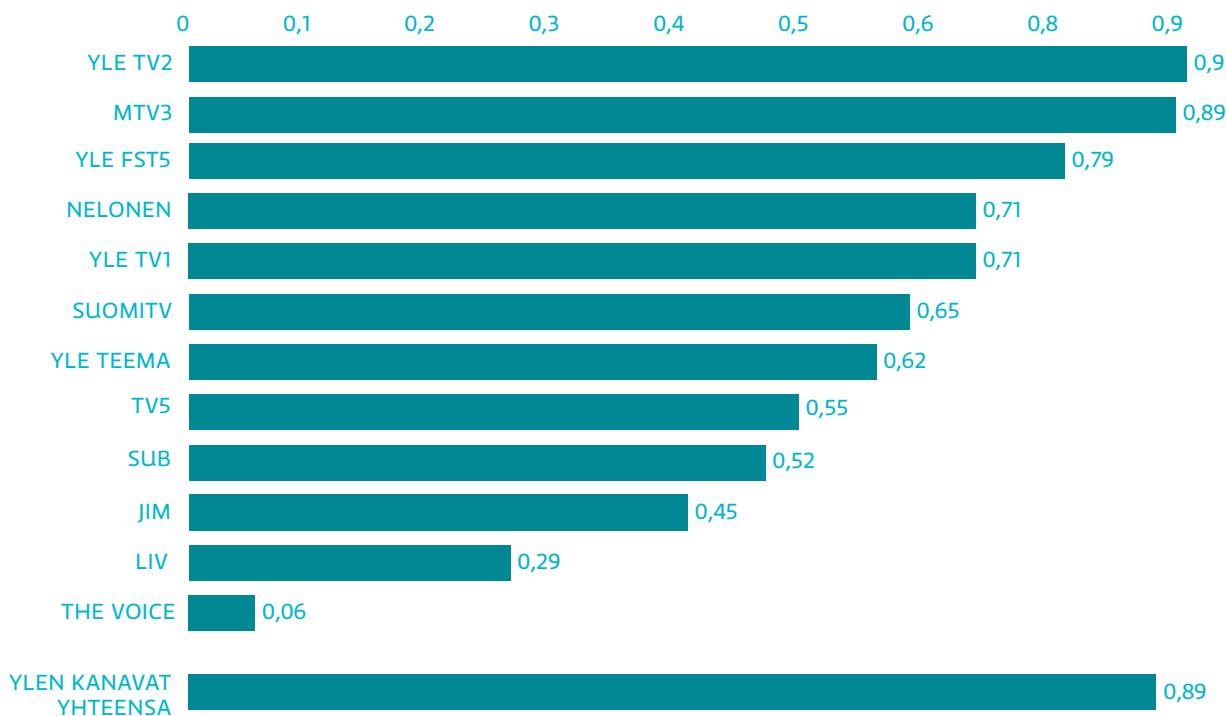
nassa ei ole havaittavissa suuria muutoksia kanavakentän muutoksista huolimatta. Suurin yksittäinen ohjelmatyypin valtakunnallisessa tarjonnassa olivat asiaohjelmat 35 %:n osuudella. Viihde kattoi 23 %, ulkomainen fiktio lähes viidenneksen ja lastenohjelmat 4 %. Urheilun osuus oli pudonnut edellisvuodesta 2 %:iin Nelosen urheilukanavan siirryttyä maksulliseksi.

Kanavista monipuolisin oli Yle TV2, mutta myös MTV3 oli hyvin monipuolinen. Viime vuosina muiden kanavien monipuolisuus on joko säilynyt ennallaan tai laskenut hitaasti. Suuren monipuolisuuden kanavia olivat myös Yle FST5, joka sijoittui vertailussa kolmanneksi ja Yle TV1 sekä Nelonen, jotka sijoittuivat neljänsiksi ja olivat yhtä monipuolisia. Kokonaisuutena Ylen julkinen palvelu on monipuolisuudessaan samalla tasolla kuin kaikkein monipuolisimmat kanavat, Yle TV2 sekä MTV3.

Ylen julkisen palvelun neljä kanavaa tarjoaa kokonaisuutena hyvin kattavan ohjelmakirjon. Vuonna 2011 faktapainotteisen ohjelmiston osuus nousi kolmella prosenttiyksiköllä 56 %:iin ja viihdepainotteisen ohjelmiston osuus laski 41 %:sta 37 %:iin. Faktan osuus lisääntyi eniten Yle FST5- ja Yle Teema -kanavilla. Viihdepainotteisin Ylen kanavista oli Yle TV2, vaikka senkin viihdepainotteisuus laski hieman edellisvuodesta. Eniten viihdepainotteisuus laski Yle Teemalla: 10 prosenttiyksikköä edellisvuodesta. Koko Ylen tarjonnassa korostui asia (38 %) ja ulkomainen fiktio (19 %). Kokonaisuutena Ylen tarjonta oli faktapainotteisempaa (fakta 56 % - viihde 37 %) kuin kaupallisten kanavien tarjonta (fakta 38 % - viihde 60 %).

Ylen tarjonnasta oli ensilähetyksiä 49 %, uusintojen määrä 51 % (marraskuun 2011 otosviikolta tutkitussa ohjelmistossa). Tarjonnan kotimaisuusaste nousi 50 %:iin vuonna 2011.

TV-OHJELMISTOJEN MONIPUOLISUUS ERI KANAVILLA V. 2011 (Hrel*)

* Hrel on systemaattisen entropian matemaattinen mittari,olla mitataan viestintäsältöjen diversteettiä.

LVM: Suomalainen televisiotarjonta 2011

3.5. MONIKULTTUURISUUS

Laki Yleisradio Oy:stä antaa Ylelle tehtäviä, jotka liittyvät tasa-arvon, suvaitsevaisuuden ja monikulttuurisuuden sekä kulttuurien välisen vuorovaikutuksen edistämiseen. Vuodesta 2011 Ylessä siirryttiin erillisestä vähemmistö- ja erityisryhmien palvelustrategiasta palvelujen kytkemiseen entistä tiiviimmin osaksi koko muuta ohjelmistosuunnittelua. Monikulttuurisuuden edistämiseksi Ylen tavoitteena on, että vähemmistö- ja erityisryhmien edustajat ovat esillä Ylen sisällöissä entistä enemmän myös osallistujina, asiantuntijoina ja tekijöinä – samalla, kun monikulttuurisuuteen liittyviä teemoja ja erilaisia näkökulmia tuodaan esille.

Vuosina 2011 ja 2012 kanavien tasa-arvo- ja moninaisuussisällöistä monikulttuurisuus ja maahanmuuttajat ovat olleet esillä näky-

västi erityisesti asiaohjelmistoissa. Esimerkkinä v. 2012 asiaohjelmista on vammaisten nuorten elämästä kertova Toisenlaiset frendit -tv-sarja. Sarja jatkuu myös vuonna 2013. Lastenohjelmissa monikulttuurisuus on määriteltä erityiseksi ohjelmanteossa huomioitavaksi näkökulmaksi. Radiossa lähetetään romaninkielellä Romano mirits eli Romanihelmiä-ohjelma (sunnuntaisin klo 17.45), joka sisältää ajankohtaista asiaa romaneista ja myös romaninkieliset uutiset.

Eri kieli-, kulttuuri- ja myös etnisiin ryhmiin kuuluvien ihmisten kokemuksia Ylen palvelutarjonnasta ja sen kehittämistarpeista kuullaan vuosittain. Samoin myös aistivammaisten ja toimintaesteisten näkökulmia on huomioitu. Keskusteluja on käyty eri ryhmien kanssa tapaamisissa ja seminaareissa.

Yle on myös edistänyt median roolin pohdintaa suhteessa tasa-arvo-, monikulttuurisuus- ja maahanmuuttajateemoihin eurooppalaisessa keskustelussa. Tätä työtä on tehty Euroopan yleisradioliiton ja eurooppalaisten tasa-arvo- ja moninaisuusverkostojen kautta.

3.6. RIIPPUMATTOMIEN KOTIMAISTEN TUOTTAJIEN ROOLI YLEN TARJONNASSA KERTOMUSVUOSINA

Ylen julkisen palvelun tehtäviin kuuluu erityisesti kotimaisen kulttuurin ylläpito ja vahvistaminen.

Tämän tehtävän täyttämiseen Yle hakee maan parasta osaamista. Yleisradion ja riippumattomien kotimaisten tuottajien eli ns. independent-sektorin kanssa tehtävällä yhteistyöllä Yle hakee omaa sisällöntuotantoaan täydentäviä sisältöjä. Samalla hyödynnetään independent-sektorin reagointinopeutta ja etsitään omintakeisuutta ja erottuvuutta.

Yhteistyön tavoitteena on kehittää suomalaista audiovisuaalista sisällöntuotantoa korkeatasoiseen ja omaperäiseen suuntaan, niin että sillä olisi nykyistä suurempi kansainvälinen myyntipotentiaali. Audiovisuaalinen ala on työvoimavaltaista, joten sen työllistävä vaikutus on merkittävä. Yleisradio yhdistää eri toimijoita siten, että alan tuotekehitystä saa-

daan nykyistä pitkäjännitteisemmäksi. Vuoro-vaikutuksen ja yhteisten hankkeiden kautta Yle myös edesauttaa oman ammatillisen osaamisen laajenemista Yleisradion ulkopuolelle.

Ylen rahoituksen epävarmuuden vuoksi yhtiö varmisti oman henkilökunnan täysimääräisen käytön. Säästötoimet kohdistuivat silloin korostetusti kotimaiseen hankintaohjelmistoon.

Televisiokanaviensa ja Yle Areenan kautta Yle tuo kotimaiset elokuvat kaikkien suomalaisten nähtäville, ja televisioesitysten kautta elokuvat tavoittavat moninkertaisesti sen katsojamäärän minkä ne saavat muiden jakelukanavien kautta.

Yle on Suomen elokuvasäätiön jälkeen merkittävin suomalaisen elokuvan rahoittaja, ja kotimaisen elokuvan suurin jakelukanava. Lähes puolet kotimaisista pitkistä elokuvista valmistuu osaltaan Ylen ennakkorahoituksen turvin. Dokumenttielokuvan ja lyhytelokuvan alueella Yle on käytännössä ainoa rahoitukseen osallistuva tv-yhtiö. Ylen televisio-oikeuksien ennako-ostot vastaavat yleensä 10–30 prosentin osuutta elokuvan kokonaisrahoituksesta. Myös Ylen kokonaispanostusta suomalaiseen elokuvaan on vähennetty noin puoleen aikaisemmasta tasosta.

RIIPPUMATTOMIEN KOTIMAISTEN TUOTTAJIEN OSUUS KOTIMAISISTA ENSILÄHETYKSISTÄ (% , pl. uutiset ja urheilu)

	YLE TV1	YLE TV2	YLE TEEMA	YLE FEM *	YLE YHTEENSÄ
2008	19,3	26,0	18,6	20,9	21,1
2009	15,5	27,9	25,4	17,9	19,2
2010	16,8	28,7	25,5	50,7	27,6
2011	14,0	24,4	28,8	59,8	27,1
2012	11,6	19,8	40,9	56,0	24,1

* Aiemmalta nimeltään YLE FST5. Kanavan korkea osuus 2010–2012 johtuu aamu-tv-ohjelmasta "Min Morgon", joka lähetetään arkisin klo 6.45-8.30.

4. ERITYISPALVELUT

4.1. HARTAUSOHJELMAT

Hartausohjelmien sisällöstä Yleisradiossa vastaa Kirkon tiedotuskeskus ja tuotannosta Yle Asia. Ylimpänä toimitelimenä on Hartausohjelmien valvontaelin, joka hyväksyy lähetysuunnitelmat ja huolehtii siitä, että eri kirkkokunnat saavat omia hartauslähetystyksiä Yleisradion ohjelmistoon. Yleisradion lisäksi siinä ovat edustettuina Kirkon tiedotuskeskus, Kyrkans central för det svenska arbetet ja eri kristilliset kirkkokunnat Suomessa. Ruotsinkielisten hartausohjelmien sisällöstä vastaa Kyrkans central för det svenska arbetet yhteistyössä Kristliga radioutsrottet kanssa. Toimitustyön tekee Kyrkans central för det svenska arbetet.

Suomenkieliset päivittäiset aamu- ja iltahartaudet kuuluvat **Yle Radio 1:n ohjelmistoon**. Luterilaisia jumalanpalveluksia lähetettiin vuonna 2012 66 kpl (v. 2011 64), ortodoksia jumalanpalveluksia ja ehtoopalveluksia 31 kpl (v. 2011 30) sekä vapaiden kristillisten yhteisöjen jumalanpalveluksia ja vespereitä 28 kpl (v. 2011 31). Lisäksi vuonna 2012 radioitiin 5 (v. 2011 5) uskonnollista kesäjumalanpalvelusta. Hartauksia radioitiin v. 2012 yhteensä 624 kpl (v. 2011 624) ja niiden uusintoja yhteensä 312 kpl (v. 2011 312). Yle Radio 1:n hartausohjelmia lähetettiin uusintoinen vuonna 2012 yhteensä 274 tuntia (v. 2011 280 tuntia).

Yle Radio 1:ssä hartausohjelmat ovat kanavan kuunnelluimpia ohjelmia; aamuhartaudet tavoittivat vuonna 2012 keskimäärin 160 000 kuuntelijaa ja sunnuntain jumalanpalveluksilla oli noin 180 000 kuulijan yleisöt.

Yle TV1 lähetti vuoden 2012 aikana sunnuntaisin kaikkiaan 32 jumalanpalvelusta (v. 2011 34), joista 14 (v. 2011 9) oli suoria lähetystyksiä ja loput nauhoituksia eri puolilta Suomea. Evankelisluterilaisia jumalanpalveluksia oli ohjelmistossa 23 (v. 2011 25), ortodoksia kolme, katolisia yksi ja vapaiden kirkkokuntien hartauksia viisi. Suuri osa hartauksista uusittiin tiistaina iltapäivällä. Lauantaiaamupäivisin Yle

TV1 lähetti viiden minuutin hartausohjelman nimeltä Pisara, jonka toimittamisesta vastasi myös Kirkon tiedotuskeskus ja tuotannosta Yle Asia. Vuonna 2012 Yle TV1 lähetti hartausohjelmia yhteensä 147 tuntia, joista ensilähetystyksiä 77 tuntia (v. 2011 66 tuntia).

Vuonna 2011–2012 **tv-hartauksilla** oli keskimäärin 133 000 katsojaa. Yli puolet katsojista oli yli 65-vuotiaita ja suurin osa oli naisia. Pisaran lähetystyksiä katsoi lauantaisin klo 11.05 vuonna 2011–2012 keskimäärin 98 000 katsojaa.

Yle Radio Vegan ohjelmistoon kuuluvat lähes päivittäiset Andrum sekä Aftonandakt-lähetystykset ja lauantaiamujen Famileandakt. Näitä kanava lähetti vuonna 2012 yhteensä 644, joista 577 uutta ja 67 uusintaa (v. 2011 615 kpl, joista uusia 498 ja uusintoja 117). Lauantai-iltaisin kanava lähettää hengellisen sanoman Ett ord inför helgen. Jumalanpalveluksia lähetettiin kaikkiaan 63 kpl (vuonna 2011 62). Vuonna 2012 kanava lähetti hartausohjelmia yhteensä 161 tuntia (v. 2011 159 tuntia).

Yle Fem lähetti vuoden 2012 aikana 12 jumalanpalvelusta, joista 11 lähetettiin myös uusintoina (v. 2011 12, jotka kaikki uusittiin). Ruotsinkielisten tv-jumalanpalvelusten 50-vuotisjuhlavuoden kunniaksi kanava lähetti vuoden 2012 aikana joka sunnuntai arkistoidun tv-jumalanpalveluksen, nimikkeellä Gud 50. Yle Fem -kanavalla lähetetään myös hengellisiä asioita käsittelevää Himlaliv-ohjelmaa, josta esitettiin vuonna 2012 yhdeksän jaksoa ja 30 jaksoa esitettiin uusintoina (v. 2011 11 uutta, 19 uusintaa). Hartausohjelmien ensilähetystyksiä oli Yle Fem -kanavalla vuoden 2012 aikana yhteensä 36 tuntia (v. 2011 39 tuntia). Kanavan hengelliseen ja elämänkatsomukselliseen ohjelmatarjontaan kuuluvat myös Pohjoisvision ohjelmavaihdon kautta saadut sisällöt, joiden ensilähetystyksiä vuoden 2012 aikana oli yhteensä 18 tuntia.

Yhteensä Yleisradio lähetti hartausohjelmia suomenkielisessä radiossa 274 tuntia ml. uusinnat, televisiossa 147 tuntia ml. uusinnat,

ruotsinkielisessä radiossa 157 tuntia ml. uusinat ja ruotsinkielisessä televisiossa 36 tuntia ml. uusinat.

4.2. OHJELMATEKSTITYKSET JA TULKKAUKSET

Yleisradion suomenkielisten tv-kanavien lähes kaikissa ulkomaisissa ohjelmissa on käännöstekstit suomeksi. Yle Fem -kanavan kaikki omatuotantoiset ohjelmat tekstitetään suomeksi (lukuun ottamatta uutisia, muita suoria lähetyksiä ja lapsille suunnattuja ohjelmia). Tämä käsittää yhteensä noin 400 tuntia ensilähetyksiä vuodessa. Yle Fem -kanavan vieraskieliset ohjelmat tekstitetään tai selostetaan kaikki ruotsiksi ja kaikki paitsi pienille lapsille suunnatut ohjelmat myös suomeksi. Pienille lapsille ohjelmat versioidaan (esim. dubbaamalla) ruotsiksi.

Aikavälillä 1.7.2011–31.12.2011 kuulorajoitteisille tarkoitetun ns. **ohjelmatekstityksen** määrä oli 51 % suomen- ja ruotsinkielisestä ohjelmistosta (pl. urheilu- ja lastenohjelmat sekä musiikkiesitykset). 1.7.2011 astui voimaan laki ääni- ja tekstityspalveluista. Yleä on siinä veloitettu lisäämään ohjelmatekstitysten määrää asteittain sataan prosenttiin vuoteen 2016 mennessä. Vuonna 2012 tekstitysten määrä nousi 56 %:iin, ja kun otetaan lisäksi huomioon Yle Areenan ohjelmatekstitykset, vaadittu välitason tavoite 60 % saavutettiin.

Ohjelmatekstitykset palvelevat kuulorajoitteisia katsojia, joita arvioidaan olevan Suomessa noin 700 000. Lisäksi esimerkiksi maahanmuuttajille sekä kieltä opiskeleville Suomessa asuville ulkomaalaisille tekstityksestä on apua – samoin kuin selkokielistä uutisista, jotka lähetetään Yle Radio Suomessa päivittäin klo 21.30 ja Yle Mondossa useaan kertaan päivässä. Selkouutislähetyksissä sekä Ylen verkkosivuilla julkaistavassa selkokieliolosuhteissa käsiteltävät aiheet pyritään rajaamaan selkeästi ja niissä kerrotaan vain olennainen.

Äänitekstityksessä ruudulla näkyvä teksti kuuluu synteettisenä puheena. Katsoja saa palvelun käyttöönsä valitsemalla laitteesta ensisijaiseksi äänikieleksi (audio) hollannin. Äänitekstityksiä on vuodesta 2010 saakka tar-

jottu kaikkiin ulkomaankielisiin, suomeksi tai ruotsiksi tekstitettyihin ohjelmiin. Poikkeuksena lähinnä Uutisten käännöstekstitykset, jotka vielä toistaiseksi lähetetään sellaisella tekniikalla, joka ei mahdollista äänitekstitystä. Myöskään nykyisessä Areena-palvelussa julkaistaviin ohjelmiin ei ole vielä voitu tarjota äänitekstitystä. Ääni- ja tekstityspalveluita koskevan lain mukaan vuonna 2012 myös äänipalvelu olisi tullut liittää kaikkiin julkisen palvelun ohjelmistoihin sisältyviin käännöstekstitettyihin ohjelmiin, mutta Ylessä toteutunut osuus oli 89 %.

Uusin palvelu näkövammaisille on **kuvailutulkkaus**, jossa näköaistin välittämää tietoa kuvataan sanallisesti. Elokuvan kuvailussa välitettävä tieto koskee esimerkiksi henkilöiden ulkonäköä, toimintaa, maisemaa tai lavastusta.

Television päivittäiset **viittomakieliset uutiset** (arkisin klo 16:55 Yle TV1) välitetään myös internetissä ja mobiilisti, kuten myös englanninkieliset (vuodesta 2013 alkaen myös venäjänkieliset) uutislähetykset. Myös urheiluselostuksia on lähetetty viittomakielellä ja vuodesta 2012 alkaen myös suorana lähetetty eduskunnan kyselytunti on viitottu.

4.3. ULKOMAANPALVELUT JA VIERASKIELISET LÄHETYKSET

Yleisradion televisio-ohjelmista 48 % (v. 2011 49 %) oli ulkomaisia vuonna 2012. Ulkomaisien ohjelmien alkuperämaiden joukossa olivat vuonna 2012 (suluissa v. 2011) monipuolisesti edustettuina eri maailmanosat. Yleisradion ohjelmistosta 17 % (13 %) oli Iso-Britanniasta, 7 % (7 %) Yhdysvalloista, 11 % (9 %) muista Pohjoismaista, 12 % (13 %) muualta Euroopasta ja 5 % (7 %) muualta maailmasta.

TV Finland on Euroopassa asuvia suomalaisia palveleva maksullinen satelliittikanava. Vuonna 2011 TV Finlandin ohjelmisto koottiin Yle TV1:n, Yle TV2:n ja MTV3:n ohjelmista ja Yle Fem -kanavan ruotsinkielisistä uutislähetyksistä. MTV3 ilmoitti syksyllä 2012 irrottautuvansa TV Finland -sopimuksesta. Vähenevää ohjelmatarjontaa alettiin korvata lisäämällä TV Finlandin tarjontaan 3.12.2012 lähtien myös Yle Fem -kanavan ja Yle Teeman ohjelmistoa.

MTV3 irtisanoi TV Finland -sopimuksen kokonaan 1.1.2013 lähtien, minkä jälkeen Yle on vastannut kanavasta yksin.

Ruotsissa TV Finland on digitaalisessa jake- lussa vapaasti nähtävissä maanpäällisessä verkossa Suur-Tukholman alueen lisäksi Västeråsin, Uppsalan, Norrtäljen ja Södertäljen alueilla. Lisäksi palvelu on muualla Ruotsissa nähtävissä yli kahdessakymmenessä kaapeli- tv-verkossa ja vastaanotettavissa satelliittija- keluna kaikkialla Ruotsissa.

TV Finlandin satelliittinäkyvyys kattoi koko Euroopan Kanariansaarilta alkaen Lähi-itään asti. Kanavan ohjelma-aika oli yhteensä 5 614 tuntia (v. 2011 5 523 tuntia), josta Yleisradion osuus oli 5 165 tuntia. Lisäksi lähetettiin Uuti- sikkunaa 2 921 tuntia. TV Finlandin ohjelma- tiedot julkaistiin Yleisradion internetsivuilla ja Ylen Teksti-tv:n sivulla 323. TV Finlandin ohjel- makortilla kuuluivat myös radiokanavat Yle- sat1 (Yle Puheen ohjelmat) ja Ylesat2 (kooste- kanava muusta tarjonnasta).

Yle Ulkomailla (aiemmin Radio Finland) pal- velee ulkomailla olevia suomalaisia satelliitti-, mobiili- ja internetjakelun välityksellä. Yleisra- dion satelliittijakelu (radio) kattoi vielä vuon- na 2011 Euroopan, Pohjois-Amerikan (osan päivää), Aasian ja Australian. 1.1.2012 alka- en satelliittiradiokanavat eivät enää ole olleet kuultavissa Euroopan ulkopuolella.

Ulkomaanlähetysten vuosittainen määrä oli 17 568 tuntia (v. 2011 37 579 tuntia). Aiempi- en vuosien luvuissa oli eri maanosiin suunnat- tujen satelliittien kanavat laskettu erikseen. 2012 satelliittiteitse lähetettiin radio-ohjelmia vain Euroopan alueelle: yhteensä 16 890,5 tun- tia (v. 2011 34 186 tuntia) kanavalainaa. Yleis- radion kaikki radiokanavat Yle Mondoa lukuun ottamatta ovat olleet kuultavissa internetissä. Yleisradiolla on internetissä myös ulkosuoma- laisia palveleva oma sivustonsa, jossa erityisoh- jelmistoa voi kuunnella suomeksi ja ruotsiksi.

4.4. TURVALLISUUS, VIRANOMAIS- TIEDOTTAMINEN JA VARAUTUMINEN POIKKEUSOLOIHIN

Yleisradion organisaatiouudistuksen johdosta valmiussuunnitelmat laadittiin vuoden 2011 ai- kana vastaamaan muodostettujen yksiköiden tehtäviä ja vastuita. Suunnitelmat päivitettiin vuosittaisessa tarkistuskierröksessä vuoden 2012 kuluessa. Viestinnän kriisiviestintäsuun- nitelma uusittiin perusteellisesti vuoden 2012 aikana. Vuoden 2011 valmiusharjoitusten ko- kemusten perusteella suunnitelma varautumi- sesta vakaviin häiriötilanteisiin sekä poikkeus- oloihin päivitettiin vuoden 2012 aikana.

Joka toinen vuosi pidettävä valmiusharjoitus toimeenpantiin syyskuussa 2011 yhteistyössä Tieto-harjoituksen kanssa. Yhtiön johtoryh- mä osallistui harjoitustilanteiden käsittelyyn useissa kokouksissa ennen ja jälkeen varsinais- en harjoituksen. Harjoitukseen osallistui noin 130 Ylen ja eri palvelutoimittajien edustajaa. Valmiusharjoitusten kokemusten perusteella laadittiin harjoituskertomus ja sen osana yksi- tyiskohtainen toimenpideluettelo harjoituk- sessa todettujen kehittämistarpeiden toteut- tamiseksi. Kehittämissuunnitelma toteutettiin suunnitellusti koskien tuotantotiloja, teknisiä järjestelyjä ja valmiussuunnitelmia raportoin- tikauden aikana. Yhteistoiminnan ylläpitämi- seksi ja kehittämiseksi sopimukset tärkeiden yhteistyökumppaneiden kanssa laadittiin tai päivitettiin.

Keskeisille johtoryhmän jäsenille järjestet- tiin keväällä 2012 erityistilanneharjoitus, jossa otettiin huomioon myös varautuminen Lon- toon olympiakisojen tuotantoihin. Harjoitus- tilanteiden käsittelyssä käytettiin hyväksi ja arvioitiin laadittua ohjetta kriisijohtoryhmän toiminnasta. Loppuvuodesta 2012 johtoryh- mälle ja osalle päälliköistä järjestettiin toimin- tasuunnitelman mukainen erityistilannehar- joitus. Sen tavoitteena oli parantaa johdon toimintavalmiuksia henkilöstöön ja toimin- taan kohdistuvien uhkien varalta.

Yhtiön toimintavarmuutta parannettiin raportointikautena saattamalla päätökseen radion lähetysreittien varmentaminen kuitu- yhteyksin Pasilan tiloissa ja jatkamalla siirret-

tävien radion lähetyksiköiden hankintoja. Vuonna 2012 aloitettiin Yleisradiolle tärkeä it-infran varmentamishanke. Sen tavoitteena on turvata Ylen mediasisällöt ja varmistaa tuotanto- ja lähetyjärjestelmien toiminta vakavissa häiriötilanteissa. Hanke on suunniteltu toteutettavaksi vaiheittain vuosina 2012–2015. Toteutuneisiin hankkeisiin on saatu osarahoitus huoltovarmuusrahastosta. Yhtiön jatkuvuudenhallinnan tilaa arvioitiin ensi kertaa Huoltovarmuuskeskuksen kehittämän kypsyysanalyysin avulla. Sen mukaan yhtiön tilanne osoittautui hyväksi. Jatkuvuudenhallinnan parantamisessa kriittisten toimintojen osalta perehdyttiin ja luotiin valmiuksia ottaa käyttöön Huoltovarmuuskeskuksen kehittämä Sopimuksiin perustuva varautuminen -käytäntö (SOPIVA).

Loppuvuodesta 2012 Yle teki päätöksen liittyä Viestintäviraston huoltovarmuus kriittisille toimijoille tarkoitettuun havainnointi- ja raportointijärjestelmään (HAVARO). Tämän palvelun avulla Yle voi tulevaisuudessa paremmin varautua tietoturvauhkien torjuntaan paremman tilannekuvan avulla.

Liikenne- ja viestintäministeriö ei enää raportointikautena jatkanut pitkää valmiustarkastuskäytäntöä.

Yleisradio osallistui uuden vaaratiedotelain valmisteluun osallistumalla viranomaisten

perehdyttämistilaisuuteen, antamalla lausuntoja ja osallistumalla hallintovaliokunnan kuulemistilaisuuteen. Ylen kannalta vaaratiedotteiden julkaiseminen tulee toteutumaan vain vähäisin muutoksin nykyiseen viranomaistiedotteiden välittämiseen lukuunottamatta varautumista saamenkielisten tiedotteiden julkaisuun. Tämä valmius edellyttää ympärivuorokautisen erillisen päivystysjärjestelyn luomista 1.6.2013 mennessä, jotta tarvittaessa Yle kykenee välittämään radiossa kolmella saamen murteella laaditut tiedotteet.

Yle välitti vuonna 2012 yhteensä 36 (v. 2011 111) viranomaistiedotetta. Näistä 6 vuonna 2012 ja 23 vuonna 2011 liittyivät hätäliikenteen häiriöihin eli soittaminen hätäkeskukseen oli estynyt. Hätätiedotteita välitettiin kaksi vuonna 2012 (v. 2011 2). Vuonna 2012 viranomaistiedotteista oli seitsemän (v. 2011 27) laadittu sekä suomeksi että ruotsiksi. Viranomaistiedotteiden lukumäärä vuonna 2012 jäi noin neljännekseen pitkäaikaisesta keskiarvosta. Hätätiedotteiden välitysjärjestelmän käyttöä harjoiteltiin televisiossa edelleen joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina. Helmikuun 11. päivänä 2012 tehdyssä vuosittaisessa kokeilussa kaupallisista radioista 94 % (v. 2011 97 %) välitti harjoitustiedotteen. Ylen valmiudet viranomaistiedotteiden välitykseen ovat kokonaisuutena hyvät.

5. YLEN YLEISÖSUHDE

5.1. LUOTTAMUS YLEEN JA YLEN TÄRKEYS JA MERKITYKSELLISYYS

Julkisen keskustelu Yleisradion asemasta ja julkisen palvelun merkityksestä jatkui vuonna 2011 ja 2012. Vuoden 2011 lopulla eduskuntaryhmien puheenjohtajat ja ministeri sopivat yhtiön uudesta rahoitusmallista. Eduskunta hyväksyi Yleisradiosta annetun lain muutokset ja kokonaan uuden Yleisradio-verolain kesäkuussa 2012. Yleisradio sai näin eduskunnalta vahvan viestin olemassaolonsa oikeutuksesta. Entistä tärkeämpää on, että suomalaiset kokevat Yleisradion omakseen ja että Ylellä on luottamukselliset suhteet suomalaisiin.

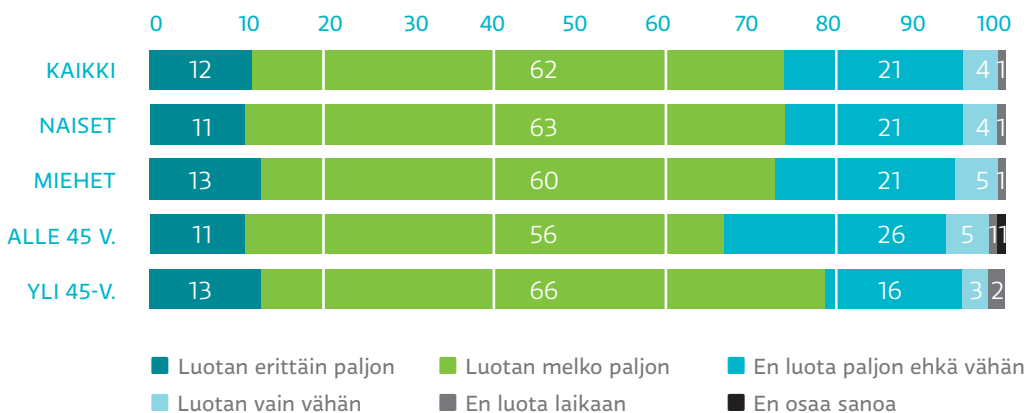
Vuonna 2011 1 000 suomalaiselta kysyttiin TNS Gallupin kyselytutkimuksella, miten he luottavat suomalaisiin instituutioihin. Kolme neljäsosaa suomalaisista luottaa Yleisradioon instituutiona vähintään melko paljon, ja 5 % luottaa vain vähän tai ei lainkaan. Naisten ja miesten välillä ei juuri ole eroa luottamuksessa,

sen sijaan ikä tuo eroja. Yli 45-vuotiaista 79 % luottaa vähintään melko paljon Yleisradioon, alle 45-vuotiaista 67 %. Nuorimmat luottavat Yleisradioon muita vähemmän ja pitävät myös tarjontaa vähemmän kiinnostavana. Vuonna 2011 Yleisradiossa onkin kehitetty erityisesti nuorille entistä parempaa palvelua.

Yleisesti luottamus Yleen on vahvaa, myös suhteessa muihin suomalaisiin instituutioihin. Yleisradio asettuu 10 luotettavimman joukkoon, kun mittauksen kohteena ovat 22 julkisen sektorin laitosta, poliittisen järjestelmän instituutiota ja muuta yhteiskunnallisesti merkittävää tahoja. Merkillepantavaa on myös, että Yleisradioon luotetaan selvästi enemmän kuin mediaan ja joukkoviestimiin yleensä. Yleisradion tulos oli vuonna 2011 samalla seitsemännellä sijalla kuin jo vuonna 2009. Yleensä käsitykset instituutioista yhteiskunnassa ovatkin varsin vakaita.

SUOMALAISTEN LUOTTAMUS YLEISRADIOON v. 2011 (väestöryhmittäin)

%

Ylen asiakastytyväisyystutkimus 2011: TNS Gallup – Yle

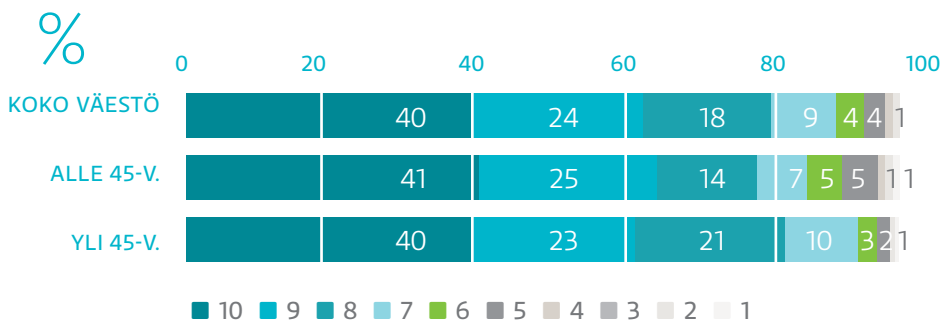
Vuonna 2012 kysyttiin uudelleen 1 000 suomalaiselta kyselytutkimuksessa Yleisradion merkityksestä (TNS Gallup Oy). **Yleisradion tärkeys suomalaisessa yhteiskunnassa** koetaan henkilökohtaista merkityksellisyyttä selvästi suuremmaksi. Suomalaista 64 % pitää Ylen olemassaoloa yhteiskunnassa erittäin tärkeänä (antaa arvosanan 10 tai 9). Sen sijaan omassa mediankäytössään Ylen arvioi merkitykselliseksi (arvosana 10 tai 9) 28 % väestöstä (yli 15-vuotiaista suomalaisista).

Ikäryhmittäiset erot käsityksissä ovat suuret, etenkin kun arvioidaan Ylen **merkitystä omassa mediankäytössä**. Alle 45-vuotiaista 19 % antaa Yleisradiolle arvion 10 tai 9 omassa

mediankäytössä, kun yli 45-vuotiaista saman arvosanan antaa 37 %. Suomalaiset ovat siis iästä riippumatta varsin yhtä mieltä Yleisradion olemassaolon tärkeydestä. Sen sijaan merkityksellisyys omassa mediankäytössä vastaa mediankäytön todellisuutta. Yle tavoittaa vanhemmat yleisöt paremmin kuin nuoret.

Alle 45-vuotiaista 66 % antaa Yleisradion tärkeydelle suomalaisessa yhteiskunnassa arvosanan 10 tai 9, kun yli 45-vuotiaista 63 % antaa saman korkean arvion. Nuoremmat antavat siis lievästi vanhempaa ikäryhmää korkeamman arvion Yleisradion yhteiskunnalliselle tärkeydelle.

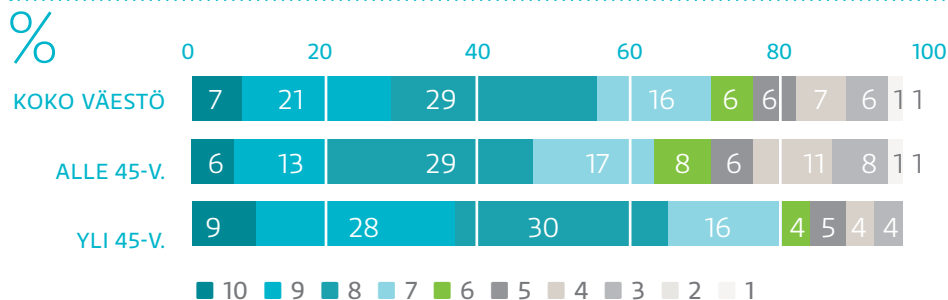
YLEISRADION TÄRKEYS SUOMALAISSA YHTEISKUNNASSA V. 2012 (% väestöstä ikäryhmittäin)

10=erittäin merkityksellinen
1=erittäin merkityksetön

Ylen asiakastytyväisyys 2012: TNS Gallup – Yle Strategia

YLEISRADION MERKITYKSELLISYYS OMASSA MEDIANKÄYTÖSSÄ V. 2012 (% väestöstä ikäryhmittäin)

10=erittäin merkityksellinen
1=erittäin merkityksetön

Ylen asiakastytyväisyys 2012: TNS Gallup – Yle Strategia

5.2. YLE KANSALAISSYHTEISKUNNAN JA SUOMALAISEN KULTTUURIN VAHVISTAJANA

Yleisradion onnistumista sille annettussa tehtävissä lähestyttiin sekä vuonna 2011 että 2012 erityisesti kansalaisyhteiskunnan ja suomalaisen kulttuurin vahvistamisen näkökulmista. Mediana Yleisradiolla onkin ainutlaatuinen tehtävä ja merkitys kotimaisen kulttuurin ja demokratian edistäjänä.

Yleisradio on ohjelma- ja palvelutarjonnassaan onnistunut parhaiten uutis-, asia- ja ajan-kohtaistarjonnan luotettavuudessa (arvio 4,9 asteikolla 1-6). Myös hyödyllisten tietojen, ajan tasalla pysymisen ja lapsille turvallisten ohjelmien ja palvelujen tekijänä on onnistuttu erittäin hyvin.

Erityisesti kansalaisyhteiskunnan ja demokratian vahvistamisessa Yle saa parhaat arvostukset tärkeiden, vaikeiden asioiden esille nostamisesta ja kriittisestä näkökulmasta. Suomalaisen kulttuurin vahvistamisen näkökulmasta lastenohjelmat saavat parhaat arviot. Myös ohjelmistojen ja palvelujen kotimaisuus on arvostettua. Vähiten arvostettua on Ylen kyky saada ihmiset vaikuttamaan asioihin. Suomalaiset vierastavatkin usein ajatusta, että tulisi vaikutetuksi ulkoapäin – ratkaisut halutaan tehdä itse. On siis eri asia jakaa luotettavaa tietoa kuin pyrkiä vaikuttamaan johonkin sen avulla.

YLEISRADION ONNISTUMINEN KANSALAISSYHTEISKUNTA JA SUOMALAISTA KULTTUURIA VAHVISTAVISSA OHJELMA- JA PALVELUSISÄLLÖISSÄ V. 2011 JA 2012

	2011	2012
UUTIS-, ASIA- JA AJANKOHTAISTARJONTA ON LUOTETTAVAA	4,9	4,9
PITÄÄ AJAN TASALLA TÄRKEISTÄ KYSYMYKSISTÄ	4,6	4,8
TARJOAA HYÖDYLLISTÄ TIETOA	4,6	4,7
TEKEE LAPSILLE TURVALLISIA OHJELMIA JA NETTIPALVELUJA	4,6	4,7
TUO ESIIN KESKUSTELUT TÄRKEISTÄ ASIOISTA	4,5	4,6
TARJOAA RUNSAASTI KOTIMAISTA OHJELMISTOA JA PALVELUJA	4,5	4,6
USKALTA NOSTAA ESIIN VAIKEITAKIN ASIOITA	4,4	4,4
RIKASTAA SUOMALAISTA KULTTUURIA	4,2	4,4
TARJOAA ASIOIHIN KRIITTISIÄ NÄKÖKULMIA	4,2	4,3
KERTO O ASIOISTA ALUEELLISISTA NÄKÖKULMISTA	4,2	4,3
TARJOAA YHTEISIÄ ELÄMYKSIÄ JA KOKEMUKSIA, JOISTA VOI KESKUSTELLA	4,2	4,3
TARJOAA ASIOIHIN TASAPUOLISESTI ERI NÄKÖKULMIA	4,2	4,2
ANTAA MINULLE/IHMISILLE MAHDOLLISUUDEN JAKAA MIELIPITEITÄÄN JA KOKEMUKSIAAN	4,1	4,1
SAA AJATTELEMAAN ASIOITA UUDELLA TAVALLA	4,1	4,1
SAA MINUT/IHMISET VAIKUTTAMAAN ASIOIHIN	3,8	3,6

KOKO VÄESTÖ, ASTEIKKO 1–6

1 = erittäin huonosti

6 = erittäin hyvin

Ylen asiakastytyväisyys 2011–2012 TNS Gallup – Yle Strategia

5.3. YLEN YLEISÖSUHDE TELEVISIOSSA, RADIOSSA JA INTERNETISSÄ

Vuonna 2011 Yle asetti tavoitteeksi yhtiötasolla, että vuonna 2013 kaikella Ylen tarjonnalla yhteensä tavoitettaisiin vuositasolla kaikki suomalaiset, päivätasolla 80 % suomalaisista ja että ohjelmat ja palvelut kiinnostaisivat 90 % kaikista. Samalla aloitettiin kehittämissuhteita erityisesti nuorten, siihen asti heikoimmin tavoitetun yleisöryhmän entistä paremmaksi tavoittamiseksi.

Hankkeiden toteutus alkoi vuonna 2012, jolloin tavoitteissa edettiin jo kohti tavoitetasoa lukuun ottamatta sisältöjen ja palvelujen kiinnostavuutta: päivätason tavoitavuus nousi 75 %:iin, kun koko tarjonnan kiinnostavuus laski 80 %:iin.

Kaikista Ylen medioista tv-kanavat tavoittavat asiakkaat parhaiten, koska suurin osa Ylen yleisöistä on myös Ylen televisionkatsojia.

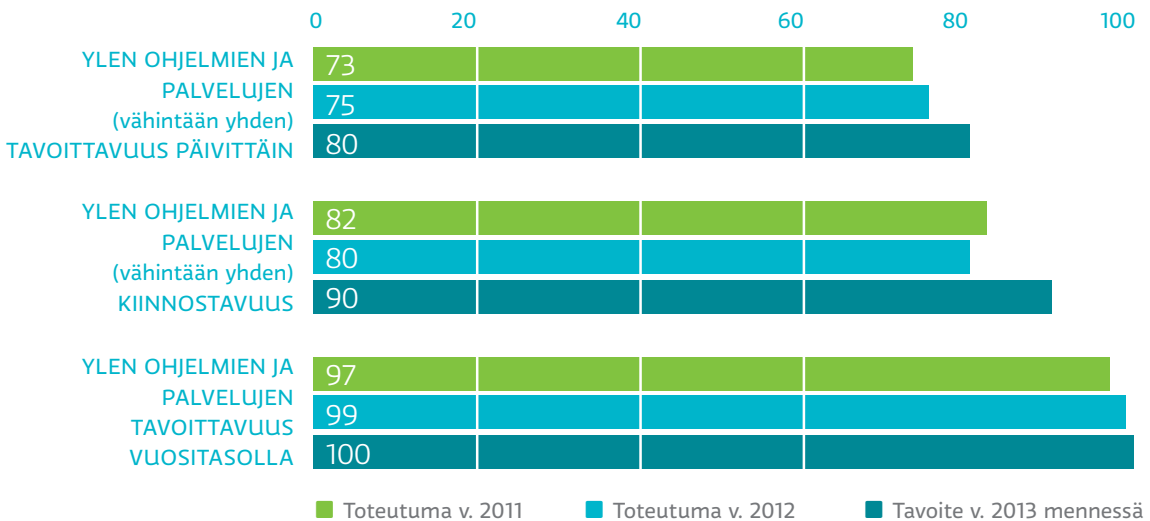
Television katselun kehitys

Television tavoitavuus on viime vuosina ollut vakaa: TV-mittaritutkimuksen mukaan tavoitetaan lähes kolme neljäsosaa yli 4-vuotiaasta väestöstä päivittäin eli noin 3,7 miljoonaa suomalaista, v. 2012 yhteensä 73 % väestöstä. Ylen kanavat tavoittavat päivittäin 59 % (v. 2011 60 %) suomalaisista, MTV3 49 % (v. 2011 51 %) ja Nelonen 35 % kuten edellisvuodenakin. Viikon aikana Ylen kanavat tavoittavat 86 % (v. 2011 86 %) väestöstä, ja kaiken kaikkiaan televisio tavoittaa viikon aikana 92 % suomalaisista.

Vuonna 2012 yli 4-vuotiaat katselivat televisiota päivittäin 2 tuntia 55 minuuttia, 3 minuuttia enemmän kuin edellisvuonna (v. 2011 2 t 52 min). Ajassa siirretyn katselun osuus kokonaiskatseluajasta on 7 % (v. 2011 6 %). Eniten ajassa siirretään viihteen ja draaman ohjelmia.

YLEN STRATEGISET ASIAKKUUSTAVOITTEET V. 2013 JA NIIDEN TOTEUTUMINEN V. 2011 JA V. 2012 (% 15+ väestössä)

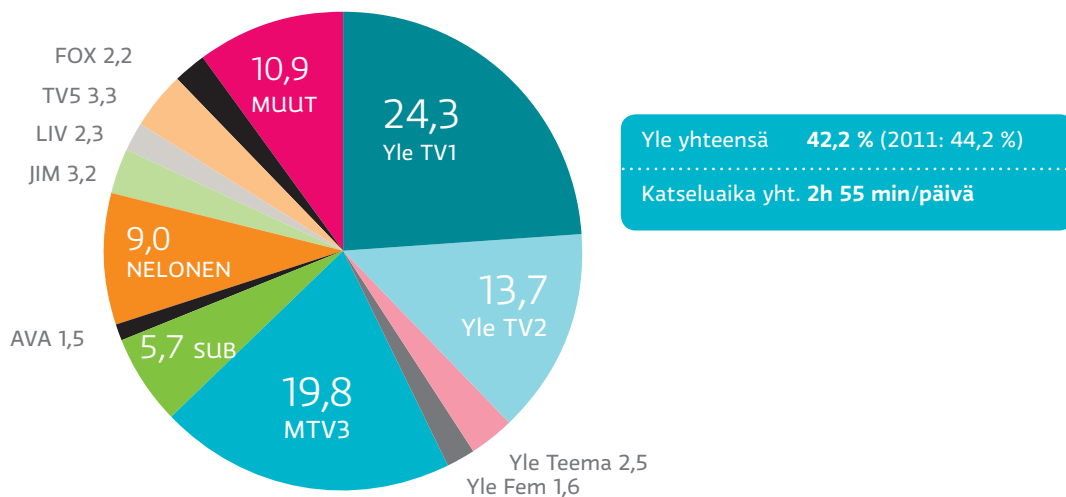
%

Kanavamielikuvatutkimus 2011 ja 2012: Yle Julkaisut – TNS Gallup Oy

TV-KANAVIEN KATSELUOSUUDET PÄIVITTÄISESTÄ KATSELUAJASTA V. 2012 (% 4+ väestöstä)

%

TV-mittaritutkimus: Finnpanel Oy – Yle Julkaisut

Ylen kanavien katseluosuus on hieman heikentynyt: 2012 osuus oli 42,2 %, v. 2011 44,2 %. Yle TV1:n osuus nousi 23 %:sta 24,3 %:iin ja kanava säilytti markkinajohtajuutensa. Yle TV2:n osuus laski 17 %:sta 13,7 %:iin. Laskua selittää kanavan profiilin uudistaminen, mikä on pitkäjänteistä työtä. Yle Teeman ja Yle Fem -kanavan osuudet pysyivät ennallaan. Neljän suurimman vapaan kanavan (Yle TV1 ja TV2 sekä MTV3 ja Nelonen) yhteinen markkinaosuus on heikentynyt ollen v. 2012 yhteensä 66,8 %:a (v. 2011 71 %). Tulos on edelleen suuri, mutta siirtymä teemakanavien hyväksi on vahvistunut. Selvästi muita enemmän televisiota katselevat päivittäin yli 45-vuotiaat, yli 65-vuotiaiden ikäryhmässä Ylen osuus (60 %) on selvästi kaukallisia suurempi.

- **TV-mittaritutkimuksessa** (perustuu 1 100 talouden otokseen, mukana n. 2 300 henkilöä, toteuttajana Finnpanel Oy) television **tavoittavuudella** tarkoitetaan niiden katselevien suhteellista määrää tutkitussa vä-

tössä, jotka katsovat tv:tä vähintään yhden minuutin päivän aikana. Tv:n **katselu-aika** lasketaan katseluun käytetystä ajasta koko tutkittavaan väestöön suhteutettuna. Katselussa otetaan huomioon sekä kaikkien talouden jäsenten että vieraiden live-katselu ja myös viikon aikana tallennettujen ja katseltujen ohjelmien katselu.

Suomen ruotsinkielisestä (yli 10-v.) väestöstä televisio tavoitti vuonna 2012 päivittäin 70 % kuten myös vuonna 2011. Ylen kanavat tavoittivat yhteensä 55 % (v. 2011 54 %). Parhaiten eri kanavista tavoittaa Yle TV1 40 %, Yle Fem tavoittaa 35 %. Vuonna 2012 ruotsinkieliset katselevat televisiota päivittäin 2 tuntia 28 minuuttia (v. 2011 2 t 22 min). Ylen kanavien yhteenlaskettu osuus nousi 42 %:iin (v. 2011 41 %) katseluun käytetystä ajasta.

Katsotuun ohjelma vuonna 2012 oli Tasavallan presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotto (Yle TV1) kuten useimpina vuosina. Yleisömmä-
rä oli viime vuonna 2,2 miljoonaa katsojaa, kun

jopa lähes puolet (46 %) väestöstä katseli vastaanottoa (v. 2011 2,1 milj.). Myös toiseksi katsotuin on vanha tuttu: vastaanoton aikainen Yle Uutisten lähetys tavoitti lähes yhtä suuret katsojamäärät kuin itse vastaanotto. Lisäksi olympiakisoilla ja jääkiekolla oli erityisen keskeinen rooli vuoden katsotuimpien ohjelmien joukossa.

Alueellisten tv-uutisten (Yle TV2) keski katsojamäärä vaihtelee alueittain. Vuonna 2012 suhteellisesti eniten alueellisilla tv-uutisten ensilähetyksillä on katsojia Keski-Suomessa (9 % väestöstä) ja Pohjanmaalla (9 %), vaikka määrällisesti suurin katsojamäärä on Hämeessä, missä 60 000 seuraa arki-illan alueuutisia viikoittain.

Radionkuuntelun kehitys

Radiota kuuntelevat viikon aikana lähes kaikki suomalaiset eli 95 % yli 9-vuotiaasta väestöstä. Keskimääräisenä päivänä radio tavoittaa 77 % väestöstä (v. 2011 78 %). Vuonna 2012 Ylen radiokanavat tavoittivat viikossa yhteensä 63 % väestöstä (v. 2011 63 %) ja päivittäinen tavoitavuus oli 44 % kuten edellisenäkin vuonna. Viikon aikana Yle Radio Suomi oli kuunnelluin kanava tavoittaessaan 41 % (v. 2011 44 %) väestöstä. Päivittäinen tavoitavuus oli 22 % (v. 2011 29 %) – eli useampi kuin viidennes suomalaisista tavoitetaan myös päivätasolla.

Vuonna 2012 radion päivittäinen kuuntelu-aika oli keskimäärin 3 tuntia 7 minuuttia eli yhden minuutin edellisvuotta vähemmän. Ylen osuus radion kuuntelusta on säilynyt 53 %:ssa. Yle Radio Suomi on edelleen markkinajohtaja (35 %:n kuunteluosuus, v. 2011 36 %). Yle Radio 1:n osuus oli 7 % (v. 2011 8 %). YleX:n osuus pysyi 5 %:ssa koko väestöstä; kanavan pääkohderyhmän, alle 15–34-vuotiaiden kuunteluosuus oli 16 %:a. Yle Puheen osuus säilyi 2 %:ssa. Selvästi muita enemmän radiota kuuntelevat päivittäin yli 55-vuotiaat, jotka myös kuuntelevat selvästi eniten Ylen kanavia.

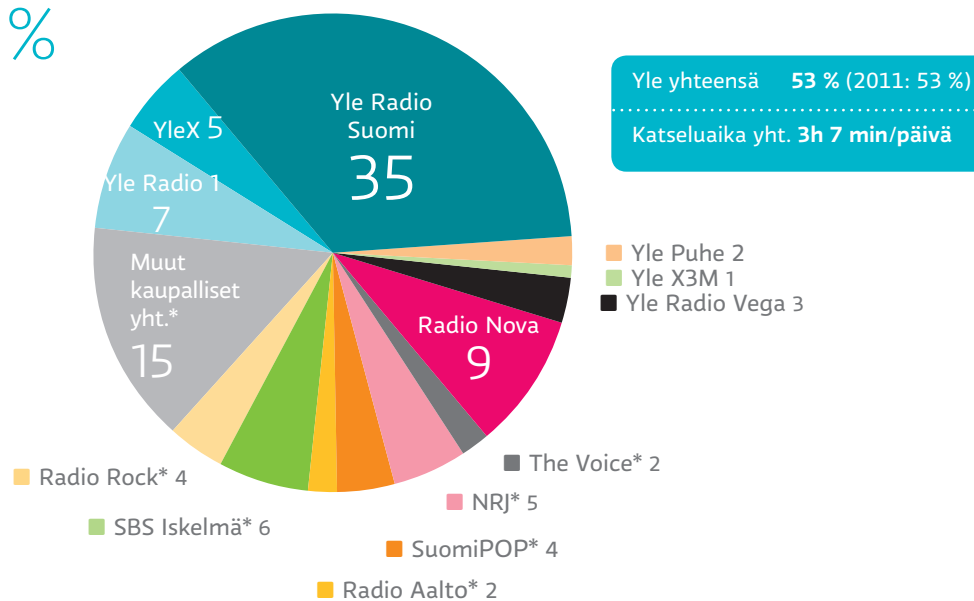
• **Kansallisessa Radiotutkimuksessa** (otos käsittää yhteensä yli 18 000 henkilöä, toteuttajana Finnpanel Oy) **tavoittavuudella** tarkoitetaan tutkitussa väestössä niiden kuuntelijoiden suhteellista määrää, jotka kuuntelevat radiota vähintään puolet yhdestä 15-minuuttis-jaksosta tarkasteltavana ajanjaksona. Radion **kuuntelu-aika** lasketaan niiden 15-minuuttis-jaksojen määrästä, jolla vastanneet ovat merkinneet kuunnelleensa radiota.

Yle Radio Suomen **alueellinen ohjelmisto** tavoittaa kuuntelijansa v. 2012 parhaiten Lapissa, missä 66 % (v. 2011 73 %) asukkaista kuuntelee Yle Radio Suomea viikoittain. Toista ääripäätä edustaa eteläinen Suomi, jossa radiotarjonta on runsainta ja sen myötä kilpailu kovinta.

Ruotsinkielisestä väestöstä radio tavoitti v. 2012 viikoittain 94 % (v. 2011 93 %), päivittäin 77 %. Yle Radio Vegaa kuuntelee viikoittain 57 % ruotsinkielisistä (v. 2011 59 %), päivittäin 43 % (v. 2011 45 %). Yle X3M:iä kuuntelee viikoittain 36 % (v. 2011 34 %) kaikista ruotsinkielisistä. Ylen suomenkielisiä radiokanavia kuuntelee noin joka neljäs. Päivittäinen radion kuuntelu-aika oli 3 tuntia, 5 minuuttia edellisvuotta enemmän (v. 2011 2 t 55 min). Ruotsinkielisten markkinajohtajan, Yle Radio Vegan osuus on säilynyt 51 %:ssa kuunteluajasta. Yle Radio Vega tavoittaa profiilinsa mukaan paremmin vanhemmat ikäryhmät, Yle X3M puolestaan nuorimmat ikäryhmät.

RADIOKANAVIEN OSUUDET PÄIVITTÄISESTÄ KUUNTELUAJASTA V. 2012 (% 9+ väestöstä)

%

* kuuluvuusalue vain osa Suomea

KRT: Finnpanel Oy – Yle julkaisut

Verkko- ja mobiilipalvelujen käytön kehitys

Internetin käytön mittaukseen ei Suomessa vielä ole auktorisoitua mittaria kuten radion ja television kohdalla. Verkko tarjoaakin mahdollisuuden monen eri median käyttöön.

Videoiden katselu verkkopalveluista on tyyppillisesti lyhytkestoista verrattuna esimerkiksi perinteisten televisiokanavien katseluun, kun katsotaan vain etukäteen valittu ohjelma tai sen osa tai vain lyhyitä videoklippejä esimerkiksi YouTubesta. Koko internetiin käyttävät Suomessa sen tavoittamat yli 15-vuotiaat aikaa

keskimäärin 67 min (v. 2011 50 min.) päivässä (comScore Media Metrix, joulukuu 2012), nuorimmat selvästi vanhimpia ikäryhmiä enemmän. Videokatselun osuus verkkopalveluihin käytetystä ajasta on vielä marginaalinen.

Vuonna 2012 TNS Gallupin ylläpitämä kansallinen internetin käytön mittaustapa muutui radikaalisti. Teknisten muutosten vuoksi suosituimpien palveluiden listaa ei vuodesta 2012 julkaista. Vuonna 2011 Ylen suosituimmat palvelut olivat:

YLE.FI-PALVELUJEN KÄYTTÖ (syksy 2011)

KESKIMÄÄRÄISET ERI SELAIMET/VIIKKO

1	Yle Uutiset (urheilu ja sää)	1 019 000
2	Yle Areena -kokonaisuus	494 000
3	Ylen sisällöt lapsille	145 000
4	YleX	105 000
5	Yle Elävä arkisto	80 000
6	Olotila	41 000
7	Satunmaa	18 000

comScore 2012

Ylellä on sekä suomenkielinen (yle.fi) että ruotsinkielinen (svenska.yle.fi) palvelusivusto verkossa. Suosituin palvelu sekä yle.fi:ssä että svenska.yle.fi:ssä on uutiset (1,4 miljoonaa selainta viikossa). Myös Yle Areena kokonaisuuden audio- ja videopalvelut tavoittavat yli miljoona selainta viikossa. Lasten sisällöt on kolmanneksi suosituin, keskimäärin lähes 160 000 selainta viikossa.

Yleisradion verkkopalveluiden käyttö mobiililaitteilla muiden markkinoiden tapaan kasvoi voimakkaasti vuoden 2012 aikana. Vuoden loppupuolella jo lähes 16 % kaikista käynneistä tuli älypuhelimista ja taulutietokoneista.

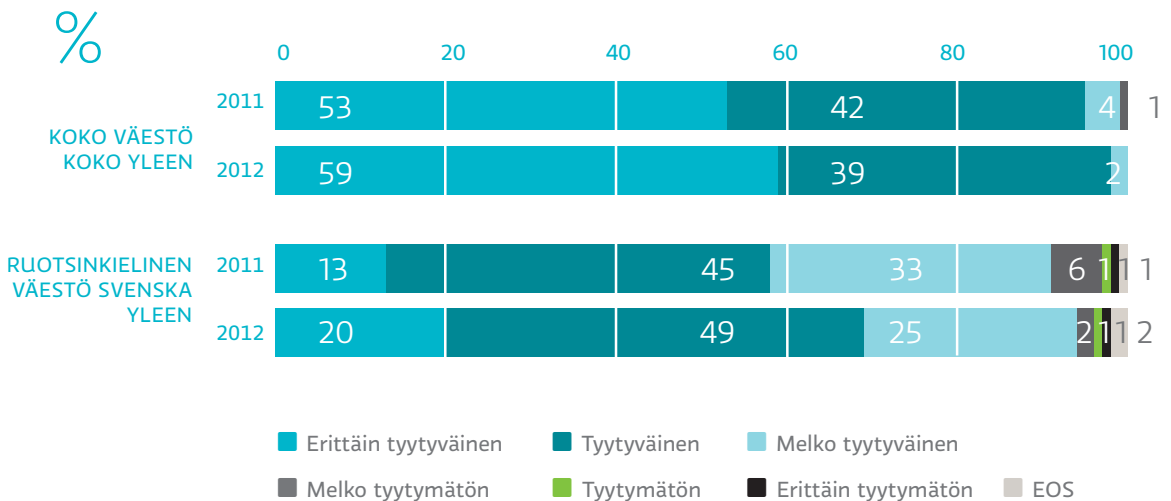
5.4. TYYTYVÄISYYS YLEN TARJONTAAN

Suomalaiset ovat hyvin tyytyväisiä Ylen tarjontaan. Vuonna 2012 lähes kaikki tarjontaa seuran-

neet ovat vähintään tyytyväisiä (98 %) johonkin tai joihinkin niistä. Tulos on parantunut vuodesta 2011, jolloin vähintään tyytyväisiä oli yhteensä 95 %. Svenska Ylen tarjontaa seuranneista suomenruotsalaisista 94 % on vähintään melko tyytyväisiä johonkin tai joihinkin sen sisällöistä. Vuodesta 2011 tulos on parantunut 3 prosenttiyksiköllä.

Ylen ruotsinkieliselle yleisölle suunnattu ohjelmatarjonta on suppeampaa kuin äidinkieleltään suomenkielisille suunnattu – ja ruotsinkielistä tarjontaa täydennetäänkin usein muiden Ylen kanavien tarjonnalla. Siksi vaikka koko väestössä johonkin osaan tarjontaa ”erittäin tyytyväisiä” on jopa 59 % (2011 53 %), ruotsinkielisessä väestössä vastaava tulos on vain 20 % (v. 2011 13 %).

TYTYVÄISYYS YLEN TARJONTAAN MEDIASTA RIIPPUMATTA V. 2011 JA 2012 (% tavoitetuista koko väestössä ja ruotsinkielisessä väestössä)

Ylen asiakastyytyväisyystutkimus 2011 ja 2012: TNS Gallup – Yle Strategia

5.5. YLEN YLEISÖPALAUTTEEN SEURANTA

Suomalaisilla on mahdollisuus ottaa yhteyttä ja antaa myös **suoraa palautetta** Yleisradiolle sekä keskitettyyn Ohjelmanpalautteeseen puhelimitse, sähköpostin välityksellä että internetin kautta. Ruotsinkielisten palautteet on vielä vuonna 2012 vastaanotettu Svenska Ylen omassa palautepalvelussa. Osa palautteesta kohdistuu suoraan kanavien johdolle, toimituksiin ja myös yksittäisille ohjelmantekijöille.

Ylessä kirjattiin yli 29 000 ohjelmanpalautetta vuonna 2012:

- 21 600 palautetta saapui sähköpostitse,
- 6 300 puhelimitse,
- 1 300 puhepostitse ja
- 100 kirjeitse.

Kirjatuista palautteista valtaosa, 94 %, käsitteli ohjelmia, 10 % kanavia ja 6 % yleisiä asioita. Lähes 65 % kirjatuista palautteista koski televisiota, 27 % radiota ja runsaat 3 % sekä internetiä että Yleisradiota yhtiönä. Koko palautteesta vielä suurempi osa koski internetiä, koska kirjattujen palautteiden lisäksi Areena.infoon otti yhteyttä yli 15 000 ja mobiilipalveluihin yli 1 000 palautteenantajaa. Kaiken kaikkiaan yleisöpalautteepalveluihin saatiin vuoden aikana yhteensä 56 000 yhteydenottoa.

Myös suurin osa Svenska Ylen palautteista on siirtynyt sähköpostiin. Viestejä saadaan yli 10 000, puhelujen määrä on enää noin 1 000 vuodessa.

Yhteydenoton väline ja muoto ovat selvästi muuttumassa sähköpostipalautteen määrän kasvaessa. Palautemäärä on sidoksissa vaihtuviin tilanteisiin: kun jotain erityisen koskettavaa tai vaikuttavaa asiaa tai ohjelmaa lähetetään, palaute eri välineissä kasvaa moninkertaiseksi. Yhteydenotoista noin puolet on erilaisiin kysymyksiin vastaamista. Toinen suuri ryhmä ovat ohjelmien

ja niiden tekijöiden herättämät mielipiteet puolesta tai vastaan. Erilaiset päätelaitteiden ongelmat talouksissa aiheuttavat myös jonkin verran yhteydenottoja Yleen. Eniten joka vuosi keskustelua herättävät vaalit, isot urheilutapahtumat ja Linnan juhlat.

Keväällä 2012 Yle avasi kaikille suomalaisille suunnatun **”Unelmien Yle kansalaiskeskustelun”** julkisen palvelun mediasta ja Ylen tehtävistä. Suomalaisten ajatuksia unelmien Ylestä kerättiin kolmen viikon ajan. Pääosin verkossa käytävän keskustelun lisäksi Ylen alueyksiköissä järjestettiin avoimien ovien aamupäivä, jolloin suomalaiset saivat osallistua keskusteluun avustetusti, jos internetin käyttö ei ollut heille mahdollista tai ennestään tuttua. Vastaavaa yhteistyötä tehtiin myös yleisten kirjastojen kanssa. Keskusteluun osallistui yhteensä yli 8 000 henkilöä suomeksi ja ruotsiksi, ja unelmia esitettiin yhteensä yli 10 000.

Unelmien kohde keskusteluissa oli pääosin ohjelmien sisältötekijöissä. Keskustelujen sävy oli hyvin rakentava, eikä Ylen olemassaoloa julkisena instituutiona juuri kritisoitu. Unelmointi oli sidoksissa historiaan: unelmien Yleksi koettiin Yle ennen sen viimeisintä uudistusta. Osallistuneiden mielestä moni asia Ylessä on jo nyt kohdallaan: Yle on luotettava, yhteiskunnallisten asioiden esiin tuoja, kotimainen ja välttää kaupallisuutta.

Tulevaisuuden Ylen tulisi kuitenkin olla nykyistä puolueettomampi, selkeämpi ja sukupolvet ylittävä yhteisten kokemusten rakentaja. Konkreettisia muutoksia toivotaan ikään perustuviin kanavaprofilointeihin, hallintomallin ja poliittisten kytkentöjen näkyväksi tekemiseen. Unelmien Yle toteutuu, kun kaikille välineeseen ja osamiseen katsomatta taataan tarjonnan jakelu ja saatavuus. Tulevaisuuden Ylen toivotaan myös rakentavan laajaa sivistystä, sekä auttavan kansakuntaa kohtamaan tulevaisuuden haasteet ja suomalaisia sietämään erilaisuutta.

6. YLEN RAHOITUS JA KUSTANNUSRAKENNE

6.1. YLEN TALOUS KERTOMUSVUOSINA

Osana yhtiön strategiaa päätettiin vuonna 2011, että talouden tasapaino saavutetaan vuonna 2012 ja talouden seuranta kehitetään. Yhtiön tilikauden voitto oli 3,7 miljoonaa euroa. Edellisen vuoden tappio oli 0,3 miljoonaa euroa.

Ylen vuoden 2012 liikevaihto oli 422,7 miljoonaa euroa, jossa oli lisäystä edelliseen vuoteen 1,8 % eli 7,3 miljoonaa euroa. Liikevaihto sisältää ainoastaan televisiomaksut. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 33,4 miljoonaa euroa. Lisäystä edellisestä vuodesta oli 16,3 miljoonaa euroa. Ohjelmatuotot sekä palvelujen myynti kasvoivat yhteensä 4,5 miljoonalla eurolla. Myyntiä kasvattivat merkittävimmin mm. kansainvälisten broadcast-yhtiöiden kanssa tuotettuihin ohjelmiin liittyvät tuotot sekä tiettyjen urheilukisojen tuotantopalvelujen myynti. Nämä sopimukset ovat lähtökohtaisesti kertaluonteisia.

6.2. TV-MAKSU TULI TIENSÄ PÄÄHÄN

Vuosi 2012 oli viimeinen, jolloin Yleisradion toiminta rahoitettiin tv-maksuilla. Maksajien määrä ylti suurimmillaan yli kahteen miljoonaan vuoden 2003 lopussa. 1990-luvun lama verotti maksajamäärää hyvin vähän. Vuoden 2004 13 %:n maksukorotuksella oli sitä hieman enemmän vaikutusta maksajamäärän vähenemiseen. Eniten vähenemiseen vaikuttivat digisiirtymä, kaupallisen tv-tarjonnan kasvu ja internetin käytön laajeneminen. Tv-maksun maksajien määrä ei enää palannut 2000-luvun alun tasolle, vaikka kotitalouksien määrä edelleen jatkoi kasvuaan. Tv-maksun maksajien määrä väheni 35 vuodessa 83 %:sta 72 %:iin kotitalouksista, vaikka tv:n katselu koko väestössä samaan aikaan kasvoi merkittävästi.

Vuoden 2012 lopussa maksajia oli yhteensä 1 852 624 kaikista 2 579 000:sta Suomen kotitaloudesta. Maksuun edellyttävä tv-vastaanotin oli kyselytutkimuksen mukaan keskimäärin 91 %:lla kaikista talouksista (Tilastokeskuksen lai-

tebarometri 11/2012), mutta maksajina oli vain 72 % kotitalouksista. Viimeisen vuoden aikana maksajamäärä väheni lähes 30 000:lla. Valtaosa suomalaisista kotitalouksista kuitenkin pysyi uskollisina maksajina loppuun asti ja vielä joulukuussa 2012 yli 1 000 taloutta otti uuden maksun loppukuukaudeksi.

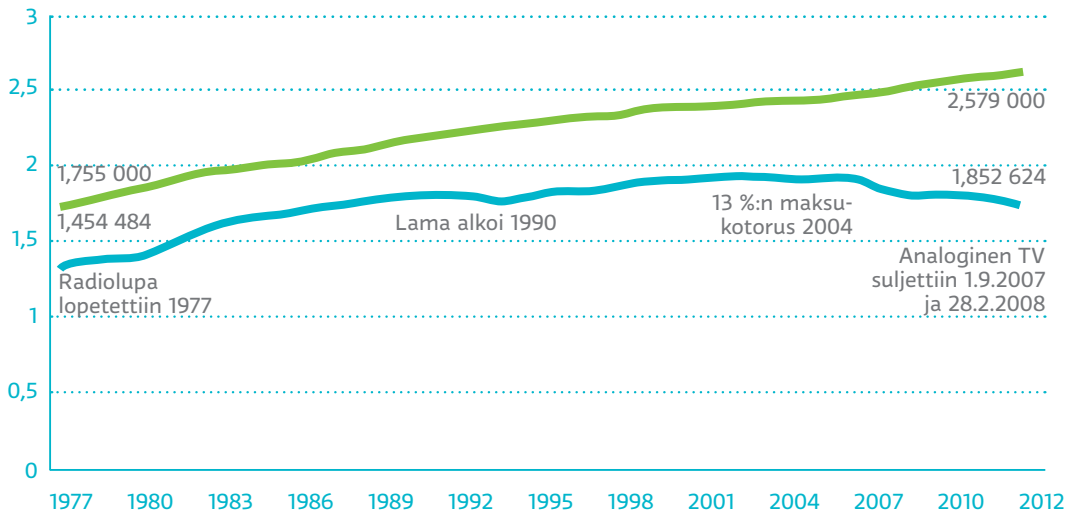
Vaikka maksun suosio viime vuosina hiipui, niin suomalaiset kokivat edelleen saavansa erittäin hyvin vastinetta maksulle Ylen sisältö- ja palvelutarjonnasta. Vuonna 2012 tv-maksulle sai vähintään melko hyvin vastinetta 73 % väestöstä (v. 2011 66 %). Nousu on merkittävä ja sen taustalla ovat kaikki ikäryhmät. Erittäin tyytyväisten osuus kasvoi eniten yli 60-vuotiailla, mutta myös alle 30-vuotiailla.

Uuden maksutavan tunti syksyllä 2012 jo 71 % suomalaisista. 12 % ei tiennyt uudesta maksutavasta ja 15 % oletti tv-maksun edelleen jatkuvan. Muilla maksutavoilla oli varsin vähän kannatusta kyselyssä, vaikka useita vaihtoehtoja oli mahdollisuus valita annetuista maksutavoista.

Kysyttäessä tyytyväisyyttä uuteen maksumuotoon 71 % maksun ennalta tunteneista on vähintään tyytyväisiä eduskunnan rahoitusratkaisuun. Melko tai erittäin tyytymättömiä on väestöstä neljännes (25 %). 30–59-vuotiaat ovat yhtä tyytyväisiä kuin väestö keskimäärin, sen sijaan alle 30-vuotiaat ovat selvästi muita tyytymättömpiä samalla kun yli 60-vuotiaat ovat selvästi muita tyytyväisempiä. Tulos ei tältä osin ole yllätys, koska tv-maksun maksajia oli selvästi vähemmän nuorimmissa ikäryhmissä, jotka nyt tulevat maksun piiriin, mikäli verotettavat tulot ylittävät vähimmäistason. Vanhimmissa ikäluokissa taas on ollut suurimmat maksajamäärät. Heistä yksinasuvilla ja pienituloisimmilla maksu pienenee ja osalta poistuu kokonaan veron myötä.

TV-MAKSUN MÄÄRÄLLINEN KEHITYS VV. 1970–2012

milj.kpl

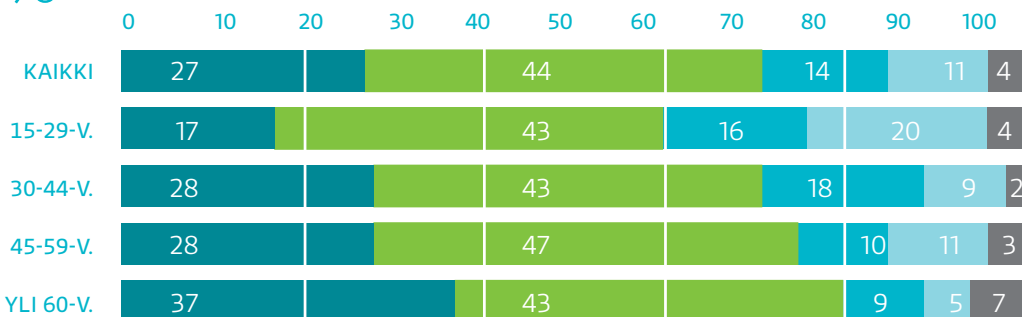

- TV-lupakanta, 1999 alkaen TV-maksu
- Kotitaloudet

Viestintävirasto/TV-maksuhallinto ja Kotitaloudet Tilastokeskuksen tulonjakotilaston mukaan (1994 alkaen pl. Ahvenanmaa)

“MITEN TYYTYVÄINEN OLETTE EDUSKUNNAN RATKAISUUN YLEN RAHOITUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ YLE-VEROLLA?” (% veroratkaisun tietäneistä ikäryhmittäin) v. 2012

%

- Erittäin tyytyväinen
- Melko tyytyväinen
- Melko tyytymätön
- Erittäin tyytymätön
- Ei osaa sanoa

Suhtautuminen Ylen rahoitukseen 2012: TNS Gallup Oy – Yle Strategia

6.3. KUSTANNUSRAKENTEEN KEHITYS

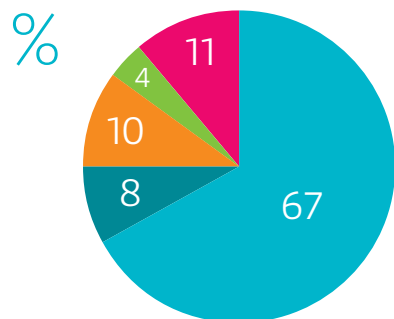
Kustannusrakennelaskelman mukaan vuonna 2012 eniten Ylen varoja käytettiin sisältö- ja palvelukokonaisuuksiin, 305 milj. € eli 67 % (v. 2011 300,9 eli 69 %). Toiseksi eniten teknologiaan ja infraan, 45,8 milj. € eli 10 % (44,1 milj. € eli 10 %) ja kolmanneksi eniten jakeluun 34 milj. € eli 8 % (35,4 milj. € eli 8 %). Vuonna 2012 neljänneksi eniten käytettiin varoja yhteisiin toimintoihin (HR, lakiasiat, strategia, turvallisuus ja viestintä) 18,4 milj. € eli 4 % (17,9 milj. € eli 4 %). Poistojen ja keskitettyjen erien osuus oli 50,1 milj. € eli 11 % (35,6 milj. € eli 8 %).

Vuoden 2011 investoinneista suurimpia olivat ulkotuotantoautojen uudistukset ja siirtymä teräväpiirtotekniikkaan sekä uutisstudioiden ja niiden tuotantoteknisten tilojen ja laitteiden investoinnit. Lisäksi tehtiin suuria rakennuskustannus- ja toimintavarusteinvestointeja Musiikkitaloon. Vuoden 2012 suurimmat investoinnit olivat yhtiön toimitilojen peruskorjaukset, uutisstudioiden ja -maiseman uudistukset sekä investoinnit it-infraan.

YLEN KUSTANNUSRAKENNE 2012

YHT. 453 MILJ. EUROA

(MUUTOS +7,3 MILJ. EUROA)

■ Sisällöt ja palvelut

■ Jakelu

■ Teknologia ja infra

■ Yhteiset toiminnot

■ Poistot ja keskitetyt erät

Ylen ohjelmatoimintaa koskevan lainsäädännön ml. **mainonta- ja sponsorointikieltojen** ja Ylen eettisten ohjeiden noudattamisen valvonnasta sekä hyvän toimitustavan ylläpitämistä huolehtivat Ylen omavalvontajärjestelmässä sananvapauslain mukaiset vastaavat toimittajat. Merkittävimpien vastualueiden vastaavat toimittajat ovat yhtiön johtoryhmän jäseninä toimivia johtajia. Luetteloa vastaavista toimittajista ylläpidetään Ylen internet-sivulla. Yleä velvoittavaa lainsäädäntöä täydentää yhtiön sisäinen itsesääntely, jonka perustana ovat Ylen ohjelmatoiminnan ja sisältöjen eettiset ohjeet, jotka kieltävät mainonnan, sponsoroinnin ja piilomainonnan.

Viestintävirasto on 25.1.2013 pyytänyt selvitystä Yleisradio Oy:n ja Oy Veikkaus Ab:n välisestä yhteistyöstä rahapeliarvontaohjelmien toteuttamisesta ja lähettämisestä Ylen kanavilla mainonta- ja sponsorointikieltojen kannalta. Yle on antanut selvityksensä Viestintävirastolle 13.2.2013 ja 14.3.2013.

Tv- ja radiotoiminnan **hintakehityksen** yhtiötaisoisen tarkastelun mittarit ovat operatiivisen toiminnan kulut, jotka vuoteen 2011 asti on pidetty lähes vuoden 2001 tasolla, ja aikapalkkaisen työvoiman käyttö (jota selvitetään tarkemmin luvussa 8: Henkilöstön kehitys ja tasa-arvo), mikä on laskenut yhteensä 1 008 henkilötyövuodella (23 %) vuodesta 2000 vuoteen 2012. Em. resursseilla tuotettujen television ensilähetysten volyyymi on kasvanut 7,0 % vuodesta 2000.

YLEN OPERATIIVINEN TOIMINTA V. 2001–2012

M€

500

Ohjelmien hintakehitys esitetään ohjelma-ajan ja ohjelmakustannusten suhteena. Tulosten tulokinnassa on otettava huomioon, että yksittäisen ohjelman hinta vaihtelee paljon ohjelmatyypin mukaan ja ohjelmatyypinkin sisällä erilaiset lajivalinnat vaikuttavat hintaan. Muutokset tuntihinnoissa voivat heijastaa myös tehtyjä ohjelmarakenteeseen liittyviä valintoja, jotka liittyvät tarjonnan laatuun, monipuolisuuteen, ohjelmala-jeihin ja tuotantotapoihin. Vaihtelut näissä saattavat olla perusteltuja monesta muustakin legitiimistä syystä, kuten maailman tapahtumat, urheilutapahtumat sekä kehittäminen ja uudistaminen. Tällaiset vaihtelut saattavat näkyä myös tarkasteltaessa asiaa kokonaissummien kautta.

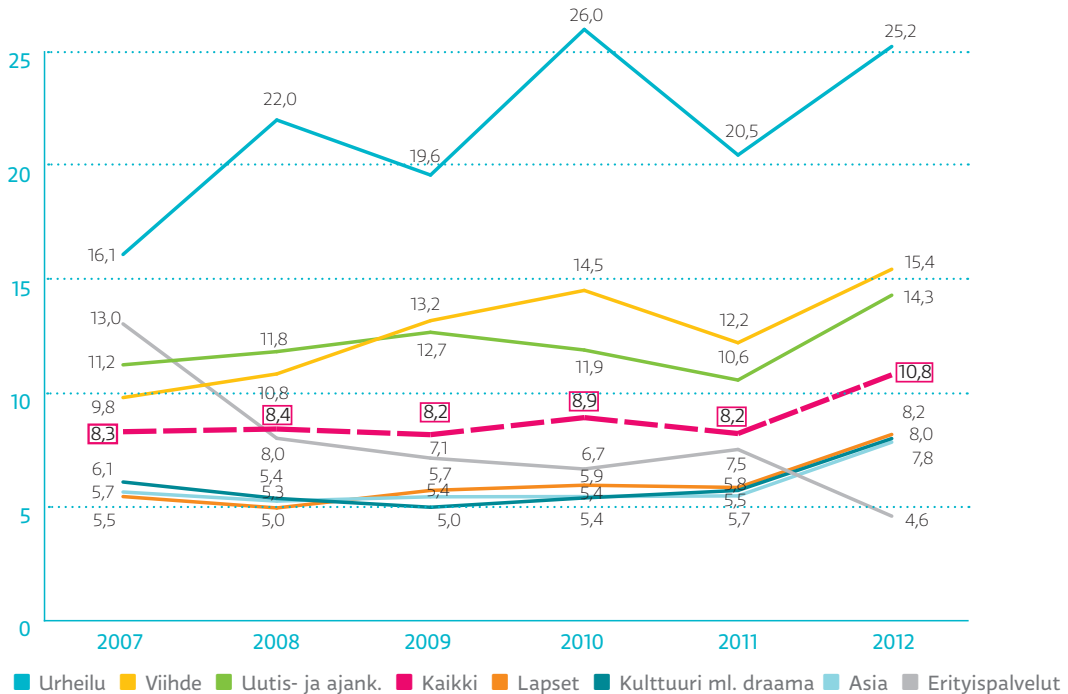
Tuntihintojen laskelmissa tuntihinnat esitetään kokonaismääristä laskettuina (pl. ulkomaan-

lähetyskset). Lisäksi vuoden 2012 kustannuksiin on laskettu mukaan myös sellaisia kustannuksia, joita ei aiemmin ole otettu mukaan laskelmas- sa. Näitä ovat esimerkiksi yksikköjohtojen kustan- nukset, välineiden tuotantoalustakulut ja muita kehityshankkeita ja aiemmin ulkopuolelle jätetyt hallinnon kulut. Osin tästä johtuen tuntihinnat ovat nousseet vuonna 2012. Televisiossa kustan- nusnousua on tullut myös poikkeuksellisen kal- liista urheiluvuosista vuosina 2010 ja 2012.

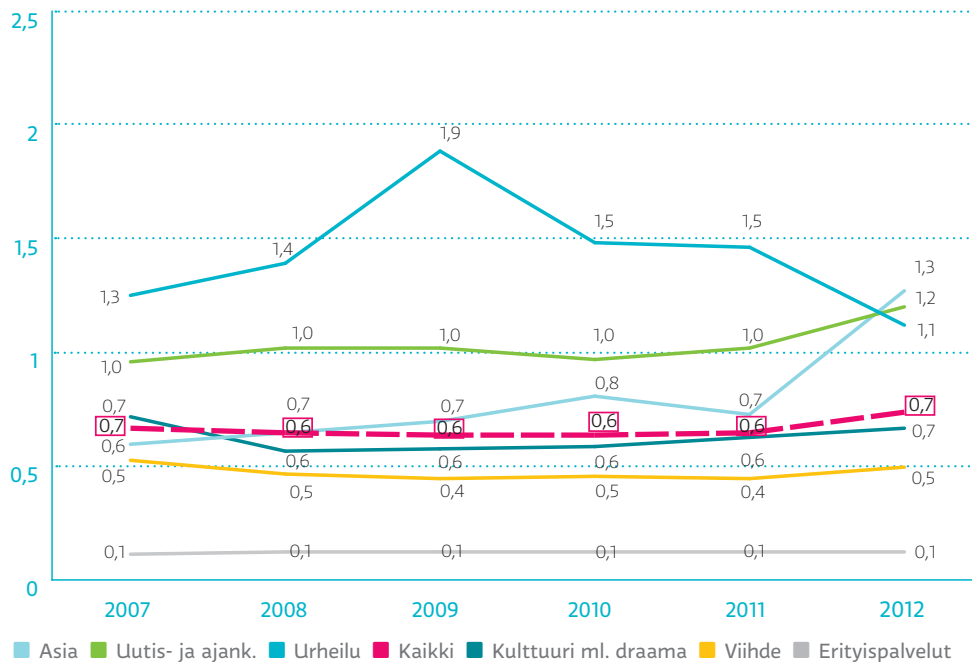
Vastaavana aikana (2007–2012) ansiotasoin- deksin muutos oli 19,7 %.

Tarkastelussa olevat sisältöluokat (genret) poikkeavat raportissa aiemmin käytetyistä, v. 2011 käyttöön otetuista sisältökokonaisuuksis- ta, jotta lukuja voisi verrata tätä varhaisempaan aineistoon.

TV:N TUNTIHINNAT GENREITTÄIN 2007–2012 (t€/ohjelmatunti)

RADION TUNTIHINNAT GENREITTÄIN 2007–2012 (t€/ohjelmatunti)

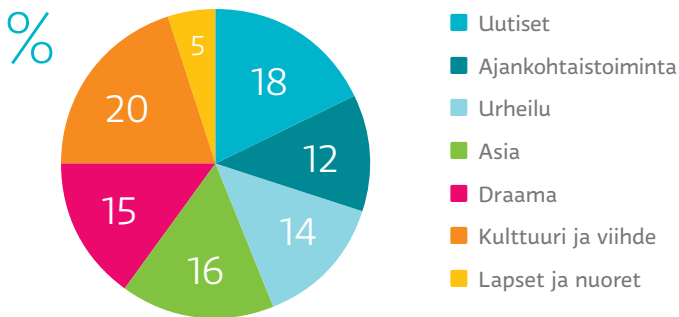
Tuotannosuunnittelun tehostamisella kehitetään ja tehostetaan ohjelmien tekemisen ja tuotannon tapoja, mukaan lukien käytettävissä olevien resurssien (henkilöstön, tilojen, välineiden ym.) käyttöasteen optimointia. Esimerkiksi ras-kaita tv-tuotantoja tehdään harkitummin ja koh-dennetummin. Tämän vastapainoksi tavoitteena on myös kevyempien tuotantojen suurempi käyttö.

Yle keskittyy strategiansa mukaisesti tulevai-suudessa sisältöihin ja vähentää kiinteistöjen omistamista asteittain. Uudella toimintataval-la Yle haluaa kehittää julkista palvelua ja luovaa toimialaa myös pääkaupunkiseudun ulkopuolel-la ja pysyä näin vahvasti alueellisena toimijana. Ylen Technopolis-kaupan taustalla on Tohlop-piin suunniteltu mediakeskittymä, jossa Ylel-lä on merkittävä veturin rooli. Tavoitteena on luoda luovien alojen ekosysteemi, kasvava yri-tys- ja koulutuskeskittymä, jonka suojissa toi-misi useita media-alan toimijoita. Tällä hetkel-lä aiesopimuksen allekirjoittaneita, yhteistyöstä kiinnostuneita pirkanmaalaisyrityksiä on jo noin neljäkymmentä.

Sisältökokonaisuuksien kustannukset kaikis-ta sisältö- ja palvelukustannuksista (305 milj. €) vuodelta 2012 osoittavat, että uutisten sekä kulttuurin ja viihteen osuudet ovat suurimmat ja kattavat kumpikin lähes viidenneksen (19 %) kai-kista sisältö- ja palvelukustannuksista. Asia, draa-ma ja urheilu kattavat seuraaviksi suurimmat osuudet, kukin noin seitsemäsosan kustannuk-sista (15 %, 14 % ja 13 %), ajankohtaisten osuus on 11 % ja lasten ja nuorten osuus pienin: 5 %.

Vuoden 2011 osuudet kustannuksista ovat lähes samat: uutiset 21 %, ajankohtaiset 10 %, urheilu 10 %, Asia 15 %, Draama 13 %, Kulttuu-ri ja viihde 19 %, lapset 4 % ja muu 8 %. Urhei-lun osuus oli vuonna 2012 edellistä vuotta suu-rempi, koska urheilubudjetti vaihtelee vuosittain riippuen tapahtumaurheilutarjonnasta. Parilli-sina vuosina järjestetään Olympiakisat ja jalka-pallon arvokisat, joilla on korkeat oikeusmaksut. Eri vuosina käytetyt luokat ”lapset” ja ”lapset ja (varhais)nuoret” perustuvat samoihin lukuihin ja ovat siten vertailukelpoisia.

SISÄLLÖT JA PALVELUT 2012, YHT. 305 MILJ. EUROA

7. YLEISRADION HALLINTO VUOSINA 2011 JA 2012

7.1. HALLINTONEUVOSTO JA SEN TEHTÄVÄT

Yleisradion ylin päättävä elin on 21-jäseninen hallintoneuvosto. Hallintoneuvoston jäsenet valitsee eduskunta vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä. Hallintoneuvoston jäseniksi on valittava tiedettä, taidetta, sivistystyötä ja elinkeino- ja talouselämää tuntevia sekä eri yhteiskunta- ja kieliryhmiä edustavia henkilöitä. Eduskunnan nimeämien jäsenten lisäksi kahdella yhtiön henkilöstön nimeämällä edustajalla on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa hallintoneuvoston kokouksissa.

Hallintoneuvoston tehtävänä on:

- ➔ valita ja vapauttaa yhtiön hallitus ja hallituksen puheenjohtaja,
- ➔ päättää asioista, jotka koskevat toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista tai yhtiön organisaation olennaista muuttamista,
- ➔ huolehtia ja valvoa, että julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi,
- ➔ laatia palveluiden ja toimintojen ennakoarviointi suhteessa julkiseen palveluun ja viestintämarkkinoiden kokonaisuuteen sekä suhteessa siihen, vastaavatko ne yhteiskunnan demokraattisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin tarpeisiin, sekä arvioinnin perusteella päättää palvelun tai toiminnon aloittamisesta tai aloittamatta jättämisestä,
- ➔ päättää talouden ja toiminnan suuntaviivoista,
- ➔ tarkastaa ja hyväksyy hallituksen toimintakertomus,
- ➔ valvoa yhtiön hallintoa ja antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta.

Hallintoneuvoston on lisäksi vuosittain huhtikuun loppuun mennessä annettava eduskunnalle kertomus julkisen palvelun toteutumisesta sekä ohjaus- ja valvontatehtäviensä toteuttamisesta edellisen kalenterivuoden aikana. Ennen kertomuksen antamista tulee kuulla Saamelaiskäräjiä.

7.2 HALLITUS JA SEN TEHTÄVÄT

Yleisradiosta annetun lain mukaan hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään kahdeksan jäsentä, jotka eivät saa olla hallintoneuvoston jäseniä eivätkä kuulua yhtiön muuhun ylimpään johtoon. Yhtiön hallituksen tulee edustaa riittävän monipuolista asiantuntemusta ja molempia kieliryhmiä.

Hallituksen tehtävänä on:

- ➔ valita ja vapauttaa yhtiön toimitusjohtaja sekä vahvistaa hänen palkkansa sekä muut toimeen liittyvät ehdot; toimitusjohtaja ei saa olla hallintoneuvoston eikä hallituksen jäsen,
- ➔ valita yhtiön muu ylin johto sekä vahvistaa heidän palkkansa ja muut toimiin liittyvät ehdot,
- ➔ päättää seuraavan vuoden talousarviosta,
- ➔ kutsua koolle yhtiökokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat,
- ➔ antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus Viestintävirastolle.

7.3. HALLINTONEUVOSTON PÄÄTÖKSIÄ

Vuonna 2011 hallintoneuvosto kokoontui 6 kertaa. Vuonna 2012 kokouksia oli 7.

Hallintoneuvosto hyväksyi Yleisradion hallituksen toimintakertomukset ja antoi varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksistä ja tilintarkastuskertomuksista vuodelta 2010 kokouksessaan 29.3.2011. Vuoden 2011 tilinpäätös hyväksyttiin kokouksessa 11.4.2012.

Hallintoneuvoston keskeisiä päätöksiä olivat:

Vuonna 2011

8.2.2011:

Päätettiin jättää hallituksen esityksen mukaisesti valtioneuvostolle hakemus SVT World -kanavan ohjelmistoluvasta kanavan edelleen lähettämistä varten.

29.3.2009:

Päätettiin, että Yleisradio aloittaa teräväpiirtolähetykset samanaikaisina (ns. simulcast-lähetysinä) yhdellä kanavalla. Kanava kostuu arkisin TV2:n ohjelmistosta ja viikonloppuisin TV1:n ohjelmistosta.

Päätettiin hyväksyä hallituksen toimintakertomus ja antaa yhtiökokoukselle lausunto tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta vuodelta 2010.

7.9.2011:

Uusi hallintoneuvosto järjestäytyi. Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin kansanedustaja Ilkka Kantola ja varapuheenjohtajaksi kansanedustaja Pekka Ravi.

Päätettiin hallituksen esityksen mukaisesti, että Yle Puheen kuuluvuusalue laajennetaan kattamaan koko Suomi 1.1.2012 lukien.

Vahvistettiin hallituksen päätös Kiinteistöyhtiö Mannerheimintie 13 a osakkeiden myynnistä hallituksen päättämän ehdoin.

4.10.2011:

Vahvistettiin hallituksen päätös sisältökokonaisuuksiin, kumppanuuksiin ja julkaisukokonaisuuksiin liittyviksi strategisiksi linjauksiksi.

Päätettiin esittää hallituksen mukaisesti valtioneuvostolle, että televisiomaksua korotetaan 1.1.2012 lukien 3 %.

Kansanedustaja Jouni Backmanin ilmoittama eroavansa hallituksesta 1.9.2011 hallintoneuvosto päätti täydentää hallitusta vuodelle 2011. Uusi hallituksen jäsen on Senior Partner Ilkka Wäck.

Nimettiin hallintoneuvoston työvaliokunta. Valiokunnan puheenjohtaja on Ilkka Kantola, varapuheenjohtaja Pekka Ravi ja jäsenet Reijo Tossavainen, Mika Lintilä, Pekka Haavisto, Ulla-Maj Widenroos ja Silvia Modig.

15.11.2011:

Päätettiin Yleisradion presidentinvaaliohjelmassa 2012 noudatettavista periaatteista.

20.12.2011:

Hallintoneuvosto päätti täydentää eduskunnalle annettavaa kertomusta saamenkielisistä ohjelmista ja palveluista.

Päätettiin Yleisradion hallituksen kokoonpano vuodelle 2012. Puheenjohtajana jatkaa vuorineuvos, professori Kari Neilimo ja varapuheenjohtajana toimitusjohtaja Gunvor Kronman. Jäsenet ovat professori Laura Kolbe, toimitusjohtaja Kirsi-Marja Laitinen, toimitusjohtaja Juhani Pekkala, Senior Partner Tuomo Raasio ja Senior Partner Ilkka Wäck.

Hallituksen palkkiot päätettiin säilyttää ennallaan. Puheenjohtajan palkkio on 25 000 euroa, varapuheenjohtajan 19 000 euroa ja jäsenen 15 000 euroa vuodessa.

Vuonna 2012

11.4.2012

Hyväksyttiin hallituksen toimintakertomus ja annettiin lausunto yhtiökokoukselle tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta vuodelta 2011.

Päätettiin hallituksen esityksen mukaisesti vahvistaa yhtiön talouden ja toiminnan suuntaviivat.

12.9.2012

Päätettiin vahvistaa hallituksen päätös luotosta Pohjola Pankki Oyj:ltä.

Päätettiin hallituksen esityksen mukaisesti vuoden 2012 kunnallisvaaleissa noudatettavista periaatteista.

25.9.2012:

Päätettiin Yleisradion ja Tampereen kaupungin välisestä maanvuokrasopimuksen päättämisestä ja uudesta maanvuokrasopimuksesta samoin kuin Yleisradion ja Tampereen kaupungin välisen maanvuokrasopimuksen siirtämisestä ja Tohlopin kiinteistöllä olevien rakennusten myynnistä ja Tohlopin kiinteistöllä sijaitsevien rakennusten vuokraamisesta takaisin Yleisradiolle.

Päätettiin Yleisradion ohjelmatoiminnan ja sisältöjen eettiset ohjeet (OTS) hallituksen esityksen mukaisesti.

11.12.2012

Hallintoneuvosto vahvisti Yleisradion mission, vision, arvot ja strategian hallituksen esityksen mukaisesti.

Päätettiin Yleisradion hallintomallin muutoksesta. Muutokset perustuvat vuoden 2013 alussa voimaan tuleviin lakimuutoksiin.

Hyväksyttiin hallintoneuvoston työjärjestyksen muutokset samoin kuin hallintoneuvoston työvaliokunnan työjärjestyksen.

Päätettiin kriteereistä, joiden perusteella valitaan uusien palveluiden ennakoarviointia valmistelevat hallintoneuvostoa avustavat asiantuntijat.

Valittiin Yleisradio Oy:n hallitus vuodelle 2013. Puheenjohtajana jatkaa vuorineuvos, professori Kari Neilimo ja varapuheenjohtajana toimitusjohtaja Gunvor Kronman. Jäsenet ovat johtaja Heikki Hellman, professori Laura Kolbe, toimitusjohtaja Kirsi-Marja Laitinen, Senior Partner Tuomo Raasio ja Senior Partner Ilkka Wäck.

Hallituksen palkkiot päätettiin pitää ennallaan. Puheenjohtajan palkkio on 25 000 euroa, varapuheenjohtajan 19 000 euroa ja jäsenen 15 000 euroa vuodessa.

7.4. HALLITUKSEN PÄÄTÖKSIÄ

Hallitus kutsui varsinaisen yhtiökokouksen koolle 20.5.2011 ja 28.5.2012.

Hallitus hyväksyi vuoden 2011 budjetin 14.11.2011 ja vuoden 2012 budjetin 27.11.2012.

Hallituksen kertomus viestintävirastolle vuoden 2010 aikana tarjotusta julkisesta palvelusta annettiin 20.4.2011 ja vuoden 2011 osalta 26.4.2012.

Hallitus kokoontui vuoden 2011 aikana 12 kertaa ja vuoden 2012 aikana samoin 12 kertaa.

Hallintoneuvostossa käsiteltyjen asioiden lisäksi hallituksen keskeisiä päätöksiä olivat:

Vuonna 2011

- Nimitettiin hartausohjelmien vastaavat toimittajat.
- Päätettiin summasta, jota hallitus tarjoaa Sportfive-yhtiön kautta Kansainväliselle olympiakomitealle (IOC) vuosien 2014–2016 olympialaisten lähetysoikeuksista.
- Päätettiin esittää vuoden 2010 tilinpäätös ja hallituksen toimintakertomus hallintoneuvoston hyväksyttäväksi. Hallitus päätti esittää yhtiökokoukselle, että tilikauden tappio siirretään edellisten tilikausien voittovarojen vähennykseksi.
- Päätettiin tuloskorttitoteutumista vuodelta 2010 ja johdon henkilökohtaisista palkantarkistuksista.
- Päätettiin hallintoneuvoston linjausten mukai-

sesti kolmea seuraavaa vuotta koskevista yhtiön resurssirakenteista ja sisältöraameista.

- Hyväksyttiin Yleisradio Oy:n kertomus viestintävirastolle vuoden 2010 aikana tarjotusta julkisesta palvelusta.
- Hyväksyttiin Kiinteistöosakeyhtiö Mannerheimintie 13 a -nimisen osakeyhtiön yhtiöjärjestys.
- Hyväksyttiin selvitys yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance).
- Päätettiin Yleisradion edustajat Kiinteistöosakeyhtiö Helsingin Mannerheimintie 13 a:n hallituksessa.
- Päätettiin laajentaa radiokanava Yle Puheen kuuluvuusalue valtakunnalliseksi 1.1.2012 lukien.
- Hyväksyttiin Yleisradio Oy:n ja Digita Oy:n välinen radion ULA-lähetyspalveluita koskeva sopimus ja valtuutettiin toimitusjohtaja hyväksymään ja allekirjoittamaan sopimus.
- Nimettiin Yleisradion edustajat Helsingin Musiikkitalo Oy:n hallitukseen.
- Päätettiin esittää hallituksen päätös sisältökokonaisuuksiin, kumppanuuksiin ja julkaisukokonaisuuksiin liittyvistä strategisista linjauksista hallintoneuvoston vahvistettavaksi.
- Päätettiin yhtiön yleiset toimintaperiaatteet liittyen rahoituspolitiikkaan, riskienhallintaan ja vakuutuspolitiikkaan.
- Päätettiin, että strategiasta johdettujen investointihankkeiden ensisijaisena tavoitteena on vuosina 2012–2014 edistää sitä, että yhtiön palvelut tavoittavat paremmin kaikki suomalaiset ja investointien avulla uudistetaan yhtiön toimintatapoja.
- Hyväksyttiin yhtiön palkitsemislinjaukset.
- Hyväksyttiin tulospalkitsemiskokonaisuus.
- Hyväksyttiin budjetti ja toimintasuunnitelma vuodelle 2012.
- Valtuutettiin toimitusjohtaja tai tämän määräämä hyväksymään ja allekirjoittamaan IT-infrastruktuuriin liittyvä puitejärjestely.
- Päätettiin Tohlopin tuotantotilojen uudistuksista.
- Päätettiin IT-infrastruktuurin puitejärjestelyyn liittyvistä sopimuksista.
- Päätettiin hyväksyä Musiikkitalo Oy:n apportti.
- Hyväksyttiin Helsingin Musiikkitalo Oy:n osakassopimus.

Vuonna 2012

- Nimitettiin Svenska Ylen johtajaksi Marit af Björkesten ja julkaisujohtajaksi Ismo Silvo.
- Päätettiin kaksikielisen Ylen linjauksista.
- Päätettiin tasa-arvosuunnitelmasta vuosille 2012–2014.
- Nimitettiin vastaavat toimittajat 15.3.2012 lukien.
- Päätettiin hyväksyä tilinpäätös ja hallituksen toimintakertomus.
- Nimitettiin Tuotannot-yksikön johtajaksi Janne Yli-Äyhö.
- Päätettiin hyväksyä Kiinteistöosakeyhtiö Mannerheimintie 13 a:n osakassopimuksen muutokset.
- Päätettiin ohjelmisto- ja resurssisuunnittelun linjauksista vuosille 2013–2015.
- Hyväksyttiin Yleisradio Oy:n kertomus viestintävirastolle vuoden 2011 tarjotusta julkisesta palvelusta.
- Hyväksyttiin selvitys yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance).
- Hyväksyttiin Yleisradio Oy:n ja BBC World Widen välinen sopimus ajalle 1.4.2012–31.3.2015.
- Nimettiin yhtiön edustus Palveluyhtiö Helsingin Musiikkitalo Oy:n hallitukseen 5.6.2012 lähtien.
- Hyväksyttiin rahoituspolitiikka ja riskienhallinta- ja vakuutusperiaatteet.
- Päätettiin valita Appelsiini Oy:n konesalipalveluiden toimittajaksi.
- Hyväksyttiin budjetti vuodelle 2013.
- Hyväksyttiin toimintasuunnitelma vuodelle 2013.
- Hyväksyttiin Kiinteistöosakeyhtiö Helsingin Mannerheimintie 13 a:lle myönnetyn lainan jäljellä olevan pääoman konvertointi rakennusrahasto-osuudeksi.
- Hyväksyttiin palkitsemislinjaukset ja tulospalkitsemiskokonaisuus 2013 alkaen.

7.5. HALLINTONEUVOSTON JA HALLITUKSEN JÄSENET

Hallintoneuvoston jäsenet 2011

Kimmo Sasi, (kok) puheenjohtaja
Elsi Katainen, (kesk) varapuheenjohtaja, varapuheenjohtaja
Mikko Alatalo (kesk)
Sirpa Asko-Seljavaara (kok)
Risto Autio (kesk)
Maria Guzenina-Richardson (sd)
Anne Kalmari (kesk)
Ilkka Kantola (sd)
Timo Kaunisto (kesk)
Päivi Lipponen (sd)
Tapani Mäkinen (kok)
Mikaela Nylander (rkp)
Erkki Pulliainen (vihr)
Lyly Rajala (kok)
Jouko Skinnari (sd)
Esko-Juhani Tennilä (vas)
Pentti Tiusanen (vas)
Tuulikki Ukkola (kok)
Mirja Vehkaperä (kesk)
Pia Viitanen (sd)
Ilkka Viljanen (kok)
Henkilöstön edustaja, toimituksen assistentti
Jukka Kuusinen
Henkilöstön edustaja, järjestelmäasiantuntija
Pekka T.J. Salo
Hallintoneuvoston sihteeri, lakiasianjohtaja
Katri Olmo

Hallintoneuvoston jäsenet 30.6.2011 lähtien ja 2012

Ilkka Kantola, (sd) puheenjohtaja
Pekka Ravi (kok), varapuheenjohtaja
Mikko Alatalo (kesk)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Tarja Filatov (sd)
Pekka Haavisto (vihr)
Leena Harkimo (kok)
Kalle Jokinen (kok)
Kimmo Kivelä (ps)
Katri Komi (kesk)
Mika Lintilä (kesk)

Päivi Lipponen (sd)
Silvia Modig (vas)
Tapani Mäkinen (kok)
Jaana Pelkonen (kok)
Jouko Skinnari (sd)
Maria Tolppanen (ps)
Reijo Tossavainen (ps)
Mirja Vehkaperä (kesk)
Pertti Virtanen (ps)
Ulla-Maj Wideroos (rkp)
Henkilöstön edustaja, toimituksen assistentti
Jukka Kuusinen
Henkilöstön edustaja, järjestelmäasiantuntija
Pekka T. J. Salo 6.9.2011 asti
Henkilöstön edustaja, Aapo Parviainen
7.9.2011 lähtien
Hallintoneuvoston sihteeri, lakiasianjohtaja
Katri Olmo

Hallituksen jäsenet 2011

Vuorineuvos, professori Kari Neilimo,
puheenjohtaja
Executive Advisor Jouni Backman 1.9.2011 asti
Professori Laura Kolbe
Toimitusjohtaja Gunvor Kronman,
varapuheenjohtaja 8.2.2011 lähtien
Toimitusjohtaja Juhani Pekkala
Senior Partner Tuomo Raasio
Teatteriohjaaja Raija-Sinikka Rantala
31.12.2011 asti
Senior Partner Ilkka Wäck 4.10.2011 lähtien

Henkilöstön edustaja, toimittaja Raino Hurme
Hallituksen sihteeri, lakiasianjohtaja Katri Olmo

Hallituksen jäsenet 2012

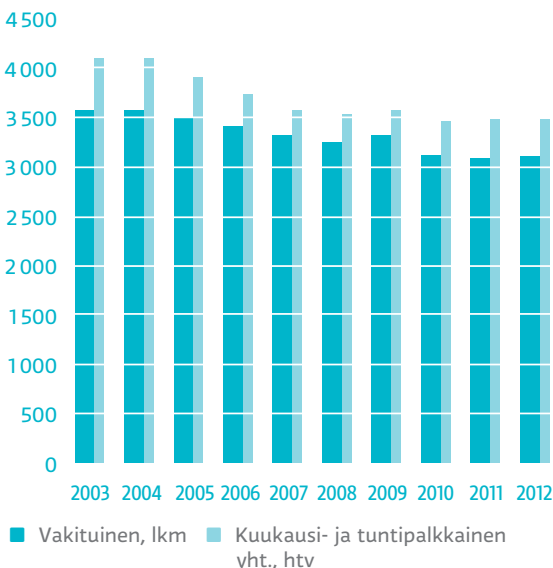
Vuorineuvos, professori Kari Neilimo,
puheenjohtaja
Johtaja Heikki Hellman 1.1.2013 lähtien
Professori Laura Kolbe
Toimitusjohtaja Gunvor Kronman,
varapuheenjohtaja
Toimitusjohtaja Kirsi-Marja Laitinen
Toimitusjohtaja Juhani Pekkala 31.12.2012 asti
Senior Partner Tuomo Raasio
Senior Partner Ilkka Wäck

Henkilöstön edustaja, toimittaja Raino Hurme
Hallituksen sihteeri, lakiasianjohtaja Katri Olmo

8. HENKILÖSTÖN KEHITYS JA TASA-ARVO

Ylessä työskenteli vuoden 2011 lopussa 3 092 vakinaisessa työsuhteessa olevaa henkilöä, ja vuoden 2012 lopussa yhteensä 3 103 henkilöä, mikä on 11 enemmän kuin vuotta aiemmin. Henkilöstöstrategian tavoitteesta vähentää vakinaisen henkilöstön määrä 3 000:een vuoteen 2012 mennessä luovuttiin, koska työsuherakennetta haluttiin tietoisesti oikaista. Vakinaisen henkilökunnan osuus palkkasummasta kasvoi edellisvuodesta yhdellä prosenttiyksiköllä. Määräaikaisen osuus pieneni saman verran. Freelance- eli suoritepohjaisen työvoiman käyttö väheni euro-määräisesti 15 %. Vuoden 2012 aikana käydyissä yhteistoimintaneuvotteluissa sovittiin tehtävien uudelleen järjestelyistä, mutta ketään ei irtisanottu.

YLEN HENKILÖSTÖ V. 2003–2012

Maksettujen palkkojen suhteessa Ylen työvoimasta vuonna 2012 oli

- 78 % vakituisia kuukausipalkkaisia
- 10 % määräaikaisia kuukausipalkkaisia
- 4 % tuntipalkkaisia
- 8 % suoritepalkkaisia

Tuki- ja hallintotehtävissä työskenteli 15 % vakituisesta henkilöstöstä. Osuus on säilynyt jo joitakin vuosia lähes samana.

Työvoiman vaihtuvuus Ylessä on suhteellisen vähäistä. Vuonna 2012 uusia vakituisia työsuhteita solmittiin 119 henkilön kanssa; heistä kaksi kolmannelle oli Ylessä työskennelleitä määräaikaisia. Vakituisia työsuhteita puolestaan päättyi 102 (edellisenä vuonna 134). Näistä 28 johtui työntekijän omasta irtisanoutumisesta, loput 67 henkilöä siirtyivät eläkkeelle.

Ylessä on mahdollisuus monipuoliseen uraan ja sitä edistetään mm. työkierrolla. Työkierto lisää liikkuvuutta ja sen avulla voidaan hyödyntää osaamista ja potentiaalia eri puolilla yhtiötä samalla, kun työntekijä itse oppii ja kehittää uusia taitoja. Vuonna 2012 noin 270 henkilöä vaihtoi tehtävää Ylen sisällä joko organisaatiomuutoksissa tai omasta yksilöllisestä toivomuksestaan.

Ylessä tehdään myös pitkiä työuria. Työsuhteen keskimääräinen kesto oli vuonna 17,3 vuotta. Luku on hiljalleen laskenut vuosituhannen vaihteen jälkeen. Henkilöstön keski-ikä on 47 vuotta. Eläkkeelle Ylestä jäädytään keskimäärin 63 vuoden iässä.

Tasa-arvoa edistetään Ylessä sekä ohjelmatoiminnassa että henkilöstöpolitiikassa. Vuosille 2012–2014 hyväksytty tasa-arvosuunnitelma tuo sukupuolten tasa-arvon lisäksi tasavertaisuuden aiempaa painotetummin esille: eri-ikäisten, eri kulttuuritaustaisten ja eri tehtävissä toimivien tasavertaisuus on tärkeää ja tavoiteltavaa. Suunnitelmassa asetetaan tavoitteet paitsi sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi, nyt myös ensi-

kertaa moninaisuuden lisäämiselle. Moninainen henkilöstö on Ylelle lisäarvo. Tavoitteeksi on asetettu, että Yle on nykyistä monimuotoisempi työpaikka vuoteen 2014 mennessä niin, että henkilöstörakenne heijastaa paremmin ympäröivää suomalaista yhteiskuntaa.

Ylen henkilöstö kokee yhtiön tasa-arvon toteutuvan yhtiössä hyvin. Tavoitteen toteutumista seurataan vuosittain henkilöstökyselyllä. Vuonna 2011 yleläiset antoivat arvion 3,9 asteikolla 1-5 Ylen tasa-arvoisuudelle. Miehet (4,1) kokivat itsensä hieman tasa-arvoisemmiksi kuin naiset (3,7). Ylen vakinaisesta henkilöstöstä 49 % ja määräaikaisista 54 % on naisia. Tulos on viime vuosina ollut samantasoinen. Osa-aikaisessa työsuhteessa on enemmän naisia (64 %) kuin miehiä (36 %). Naisilla osa-aikaisuuden perusteena on useammin hoitovapaa, miehillä puolestaan osa-aikaeläke.

Ylen menestys perustuu ammattitaitoiseen ja luovaan henkilöstöön. Sitä tukee tavoitteellinen,

motivoiva ja vastuuta jakava johtaminen avoimessa ja keskusteleavassa työkuultuurissa. Johtaminen on toimintaa uudistavaa ja hyvistä suorituksista palkitsevaa. Yle kehittää journalistien ja muiden media-alan ammattilaisten huippuosamista tavoitteenaan olla alan halutuin työpaikka. Osaamisen kehittämiseen kuuluvat onnistuneet rekrytoinnit, monipuolinen koulutus, työkierto, kehitysprojektit ja työssä oppiminen. Media-ala muuttuu nopeasti ja vaatii yhä monipuolisempia taitoja.

Ihmisen arvostaminen yhtiön arvona merkitsee myös työntekijöiden arvostamista. Se tarkoittaa ammattitaidon ohella tasavertaista kohtelua, turvallisia työoloja, mahdollisuuksia tehdä työtään hyvin ja pysyä työkykyisenä. Työilmapiirikyselyjen mukaan Ylessä on sitoutunut henkilöstö, joka viihtyy työssään hyvin.

9. YLEN YMPÄRISTÖVASTUU

Ylellä on ollut vuodesta 2009 lähtien ympäristövastuuohjelma, joka on edistää ympäristöystävällisiä toimintatapoja yhtiössä. Erytistä huomiota kiinnitetään energiankulutuksen ja matkustuksen päästöjen vähentämiseen sekä jätteiden lajittelun ja kierrätyksen parantamiseen. Yle myös kannustaa henkilöstöään ympäristöä huomioiviin valintoihin jokapäiväisessä työssä. Toimipisteissään Yle noudattaa WWF:n Green Office-ympäristöjärjestelmää, johon kaikki aluetoimitukset liittyivät vuoden 2011 loppuun mennessä.

Ympäristötavoitteiden onnistumista seurataan säännöllisesti ja tuloksista raportoidaan vuosittain. Vuodesta 2009 lähtien Yle on saavuttanut tavoitteensa mm. energiansäästöissä ja henkilöautojen päästövähennyksissä, mikä on tuonut myös kustannussäästöjä. Laitteiden, tavaroiden ja materiaalien kierrätystä on samalla tehostettu.

Vuonna 2012 Yle liittyi Helsingin kaupungin ja elinkeinoelämän Ilmastokumppanit-verkoston, jonka tavoitteena on vähentää ilmastopäästöjä ja

edistää yhteistyössä ympäristötehokkuutta yrityksissä ilmastositoumusten kautta. Ylen tavoitteet vuoteen 2016 mennessä ovat: Pasilan sähkökulutusta pienennetään vähintään 15 %:lla, sekajätteen osuus vähennetään alle 10 %:iin kokonaisjättemäärästä ja hybridi-autojen tai vastaavien vähäpäästöisten autojen osuus nostetaan vähintään 20 %:iin yhtiön autokannasta.

Vuoden 2012 alussa ympäristövastuu kytkettiin Ylessä osaksi laajempaa yhteiskuntavastuun kehittämishanketta, johon kuuluvat myös taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen vastuun näkökohdat. Yle julkistaa ensimmäisen, vuotta 2012 koskevan yhteiskuntavastuuraporttinsa keväällä 2013. Ympäristön ja vastuullisen henkilöstöpolitiikan ohella sen keskeisiä teemoja ovat mm. Ylen rooli luovan alan edistäjänä, alueellinen tasa-arvo ja toiminta paikallisyhteisöissä sekä monikulttuurisuuden edistäminen Ylen sisällöissä ja työyhteisössä.

10. TULEVAISUUDEN SUUNNITELMIA

Vuonna 2013 Ylen rooli julkisen palvelun media-yhtiönä on eurooppalaisessa mittakaavassa vahva. Yksimielinen poliittinen tuki ja uusi rahoitusmalli antavat toiminnalle vakautta ja pitkäjänteisyyttä. Median suuresta murroksesta huolimatta myös Ylen suhde suomalaisiin on vahva. Samalla on kuitenkin kasvava määrä suomalaisia, joille Ylellä ei ole merkitystä päivittäisessä elämässä ja mediankäytössä.

Ylen strategia päivitettiin vuoden 2012 syksyn aikana toimintaympäristön muutosten sekä uudistetun lain ja rahoitusmallin seurauksena. Hallintoneuvosto vahvisti uuden strategian joulukuussa 2012. Visio vuosille 2013–2015 on, että Yle haluaa tehdä maailmanluokan julkista palvelua. Ylellä on kolme tavoitetta: ensinnäkin palvella kaikkia suomalaisia, toiseksi tuottaa arvoa suomalaiselle yhteiskunnalle ja kolmanneksi Ylellä on media-alan paras osaaminen.

2013 strategiassa korostuu Ylen rooli koko kansan Ylenä. Ylen missio on johdettu suoraan lakiin kirjatusta tehtävästä: vahvistaa suomalaista yhteiskuntaa ja kulttuuria tarjoamalla kaikille tietoa, sivistystä, oivalluksia ja elämyksiä. Strategiassa painottuu myös Ylen rooli yhteiskunnallisen arvon tuottajana. Ylellä on tärkeä tehtävä kansalaisyhteiskunnan vahvistajana. Ylen merkitys suomalaisen kulttuuriin ja luovan alan edistäjänä korostuu entisestään.

Yle seuraa strategisten tavoitteiden toteutumista sekä määrällisillä että laadullisilla mittareilla. Yhtiön hallitus arvioi uuden strategian onnistumisen ensimmäinen kerran syksyllä 2013.

Julkaisustrategiassaan Ylen ensisijaisena tavoitteena on parantaa sisältöjen löydettävyyttä eri Ylen eri kanavilla ja internetissä. Tämän lisäksi tehostetaan sisältöjen kokonaisjulkaisemista ja vahvistetaan edelleen kanavaprofilointia radiossa ja tv:ssä. Yhteistyöstä riippumattomien sisältötuottajien kanssa Ylellä on vuosiin 2014–2015 ulottuva hallintoneuvoston hyväksymä suunnitelma, joka tähtää rahoitustasoon ennen säästö-

vuosia. Vuosina 2013–2014 yhteistyötä keskiteään sarjamuotoiseen draamaan ja komediaan. Painopistealueita ovat lisäksi suuri tapahtumaviihde, jolla Yleisradio hakee suomalaisia yhdistävää omintakeista sisältöä. Kolmantena painopistealueena on uusimuotoinen, elämykseen pohjautuva faktaohjelmisto. Yleisradio vahvistaa yhteistyötä independent-sektorin kanssa kotimaisten formaattien luomiseksi.

Myös kokonaispanostusta suomalaiseen elokuvaan on vähennetty noin puoleen aikaisemmasta tasosta. Vuosina 2013–2015 Yle nostaa rahoitussensa asteittain entiselle tasolle, noin kuuteen miljoonaan euroon vuodessa.

Hallintoneuvosto on vahvistanut Ylen ulkomaille suunnattujen palvelujen laajuuden. Ylen pääasiallinen tapa tarjota sisältöjään ulkosuomalaisille on Yle Arenan ja muun internetpalvelun kautta. Tarjolla ovat kaikki radiosisällöt, kotimainen TV-sisältö lukuun ottamatta niitä sisältöjä, joilla on sopimukseen pohjautuva maarajoitus. TV Finland jaetaan vain Ruotsiin, jossa toteutetaan maanpäällinen jakelu nykyalaajuudessaan ainakin 2014 loppuun saakka. TV Finlandin satelliittiteitse tapahtuva jakelu muualle Eurooppaan lopetetaan 1.7.2013.

Sisältöstrategiassaan Ylen Uutis- ja ajankoh- taistoiminta aloittaa venäjänkieliset tv-uutiset nykyisten radio- ja verkkouutisten lisäksi vuoden 2013 aikana. Uudella uutislähetyksellä Yle tähtää julkisen palvelun parantamiseen ja Suomessa olevan venäjänkielisen väestön parempaan palvelemiseen. Yle parantaa merkittävästi myös saamenkielistä uutispalveluaan. 2013 syksyllä Yle aloittaa kokonaan oman saamenkielisen toimituksen tekemän uutislähetysten Yle TV1:n ilta-päivässä. Lisäksi saamenkielisen yhteispohjois- maisesti tuotetun Ođđasat-tv-uutislähetysten valtakunnallista lähetysaikaa varhennetaan. Kaikki saamenkieliset uutiset löytyvät syksystä lähtien nykyistä paremmin myös Yle Arenasta. Alueellisten uutisten tarjonta kasvaa, kun lyhyet,

noin 3 minuutin mittaiset alueikkunat avataan Yle TV1:n klo 18.00:n uutisiin. Samalla alueuutiset myös aloittavat koko klo 19.00:n uutisblokin Yle TV2:ssa.

Asiakkuustavoitteen saavuttamiseksi Yle parantaa palvelujensa kiinnostavuutta ja tavoitavuutta erityisesti alle 45-vuotiaiden keskuudessa. Ajan tasalla pitämisen rinnalla viihtyminen ja rentoutuminen korostuvat etenkin nuorempien ikäluokkien mediankäytössä. Yle pyrkii kohdennetusti vastaamaan näihin käyttömotiiveihin julkisen palvelun arvoista käsin. Oikea sisältö tarjotaan oikeassa päätelaitteessa ja kontekstissa. Luovissa sisällöissä keskitytään vuonna 2013 seitsemään painopistealueeseen: monipuoliset reality-tuotannot, henkilövetoiset ohjelmat, monivälineelliset tapahtumat ja sosiaaliset projektit, dokumenttisarjat, elämäntapaan liittyvät sarjat, asiaviihde sekä tutkiva journalismi.

Tuotannon strategiassa uudistetaan nykyistä ja kehitetään uutta sekä tuotantoalustoissa että verkkopalveluissa. Keskeisiä isoja hankkeita ovat TV-studioiden uudistus ja siirtyminen tuotan-

nossa teräväpiirtolaatuun. Operatiivisen toiminnan tarvitsemien investointien lisäksi Yle suunnaa tulevana vuosina investointeja työympäristön kehittämiseen (TYP-hanke). Tämä kattaa sekä fyysiseen, sähköiseen että virtuaaliseen työympäristöön tehtävät parannukset. Tohlopin hankkeen jatkeeksi on kiinteistöomistuksen vähentämistä tarkoitus jatkaa myös Helsingissä, Pasilan alueella. Kumpikin toimipiste uudistetaan luovien alojen keskittymäksi ja samalla niissä laajennetaan tuotantokumppanuuksia.

Hallintoneuvosto on päättänyt Ylen talouden suuntaviivoista vuoteen 2015. Päätöksen mukaan Ylen tarjonta pysyy vähintään nykyisen laajuisena ja talous pysyy tasapainossa. Ohjelματοimintaan menevä osuus kuluista pysyy vähintään ennallaan.

Henkilöstöstrategiassaan vuosina 2013–2015 Yle asettaa henkilökunnan määrän vastaamaan jatkuvan toiminnan tarpeita (htv-tasolla n. 3 500), vähentää määräaikaisen työvoiman käyttöä ja uudistaa osaamista rekrytoinneilla.

SÁMEDIGGI
SÁMITIGGE
SÁÁ'MTE'G'G
SAAMELAISKÄRÄJÄT

SAAMELAISKÄRÄJIEN LAUSUNTO 6.3.2013

Viite: Yleisradio Oy:n lausuntopyyntö

SAAMELAISKÄRÄJIEN LAUSUNTO YLEISRADIO- ON HALLINTONEUVOSTON KERTOMUKSESTA EDUSKUNNALLE VUOSILTA 2011–2012 SAA- MENKIELISISTÄ OHJELMISTA JA PALVELUISTA

Yleisradio Oy:stä annetun lain 6 § :n mukaan yhtiön hallintoneuvosto antaa julkisen palvelun toteutumisesta joka toinen vuosi kahta toimintavuotta käsittävän kertomuksen eduskunnalle. Vuoden 2013 voimaan tulleen lainmuutoksen jälkeen kertomus annetaan joka vuosi. Ennen kertomuksen antamista hallintoneuvoston tulee kuulla Saamelaiskäräjiä.

Saamelaiskäräjien hallitus on kokouksessaan 6.3.2013 käsitellyt Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston kertomuksen eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuosilta 2011 ja 2012 ja lausuu asiaa seuraavaa:

1. YLEISRADION SAAMENKIELISET PALVELUT JA JULKISEN PALVELUN TEHTÄVÄ

Saamenkieliset palvelut ovat Yleisradio Oy:stä annetun lain mukaan lakisäätteisiä tehtäviä. Ylen tehtävät liittyvät kulttuurien vuorovaikutusten, tasa-arvon, suvaitsevaisuuden ja monikulttuurisuuden edistämiseen. Ylen tulee huolehtia ohjelmatarjonnasta vähemmistö- ja erityisryhmille saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muiden kieliryhmien kielellä.

Ylen tehtävänä on tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Ylen toiminnan tulee julkisen palvelun erityisinä tehtävinä kohdella ohjelmatoiminnassaan yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielistä väestöä, tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä.

Saamelaiskäräjät painottaa, että Ylen toiminnan tulee julkisen palvelun erityisinä tehtävinä kohdella ohjelmatoiminnassaan yhtäläisin perustein ja yhdenvertaisella tavalla suomen-, ruotsin- ja saamenkielistä väestöä.

Saamelaiskäräjät suhtautuu positiivisesti Ylen ilmoittamiin uudistuksiin saamenkielisten uutisten osalta. Yle tiedotti 27.2.2013, että se parantaa merkittävästi saamenkielistä uutispalveluaan vuoden 2013 loppupuolella. Ensi syksystä lähtien Yle aloittaa saamenkielisen uutislähetysten, joka sijoitetaan TV1:lle ja lähetysaika on iltapäivällä. Lisäksi Oddasat-uutislähetys, joka näkyy kaikkialla Suomessa, saa määrätyn, aikaistetun lähetysajan. Suunnitellut muutokset parantavat Ylen julkisen palvelun tehtävää saamenkielisen uutistarjonnan osalta.

Edellä olevien parannuksien lisäksi Saamelaiskäräjät esittää Ylen saamenkielisen radio- ja tv-tarjonnan kehittämisehdotuksia ja Saamelaiskäräjien vaikuttamismahdollisuuksien lisäämistä Ylen saamenkielisten ohjelmien ja palvelujen suunnittelussa ja valmistelussa.

Lakia Yleisradio Oy:stä on muutettu vuoden 2013 alusta lukien. Ylen hallintoneuvoston tehtäviä on tarkennettu siten, että sen tehtäviin kuuluu myös uusien merkittävien palveluiden ja tehtävien ennakoarviointi. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan, uusien merkittävien saamenkielisten palveluiden ja tehtävien ennakoarvioinnin valmistelussa tulisi olla mukana myös Saamelaiskäräjät ja Yle Sámi Radio.

Saamelaiskäräjät on jo aikaisemmin esittänyt ja uudistaa esityksensä tässä lausunnossa, että Yleisradion hallintoneuvostoon valitaan Saamelaiskäräjien nimeämä jäsen.

2. KESKEISET KEHITTÄMISTARPEET JULKISEN PALVELUN OHJELMTOIMINNAN TÄYTTÄMISEKSI JA SAAMELAISKÄRÄJIEN VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUKSIEN PARANTAMISEKSI

Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan erityisten tehtävien täyttämiseksi:

➔ Ylen tulee laatia yhteistyössä Yle Sámi Radion kanssa strategia saamenkielisestä (poh-

jois-, inarin- ja koltansaame) julkisen palvelun ohjelmatoiminnasta.

➔ Ylen tulee lisätä ohjelmatuotantoaan lasten-, nuorten- ja ajankohtaisohjelmien tuotannossa kaikilla Suomessa puhuttavilla saamen kielillä.

➔ Yle Sámi Radion kuuluvuusalueutta tulee laajentaa koskemaan myös muuta maata muun muassa Oulua ja pääkaupunkiseutua. Yle Sámi Radion lähetykset kuuluvat tällä hetkellä linjan Rovaniemi, Kemi ja Tervola pohjoispuolella, ja saamenkieliset radiopalvelut eivät tavoita niitä saamelaisia, jotka asuvat edellä mainitun alueen ulkopuolella. Perustuslain säännös saamelaisten oikeudesta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan on voimassa koko Suomen alueella. Kysymys on saamelaisten perusoikeuksien ytimestä, jota ei voida rajoittaa.

➔ Saamenkieliselle lastenohjelmalle kuten Unná Junná, on turvattava riittävä ja pysyvä vuotuinen rahoitus, siten että Unná Junná -ohjelmaa voidaan tuottaa inarinsaameksi, koltansaameksi ja pohjoissaameksi.

➔ Yle Sápmin tulee kielellisen yhdenvertaisuuden toteutumiseksi aloittaa inarin- ja koltansaamenkielinen tv-uutistuotanto.

Saamelaiskäräjien vaikuttamismahdollisuuksien lisäämistä koskevat esitykset:

➔ Uusien merkittävien saamenkielisten palveluiden ja tehtävien ennakoarvioinnin valmistelussa tulee olla mukana myös Saamelaiskäräjät ja Yle Sámi Radio.

➔ Yleisradion hallintoneuvoston kokoonpanoon valitaan Saamelaiskäräjien nimeämä jäsen.

3. SAAMENKIELISTEN OHJELMIEN JA PALVELUIDEN PIDEMMÄN AIKAVÄLIN STRATEGIA- JA TOIMINTASUUNNITELMA

Ylellä ei ole pidemmän aikavälin strategia- ja toimintasuunnitelmaa saamenkielisen ohjelmatarjonnan osalle. Ylen hallintoneuvoston kertomuksessa mainitaan, että yhteispohjoismainen saamelaisohjelmien strategian vuosille 2010–2014 valmisteleminen ei ole edennyt ja tavoite on jäänyt toteutumatta, mutta Yle Sápmi on aloittanut vuoden 2012 lopulla omien tavoitteidensa valmistelun Ylen strategiakaudelle 2013–2015. Yle Sámi Radion asemaa tulee kehittää

siten, että Yle Sápmista tehdään itsenäinen yksikkö Svenska Ylen tapaan. Tällä hetkellä Ylen organisaatiossa Yle Sápmi kilpailee suoraan muiden alueradioiden kanssa rahoituksesta Ylessä.

Pidemmän aikavälin strategia varmistaa saamelaisten alkuperäiskansan omakielisen ohjelmatarjonnan ja sen kehittämisen. Yleisradio on keskeisessä asemassa saamen kielten tukemisessa ja saamen kieliä puhuvien aikuisten ja erityisesti nuorten ja lasten identiteetin vahvistamisessa.

4. INARIN-, KOLTAN- JA POHJOISSAAMENKIELINEN OHJELMATARJONTA

Suomessa puhuttavat saamen kielet (inarin-, koltan- ja pohjoissaame) ovat katoamisvaarassa. Niiden olemassaolo on uhattuna saamelaisten kotiseutualueella ja koko Suomessa. Kaikki saamen kielet on luokiteltu UNESCO:n uhanalaisien kielten joukkoon, näistä inarinsaame ja koltansaame erittäin uhanalaisiksi. Yle on lisännyt edelliseen kertomukseen nähden inarinsaamen- ja koltansaamenkielistä radiotuotantoaan, mutta kaikilla kolmella saamenkielellä tuotettavaan ohjelmistoon tarvitaan lisää resursseja ja ohjelmatarjontaa tulee lisätä. Hallintoneuvoston kertomuksesta ilmenee, että Yle Sámi Radion lähetyksistä vuonna 2011 14 % ja vuonna 2012 15 % on inarinsaamenkielisiä lähetyksiä ja vastaavasti koltansaamenkielisiä lähetyksiä on molempina vuosina 8 %. Lähetyksiaikaa on lisätty inarinsaamen ja koltansaamen osalta, mikä ilmenee vuosien 2009 ja 2010 Ylen hallintoneuvoston antamasta kertomuksesta. Vastaavasti pohjoissaamenkielistä lähetyksiaikaa on vähennetty. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan lähetyksien tämänhetkinen lisäys inarinsaamenkielisten ja koltansaamenkielisten palvelemiseksi omilla kielillään ei vielä täytä Yleisradio Oy:lle asetettua julkisen palvelun tehtävää inarin- ja koltansaamen osalta.

Yle Sápmi on kehittänyt internetsivujaan ja kotisivuilla on luettavissa keskeiset uutiset pohjoissaameksi ja suomeksi. Uutisia ei ole saatavilla inarin- ja koltansaameksi. Inarin- ja koltansaamenkielistä uutisointia tulee kehittää ja koostaa myös internetsivuille keskeisistä uutisista inarin- ja koltansaamenkieliset vastaavat kieliversiot.

Eri saamenkielien yhdenvertaisuuden toteutumiseksi internetsivut tulee tuottaa myös inarin- ja koltansaameksi, jotta Yleisradion julkisen palvelun tehtävä koltan- ja inarinsaamen osalta täyttyy.

Pohjoissaamea puhutaan Suomen lisäksi myös Norjassa ja Ruotsissa, mutta Suomessa myös pohjoissaame on hyvin haavoittuvassa tilassa alueellisesti Inarin kunnan alueella ja erityisesti Enontekiöllä ja Sodankylän Vuotson alueella. Pohjoissaamenkielisiä ohjelmia tuottavat Suomen yleisradion lisäksi NRK Sápmi Norjassa ja SR Sápmi Ruotsissa. Erityisesti tulee huomioida se, että inarin- ja koltansaamea puhutaan pääasiassa Inarin kunnan alueella ja kielen puhujia molemmissa kielissä on noin 300. Inarin- ja koltansaamenkielinen ohjelmatoiminta on ainoastaan Suomen vastuulla.

Saamelaisia on Suomessa noin 10 000, joista yli puolet asuu saamelaiden kotiseutualueen ulkopuolella. Tämä edellyttää saamenkielisen ohjelmatarjonnan tarvetta koko valtakunnan alueella kaikilla kolmella Suomessa puhuttavalla saamen kielellä. Yle Sámi Radion lähetysten kuuluvuusaluetta tuleekin laajentaa koskemaan koko valtakunnan aluetta kuuluvuusalueen ulottuessa koko maahan.

5. SAAMENKIELISET TV-UUTISET – ODDASAT – JA AJANKOHTAISOHJELMAT

Saamelainen media ei ole vain tiedonvälitystä, sillä on roolinsa myös saamelaiden yhteenkuuluvuuden rakentajana. Yle Sápmilla on pitkään ollut keskeinen rooli saamen kielten, kulttuurin ja identiteetin vahvistajana ja kehittäjänä. Yle Sápmin uutis- ja ajankohtaistoimintaa ylläpitää perinteistä sanastoa ja juurruttaa myös osaltaan modernia saamenkielistä sanastoa päivittäiseen kielenkäyttöön. Television ja radion lastenohjelmat tukevat saamelaislasten kielellistä kehitystä ja heidän identiteettiään. Ylen hallintoneuvoston kertomuksen mukaan yhteistyössä pohjoismaisten radioyhtiöiden kanssa tuotetut sisällöt vahvistavat saamelaiden yhteenkuuluvaisuutta yli valtakunnan rajojen. Yle Sápmin tekstitetyt tv-ohjelmat antavat valtaväestölle ja saamen kieltä taitamattomille saamelaisille tietoa saamelaisista ja yleensä tietoa muista alkuperäiskansoista.

Ylen julkinen palvelutehtävä toteutuu osittain saamenkielisten lähetysten osalta, kun saamenkieliset tv-uutiset – Oddasat – saatetaan näky-mään koko maassa kansalliskielillä tekstitettynä siten, että ne lähetetään säännöllisesti määrätyl-lä kanavalla. Yle Sápmin tulee kielellisen yhdenvertaisuuden toteutumiseksi aloittaa inarin- ja koltansaamenkielinen tv-uutistuotanto. Saamelaiskäräjät yhtyy kertomuksessa esitettyyn, että saamenkieliset lähetykset sekä tekstitetyt tv-uutiset palvelevat saamenkielistä väestöä, mutta ne välittävät myös tietoa valtaväestölle saamelaisista alkuperäiskansana ja saamelaiskulttuurista. Tietoisuuden lisääminen saamelaisista osaltaan lisää ja edistää suvaitsevaisuutta yhteiskunnassa.

Ylen hallintoneuvoston kertomuksessa eduskunnalle todetaan, että arkisin lähetetään päivittäin ajankohtaismakasiini ja että vuoden 2012 lopussa aloitettu sisältöjen kehittäminen alkaa näkyä ajankohtaisohjelmissa keväällä 2013. Saamelaiskäräjät huomioi Ylen saamenkielisten ajankohtaisohjelmien sisältöjen laadullisen kehittämisen myönteisenä kehityskulkuna. Saamelaiskäräjät odottaa sisältöjen kehittämistyön lisäävän Ylen saamenkielisten ajankohtaisohjelmien laatua ja määrää.

6. SAAMENKIELINEN LASTEN- JA NUORTENOHJELMATUOTANTO

Yleisradio Oy:stä annetun lain mukaan julkisen palvelun erityisinä tehtävinä on muun muassa painottaa lapsille ja nuorille suunnattuja ohjelmistoja. Saamelaislapset ja -nuoret tarvitsevat omat saamenkieliset lasten- ja nuortenohjelmansa, jotka liittyvät heidän omaan kulttuuriinsa, kieleensä, elämäntapaansa sekä saamelaiselinkokeisiin. Saamelaisista yli puolet ja alle 10-vuotiaista jopa 70 % asuu saamelaisalueen ulkopuolella, joten valtakunnallisen saamenkielisen ohjelmatarjonnan saaminen on erittäin tärkeää valtaväestön keskuudessa asuville saamelaislapsille ja nuorille.

Ylellä on erittäin tärkeä merkitys saamen kielen säilymisessä ja edistämässä sekä saamelaislasten ja -nuorten identiteetin vahvistamisessa. Saamelaisnuoret tarvitsevat ohjelmaa, joka on ajankohtaista ja liittyy saamelaiskulttuuriin. Saamelaisnuorilla, kuten valtaväestön nuorilla,

rillakin tulee olla mahdollisuus saada monipuolista ohjelmatarjontaa sisältäen ajankohtaista tietoa, sekä viihteellisiä nuortenohjelmia omalla äidinkielellään. Saamelaiskäräjät näkee tärkeäksi, että nuortenohjelmat ovat saamenkielellä, mutta myös saamelaisnuorten näkökulmasta ja heitä koskettavista aiheista. Suomenkielisesä kulttuuriympäristössä Ylen lähettämällä saamenkielisillä lastenohjelmilla on suuri vaikutus saamelaislasten ja -nuorten oman kielen ja kulttuurin arvostuksen kohoamiseen ja kielen käytön lisääntymiseen. Oman kulttuurin ja oman kielen kuuleminen ja näkeminen mediassa auttaa osaltaan vahvan saamelaisidentiteetin luomiseen.

Televisio on tarjonnut saamenkielistä Unná Junná -lastenohjelmaa vuodesta 2007 lähtien. Vuoteen 2010 asti ne tuotettiin yhdessä Ruotsin SVT:n kanssa. Vuonna 2011 näytettiin 15 Yle Sápmín täysin omaa tuotantoa olevaa jaksoa, eli puolet aikaisemmasta, ja vuonna 2012 19 jaksoa. Lisäksi kumpanakin vuonna on näytetty 10 SVT:n tuottamaa Uldá-ohjelmaa.

Ylen hallintoneuvoston kertomuksesta eduskunnalle 2011 ja 2012 ilmenee, että saamenkieliselle Unná Junná -lastenohjelmalle oli budjetoitu vuodelle 2013 100 000 euroa. Edellä mainittu raha riittää 3 työntekijän palkkaamiseen puoleksi vuodeksi ja freelancer-toimittajien palkkioihin. Vuonna 2013 tavoitteena on tuottaa 30 jaksoa hyödyntäen paljon uusintoja. Lisäksi Ylelle ilmaista ohjelmaa tuotetaan yhteistyökumppaneiden kanssa (mm. saamelaisalueen koulutuskeskus). Saamelaislapsilla tulee olla mahdollisuus saamenkielisten tv-ohjelmien katsomiseen ympäri vuoden. Saamenkielisen lasten-tv:n tulee sekä taloudellisesti että henkilöresursseiltaan olla sillä tasolla, että vuodessa voidaan tuottaa vähintään 52 uutta saamelaiskulttuuriin sidottua laadullisesti hyvää kolmekielistä (pohjois-, koltan- ja inarin) lastenohjelmaa. Saamelaiskäräjät pitää tavoitteena kuten Ylen hallintoneuvoston kertomuksessa eduskunnalle vuosilta 2009 ja 2010 mainitaan, että alkuvaiheessa televisioon tuotetaan vuosittain 52 saamenkielistä Unná Junná- ja muita lasten-tv-ohjelmia mm. lisäämällä resursseja, kehittämällä tuotantotapoja sekä ohjelma- ja materiaalinvaihtoa NRK:n ja SVT:n kanssa. Lastenohjelmien tuotannon budjettiin tulee

sisällyttää neljä vakinaista työntekijää, ulkopuolelta ostettujen mm. animaatioiden kustannukset, tarvittavan freelance-työvoiman (eri kieliset toimittajat, kääntäjät, juontajat, animaatioääninäyttelijät, muusikot jne.) sekä oman studion rakentamiskulut. Saamenkielisen lastenohjelmiston rahoituksesta tulee tehdä pysyvää.

Saamenkielisten lastenohjelmien tuottamista varten tulee budjetoida vuosittainen pysyvä ja riittävä rahoitus, vähintään 300 000 euroa vuodesta 2013 lukien. Saamelaislapset tarvitsevat perustuslain (17 §:n 3 momentin) edellyttämää saamelaiskulttuuriin ja saamelaiseen elämäntuotoon perustuvaa ympärivuotista omakielistä ohjelmatarjontaa identiteetinmuodostuksen tueksi.

Ylen hallintoneuvoston kertomuksessa eduskunnalle todetaan, että perjantaisin aloitetaan nuorten aikuisten iltapäiväohjelma juontajanaan inarinsaamenkielinen toimittaja. Saamelaiskäräjät näkee Yle Sápmín aloitteen hyvänä alkuna. Yle Sápmín tulee toteuttaa nuorten aikuisten ohjelmistoa myös pohjois- ja koltansaamen kielillä.

7. SAAMELAISTEN ASEMAN OIKEUDELLISET PERUSTEET JA SUOMEA VELVOITTAVAT KANSAINVÄLISET SOPIMUKSET

Suomen perustuslaki (PeL, 731/1999, 17 §:n 3 momentti) turvaa saamelaisille oikeuden ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Lisäksi Suomi on sitoutunut useisiin kansainväliin sopimuksiin, jotka velvoittavat saamelaisen oikeuksien ja aseman edistämistä. Saamelaiset ovat Suomessa alkuperäiskansa, jolla on oma kulttuuri ja kieli. Kysymys on saamelaisen perusoikeudesta omaan kieleensä ja kulttuuriinsa. PeL 121 §:n 4 momentin mukaan saamelaisilla on saamelaisen kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään. Saamen kielilaisissa (1086/03) on erikseen määritelty Suomessa puhuttavat ja kielilain suojaamat saamen kielet, joita ovat inarinsaame, koltansaame ja pohjoissaame.

Saamelaiskäräjät painottaa, että ohjelmatarjontaa aikuisväestölle ei vielä riitä, vaan lapset ja nuoret tarvitsevat omakielistä (inarin-, koltan- ja pohjoissaameksi) ohjelmaa, jonka sisältö

liittyy saamelaiskulttuuriin ja saamelaisten elämänmuotoon. Erityisesti lapsille tämä on erittäin tärkeää identiteetinmuodostuksen vuoksi.

Yhdenvertaisuuslain (21/2004) 1 ja 2 §:ssä korostetaan yhdenvertaisuuden toteutumista lain soveltamisalaa kuuluvissa syrjintätilanteissa. Lain 7 §:n 2 momentin mukaan: "Tällä lailla ei estetä sellaisia erityistoimenpiteitä, joiden tavoitteena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden saavuttaminen 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäisemiseksi tai lievittämiseksi (*positiivinen erityiskohtelu*). Positiivisen erityiskohtelun on oltava pyrityn tavoitteen kannalta oikeasuhteista."

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan lakia Yleisradio Oy:stä tulee *tulkita* ja soveltaa siten, että perustuslain määräykset saamelaisten oikeudesta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan täyden palvelun radio- ja televisio-ohjelmiston osa-alueilla käytännössä toteutuvat.

Saamelaiset ovat alkuperäiskansa. Alkuperäiskansojen ja valtioiden välistä toimintaa ohjaa YK:n alkuperäiskansoja koskeva julistus (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples). YK:n yleiskokous hyväksyi vuonna 2008 julistuksen alkuperäiskansojen oikeuksista. Suomi allekirjoitti julistuksen ilman varauksia ja oli aktiivisesti tukemassa julistuksen hyväksymistä YK:ssa. Julistuksen 13 artiklan mukaan alkuperäiskansoilla on oikeus elvyttää, käyttää, kehittää ja siirtää tuleville sukupolville historiaansa, kieltään, suullisia perinteitään, filosofiaansa, kirjoitusjärjestelmiään ja kirjallisuuttaan sekä oikeus nimetä ja säilyttää omat yhteisön-, paikan- ja henkilönnimensä. Edelleen julistuksen 16 artiklassa todetaan, että alkuperäiskansoilla on oikeus perustaa omia, omakielisiä viestimiä ja käyttää muiden kuin alkuperäiskansojen viestimien kaikkia muotoja ilman syrjintää. Valtiot toteuttavat tehokkaat toimet, joilla varmistetaan, että niiden omistamat viestimet kuvastavat asianmukaisesti alkuperäiskansojen kulttuurista moninaisuutta.

Lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SoPS 60/1991) 17 artiklan d-kohtaan sisältyy saamelaislasten osalta määräys, jonka mukaan sopimusvaltiot tunnustavat joukkotiedotusvälineiden tärkeän tehtävän ja rohkaisevat tiedotus-

välineitä kiinnittämään erityistä huomiota alkuperäiskansojen lasten kielellisiin tarpeisiin. Edellä oleva tukee saamelaiskäräjien vaatimusta Unnán Junná ohjelman rahoituksesta. Lapsen oikeuksien sopimuksen täytäntöönpanoa valvova komitea (Lapsen oikeuksien komitea 2011 (CRC/C/FIN/CO/4) on kiinnittänyt huomiota saamelaisvähemmistöihin kuuluvien lasten oikeuksiin ja suosittelee Suomea tiivistämään yhteistyötään Ruotsin ja Norjan hallitusten kanssa muun muassa asioissa, jotka koskevat koulujen opetussuunnitelmia, opettajien koulutusta, opettajien materiaalin tuottamista ja mediasisällön tuottamista saamelaislapsia varten ja ottamaan huomioon komitean yleisen huomautuksen no. 11 (2009) alkuperäiskansojen lapsista ja heidän yleissopimuksen mukaisista oikeuksistaan (CRC/C/GC/11).

YK:n alkuperäiskansaraportointia James Anaya on raportissaan YK:n ihmisoikeusneuvostolle Suomen, Norjan ja Ruotsin alueella asuvien saamelaisten tilanteesta suositannut, että valtioiden ja saamelaiskäräjien tulisi yhteistoimin kehittää ja toteuttaa toimenpiteitä yleisen tietoisuuden lisäämiseksi saamelaiskansoista mediassa ja suuren yleisön keskuudessa. Tällaista tietoisuuden lisäämistä tulisi edistää muun muassa perus- ja keskiasteen koulujen sekä yliopistojen opetusohjelmissa (A/HRC/18/XX/Add.Y). Tämän lisäksi Yle Sámi Radio on keskeisessä asemassa tiedon lisäämisessä saamelaisväestöstä, saamelaisten historiasta ja heidän elämästään alkuperäiskansana. Tietoisuuden lisääminen valtayhteiskunnassa saamelaisista edistää suvaitsevaisuutta ja saamenkielisen väestön yhdenvertaista kohtelua.

Saamen kieli on alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevan eurooppalaisen peruskirjan (SopS149/1998) mukainen kieli. Euroopan neuvoston ministerikomitea asiantuntijakomitean huomioihin viitaten kehottaa lisäämään tietoisuutta ja suvaitsevuutta joukkoviestimien avulla Suomen alueellista ja vähemmistökielistä (RecChL(2012)2). Vuonna 2007 ministerikomitea kiinnitti huomiota saamenkielisiin palveluihin joukkoviestimissä ja kehottaa kehittämään saamen kielen käyttöä joukkoviestimissä, erityisesti televisiossa ja tarvittaessa yhteistyössä muiden Pohjoismaiden kanssa (RecChL(2007)7). Minis-

terikomitea on kehottanut Suomea lisäämään saamen kielen asemaa tiedotusvälineissä säännöllisinä televisio-ohjelmalähetyksinä (RecChL(2001)3) ja vuonna 2004 kiinnitti huomiota vakavan häviämiskaavan alaisiin inarin- ja koltansaamen kielten elinkelpoisuuteen (RecChL(2004)6).

Euroopan neuvoston kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen täytäntöönpanoa valvova ministerikomitea on kehottanut Suomea järjestämään lisätukea vähemmistöjen joukkoviestimille mm. saamenkielisille viestimille, jotta vähemmistökielet olisivat asianmukaisesti läsnä painetuissa ja sähköisissä joukkoviestimissä CM/ResCMN(2012)3) ja vuonna 2007 kehotti kehittämään edelleen vähemmistökielistä mediaa ja (Re5CIVIN(2007)1).

Ruotsin, Norjan ja Suomen valtiot ja kolmen maan saamelaiskäräjät valmistelevat parhaillaan ehdotusta pohjoismaiseksi saamelaissopimukseksi. Sopimusneuvottelut on tarkoitus saattaa loppuun vuoteen 2015 mennessä. Pohjoismaisen saamelaissopimusluonnoksen tarkoituksena on vahvistaa ja lujittaa saamelaisten oikeuksia siten, että he voivat säilyttää ja kehittää kieltään, kulttuuriaan, elinkeinojaan ja yhteiskuntaelämänsä niin, että valtionrajat mahdollisimman vähän häiritsevät tätä. Sopimusluonnos edellyttää valtioiden luovan olosuhteet sellaisiksi, että saamelaiset voivat tehokkaasti säilyttää ja kehittää omaa kieltään, kulttuuriaan, perinteisiä elinkeinojaan ja yhteiskuntaelämää.

Pohjoismaisen saamelaissopimusluonnoksen 25(1) artiklan mukaan sopimusvaltioiden tulee luoda edellytyksiä itsenäiselle saamelaiselle tiedotusvälinepolitiikalle, joka mahdollistaa saa-

melaisille tiedotusvälineille oman kehityksensä ohjaamisen ja yleisesti kiinnostavia asioita koskevan tiedon ja mielipiteiden ilmaisun rikkaan ja monipuolisen tarjoamisen saamelaisille. Sopimusluonnoksen 25(a) artikla velvoittaa valtiota huolehtimaan siitä, että saamenkielisiä ohjelmia voidaan lähettää radiossa ja televisiossa sekä edistää saamenkielisten lehtien julkaisemista. Valtioiden tulee yhteistyössä saamelaiskäräjien kanssa myös edistää yhteistyötä yli valtionrajojen sellaisten tiedotusvälineiden kanssa, jotka tarjoavat saamenkielistä ohjelmaa tai saamenkielisiä uutisia.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelmassa sitoudutaan saamelaisten oikeuksien kannalta merkittäviin toimenpiteisiin kuten ILO-sopimuksen ratifioimiseen ja saamen kielten elvyttämisohjelman toteuttamiseen. Suomessa on valmisteilla saamen kielten elvyttämisohjelma. Kielenelvyttämisohjelman tarkoituksena on nykyistä kokonaisvaltaisempi ja pitkäjänteisempi toiminta saamen kielen säilymisen ja kehittymisen turvaamiseksi. Tämän ohjelman toteuttamisessa myös saamenkielinen media on keskeisessä asemassa.

Heikki Paltto
Saamelaiskäräjien 2. varapuheenjohtaja

Inker-Anni Sara
kulttuurisihteeri

Siiri Jomppanen
kieliturvasihteeri

YLEISRADIO OY

Radiokatu 5
00024 Yleisradio
p. 09 14 801
yle.fi/yleisradio
etunimi.sukunimi@yle.fi

Strategia/Talous/Viestintä

Teksti: Erja Ruohomaa/Strategia
Toimitus: Tanja Rasila/Viestintä

Taitto: Heli Suurkaulio-Skogster, Yle
Kirjapaino: Edita Prima Oy 4/2013

Sinun tarinasi